

Dato: 23-12-2009
Sagsnr.: 017023-2009
Henv. til: Helene Kiærskou
Tlf.: 9611 7794

MILJØGODKENDELSE

AF

Slagtekyllingeproduktionen
beliggende på matr. nr. 1, Nørkær Enge, Ryde,
på Holstebrovej 30, 7830 Vinderup.



Indholdsfortegnelse

STAMBLAD FOR HUSDYRBRUGET	5
IKKE TEKNISK RESUMÉ	6
MEDDELELSE OM GODKENDELSE	7
ANLÆGGET – MILJØGODKENDELSENS VILKÅR	8
GENERELLE FORHOLD	8
<i>Ansøger og ejerforhold.....</i>	<i>8</i>
<i>Det ansøgte husdyrbrug</i>	<i>8</i>
HUSDYRBRUGETS ANLÆG	9
<i>Stalde</i>	<i>9</i>
<i>Ventilation</i>	<i>9</i>
<i>Rengøring</i>	<i>9</i>
<i>Foder</i>	<i>9</i>
<i>Fyringsanlæg.....</i>	<i>9</i>
<i>Sprøjtemidler og medicin</i>	<i>9</i>
GØDNINGSPRODUKTION OG HÅNDBETING	10
<i>Opbevaring af dybstrøelse og fast husdyrgødning</i>	<i>10</i>
FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	10
<i>Ammoniak.....</i>	<i>10</i>
<i>Lugt.....</i>	<i>10</i>
<i>Støj.....</i>	<i>11</i>
<i>Skadedyr.....</i>	<i>11</i>
<i>Driftsforstyrrelser eller uheld.....</i>	<i>11</i>
BAT – BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK	11
<i>Miljø- og ressourcestyring</i>	<i>12</i>
OPHØR AF HUSDYRBRUGET.....	12
UDBRINGNINGSAREALER	12
<i>Drift af husdyrbrugets arealer.....</i>	<i>12</i>
<i>Sædskifte.....</i>	<i>13</i>
<i>Udbringning af husdyrgødning</i>	<i>13</i>
<i>Fosfor</i>	<i>13</i>
<i>Nitrat</i>	<i>14</i>
<i>Bilag IV-arter</i>	<i>14</i>
<i>Grundvand.....</i>	<i>14</i>
KLAGEVEJLEDNING OG OFFENTLIGGØRELSE	15
KLAGEVEJLEDNING.....	15
OFFENTLIGGØRELSE	15
RETSBESKYTTELSE	16
RETSBESKYTTELSE.....	16
UDNYTTELSE AF GODKENDELSEN.....	17

OPLYSNINGER OM GÆLDENDE LOVGIVNING	17
ANLÆGGET - MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	19
GENERELLE FORHOLD	19
<i>Ansøger og ejerforhold.....</i>	20
<i>Det ansøgte husdyrbrug</i>	20
<i>Lokalisering og planmæssige forhold.....</i>	21
HUSDYRBRUGETS ANLÆG	22
<i>Drift</i>	22
<i>Stalde</i>	23
<i>Ventilation</i>	25
<i>Rengøring af staldanlæg.....</i>	27
<i>Foder</i>	27
<i>Fyringsanlæg.....</i>	29
<i>Håndtering og opbevaring af olie, spildolie og brændstof.....</i>	30
<i>Affald og kemikalier</i>	30
<i>Døde dyr.....</i>	31
<i>Sprøjtemidler og medicin</i>	32
GØDNINGSPRODUKTION OG HÅNTERING	32
<i>Opbevaring af fast husdyrgødning</i>	32
FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	34
<i>Ammoniak.....</i>	34
<i>Lugt.....</i>	34
<i>Transport.....</i>	36
<i>Støj.....</i>	37
<i>Støv</i>	38
<i>Lys</i>	39
<i>Spildevand</i>	39
<i>Skadedyr</i>	39
<i>Driftsforstyrrelser eller uheld.....</i>	40
BAT – BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK	41
<i>Miljø- og ressourcestyring</i>	42
<i>Renere teknologi.....</i>	43
VARETAGELSE AF HENSYN TIL LANDSKAB	44
OPHØR AF HUSDYRBRUGET.....	44
ALTERNATIVE MULIGHEDER	45
AREALER- MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING.....	46
HUSDYRBRUGETS UDBRINGNINGSAREALER	46
<i>Drift af arealer</i>	46
<i>Harmonikrav</i>	49
<i>Udskiftning af udbringningsarealer</i>	50
<i>Sædskifte.....</i>	50
<i>Udbringning af husdyrgødning</i>	51
GRUNDEVAND	52
VARETAGELSE AF HENSYN TIL LANDSKAB	54
NATURA 2000-OMRÅDER, BESKYTTET NATUR SAMT BILAG IV ARTER	56
TØR NATUR	56
BILAG IV-ARTER	57
NATURA 2000 - VANDOMRÅDER	58
<i>Beskrivelse af Nissum Fjord og udpegningsgrundlag</i>	59
<i>Beskrivelse af Venø Sund og udpegningsgrundlaget.....</i>	64
<i>Herbicerider</i>	71
<i>Næringsstoffer</i>	72

<i>Holstebro Kommunes vurdering af påvirkningen af Nissum Fjord og Venø Sund</i>	80
<i>Grundlaget for forhåndsvurderingen</i>	82
HOLSTEBRO KOMMUNES SAMLEDE VURDERING AF HUSDYRBRUGET	83
BILAG	84
BILAG 1 – LOKALISERING I FORHOLD TIL NABOER	84
BILAG 2 – HUSDYRBRUGETS INDRETNING	86
BILAG 3 – UDSPREDNINGSAREALER	87
BILAG 3 – UDSPREDNINGSAREALER KORTUDSNIT 1	88
BILAG 3 – UDSPREDNINGSAREALER KORTUDSNIT 2	89
BILAG 3 – UDSPREDNINGSAREALER KORTUDSNIT 3	90
BILAG 3 – UDSPREDNINGSAREALER KORTUDSNIT 4	91
BILAG 3 - UDSPREDNINGSAREALER KORTUDSNIT 5	92
BILAG 4 – GØDNINGSTRANSPORTRUTER	93
BILAG 5 – LOKALISERING I FORHOLD TIL NATURA 2000	94
BILAG 6 – LOKALISERING I FORHOLD TIL BESKYTTET NATUR	95
BILAG 7 – TERRÆNHÆLDNINGER OG AFVANDINGSFORHOLD - OVERSIGTSKORT	96
BILAG 7 – TERRÆNHÆLDNINGER OG AFVANDINGSFORHOLD -	97
BILAG 8 – UDBRINGNINGSAREALER OG JORDBUNDSTYPER	98
BILAG 9 – OPLAND, AFVANDINGS- OG LAVBUNDSFORHOLD	99
BILAG 10 – UDBRINGNINGSAREALER OG SØOPLANDE	100
BILAG 11 - NITRATKLASSER	101
BILAG 12 – DRIFTSJOURNAL - DEL 1 / 2	102
BILAG 12 – DRIFTSJOURNAL - DEL 2 / 2	103

Stamblad for husdyrbruget

Godkendelsesdato:	23-12-2009
Godkendelse hjemmel, lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug	§ 12
Husdyrbrugets navn	GÅRDEJER MADS NIELSEN
Husdyrbrugets adresse	Holstebrovej 30, 7830 Vinderup
Husdyrbrugets telefonnumre	97440084 /24275205
Husdyrbrugets ejere og kontaktpersoner	Mads Nielsen
Matr. nr.	1
Ejerlav	Nørkær Enge, Ryde
CVR-nr. / P-nr.	14290141 / 1000715342
CHR-nr.	57090
(i)-mærket, bek. 1640 / 13/12-2006	ja
Ejendomsnr.	187148
Udarbejdet af	Holstebro Kommune, Natur og Miljø
Husdyrbrugets konsulent	Niels Provstgård, Udkjærvej 15, 8200 Skejby
Tilsynsmyndighed	Holstebro Kommune, tlf. 96 11 75 00

Ikke teknisk resumé

Ejendommen på Holstebrovej 30, 7830 Vinderup drives med en produktion af slagtekyllinger. Den nuværende produktion består af 720.000 stk. 37 dages slagtekyllinger, svarende til 209,17 DE. Husdyrbruget er ikke tidligere miljøgodkendt.

Mads Nielsen søgte den 30. april 2009 Holstebro Kommune om miljøgodkendelse af den eksisterende slagtekyllingeproduktion på husdyrbruget på Holstebrovej 30, 7830 Vinderup. Slagtekyllingeproduktionen er større end 100 DE og derfor omfattet af § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1572 af 20/12 2006 og reglerne for IPPC virksomheder, jf. IPPC direktivet¹. Hele husdyrbruget er godkendelsespligtig, og Holstebro Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed for.

Det ansøgte dyrehold består af 588.600 stk. svarende til en årsproduktion på 168,18 dyreenheder (DE), hvilket er en reduktion i forhold til nudriften på 209,17 DE.

Der vil ikke ske anlægsmæssige ændringer. Ansøger råder over 156,55 ha ejet og forpagtet areal til udbringning af slagtekyllingedybstrøelsen. Desuden er der aftale om overførsel af husdyrgødning til andre ejendomme svarende til 99,2 DE. Udbringningsarealerne er beliggende i oplandet til Nissum Fjord og Venø Sund, der er upeget som Natura 2000-områder.

De væsentligste miljøbelastninger fra husdyrbruget er støj fra transport samt støv, lugt og ammoniakfordampning fra husdyrbruget. Derudover produceres en mindre mængde affald. For at sikre, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, er der i nærværende godkendelse bl.a. fastsat specielle vilkår til ammoniakfordampningen fra stald og lager, samt krav om at husdyrbruget løbende skal forholde sig til mulighederne for renere teknologi og BAT.

¹ Direktiv om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC-direktivet). Rådets direktiv 96/61/EF af 24. september 1996.

Meddelelse om godkendelse

Miljøgodkendelsen fastlægger de vilkår, der gælder for produktionen af slagtekyllinger på Holstebrovej 30, 7830 Vinderup i Holstebro Kommune.

Slagtekyllingeproduktionen er større end 100 DE og derfor omfattet af § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Husdyrbruget er desuden omfattet af reglerne for IPPC, jf. IPPC direktivet². Hele husdyrbruget er godkendelsespligtig, og Holstebro Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed for husdyrbrugets forhold til det eksterne miljø.

Der drives ikke biverksamhed på husdyrbruget. Hele husdyrbruget er godkendelsespligtig, og Holstebro Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed for husdyrbrugets forhold til det eksterne miljø.

Baseret på de givne oplysninger i ansøgningen og suppleret med kommunens vilkår og vurderinger meddeles Mads Nielsen, godkendelse af den ansøgte produktion af 588.600 stk. 37-dages slagtekyllinger, på ejendommen matr. nr. 1, Nørkær Enge, Ryde, beliggende Holstebrovej 30, 7830 Vinderup.

Godkendelsen indeholder vilkår og vurderinger af de forhold som er fastsat i § 12 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Godkendelsen bygger på husdyrbrugets ansøgning, tilsyn på husdyrbruget og supplerende oplysninger samt kommunens konkrete vurdering støttet af Miljøstyrelsens vejledninger og orienteringer.

Miljøgodkendelsen er delt op i en særlig godkendelse af anlægget (bygninger, gødningsanlæg, ensilagepladser og andre faste installationer), og en særlig godkendelse af arealerne. Arealgodkendelsen omfatter alle ejede og forpagtede udbringningsarealer under bedriften.

På Holstebro Kommunes vegne

Helene Kiærskou
Agronom

² Direktiv om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC-direktivet). Rådets direktiv 96/61/EF af 24. september 1996.

Anlægget – Miljøgodkendelsens vilkår

Generelle forhold

1. Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
2. På tilsynsmyndighedens forlangende skal bedriften dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår for de seneste 5 år. Lovpligtig registrering iht. husdyrgødningsbekendtgørelsen og affaldsbekendtgørelse m.v., samt andre relevante oplysninger samt driftsjournal (jf. bilag 12), skal efter anmodning kunne fremlægges for tilsynsmyndigheden.
3. Godkendelsen gælder kun for det ansøgte. Der må ikke ske udvidelse eller ændring i anlægget, herunder dyreholdet, stalde, gødningsopbevaringsanlæg og lignende, før ændringen er godkendt af Holstebro Kommune. Det er Holstebro Kommune, der afgør om en ændring medfører godkendelsespligt.

ANSØGER OG EJERFORHOLD

4. Ændringer i ejerforhold eller ændringer i, hvem der er ansvarlig for driften, skal meddeles til kommunen senest 14 dage efter at ændringen har fundet sted.

DET ANSØGTE HUSDYRBRUG

I nedenstående vilkår omkring produktionsomfang anvendes dyreenheder (DE). I tilfælde af kommende ændringer af dyreenhedsdefinitionerne skal det påpeges, at der ved fortolkning af en afgørelse skal anvendes den dyreenhedsdefinition, der var gældende på det tidspunkt, hvor godkendelsen blev givet (bekendtgørelse nr. 1695 af 18/12 2006 om husdyrhold og dyrehold for mere ned 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., jvf. dennes bilag 1). Herved fastholdes den produktion målt i antal dyr, der ligger til grund for meddelelse af miljøgodkendelse.

5. Husdyrbruget godkendes til en maksimal årsproduktion (planår 1/8-31/7) på 588.600 stk. producerede 37 dages slagtekyllinger svarende til 168,18 DE.
6. Der tillades udsving i afgangsalderen for kyllingerne i intervallet 32-40 dage, når den årlige produktion ikke overstiger de anførte 168,18 DE

Husdyrbrugets anlæg

STALDE

7. Godkendelsen omfatter det eksisterende staldanlæg omfattende 2 huse på hver 1962 m² netto. Staldtypen er dybstrøelse.

VENTILATION

8. Ventilatorer i stalde skal renholdes og rengøres og temperatur- og luftfugtighedsfølere kontrolleres inden indsætning af nyt hold slagtekyllinger.
9. De mekaniske ventilatorer skal løbende og minimum 1 gang om året vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for det pågældende anlæg, således, at støv- og lugtgener begrænses mest muligt og således, at systemerne altid kører energimæssigt optimalt. Rengøring og vedligehold skal noteres i driftsjournalen.

RENGØRING

10. Der skal til stadighed tilstræbes en god staldhygiejne, og stalde skal rengøres efter hvert hold slagtekyllinger.

FODER

11. På husdyrbruget skal anvendes fasefodring med minimum 4 faser og minimum 3 færdigfoder blandinger for at opnå bedste foderudnyttelse. Foderblandinger skal være tilsat fytase i henhold til normer for næringsstoffer.
12. Dokumentation for indhold af protein og fosfor i foderblandingen, det være sig i form af foderanalyser eller indlægssedler fra indkøbt foder, skal kunne forevises kommunen på forlangende. Dokumentationen skal opbevares på ejendommen i minimum 5 år.

FYRINGSANLÆG

Ingen vilkår.

SPRØJTEMIDLER OG MEDICIN

13. Medicin skal opbevares adskilt fra fødevarer og utilgængeligt for børn, dyr m.v. i et aflåst skab/rum uden afløb.

Gødningsproduktion og håndtering

OPBEVARING AF DYBSTRØELSE OG FAST HUSDYRGØDNING

14. Dybstrøelse, der opbevares i markstak, må ikke placeres på arealer, der skrånere mod vandløb og søer. Markstakke må endvidere ikke placeres på drænede eller lavbundsjord uden okkerklasse.
15. Markstakke med komposteret dybstrøelse, må højst være placeret på samme sted i 12 måneder. Der skal minimum gå 5 år imellem, der placeres markstakke på et givent areal.
16. Ved etablering af dybstrøelse i markstak, skal tidspunkt og placering noteres og indtegnes på et målefast kortbilag i driftsjournalen.
17. Placeringen af markstakke skal overholde nedenstående afstandskrav:

Anlæg	Afstandskrav
Fælles vandindvindingsanlæg	50 meter
Naboskel	30 meter
Enkelt vandindvindingsanlæg herunder markvandingsboringer	25 meter
Vandløb (herunder dræn) og søer, offentlig vej og privat fællesvej	15 meter
Nabobeboelse uden landbrugspligt	150 meter

18. Markstakke med komposteret dybstrøelse må ikke være placeret nærmere end 100 meter fra § 3 beskyttet natur.
19. Overdækningsmateriale fra markstakke skal løbende fjernes og opbevares i en container.

Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

AMMONIAK

Ingen vilkår. Jf. vilkår om foder.

LUGT

20. Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener fra stalde m.v., der vurderes at være væsentligt større end, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen kræve, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger. Alle udgifter i forbindelse med et sådant projekt afholdes af husdyrbruget.

STØJ

21. Støjbidraget fra staldene, sammenlagt med bidraget fra husdyrbrugets øvrige aktiviteter, til det ækvivalente, korrigerede støjniveau målt udendørs i dB(A), må i intet punkt udenfor ejendommens skel overstige nedenfor anførte værdier.

Mandag-fredag kl. 7-18 (8 timer) Lørdag kl. 7-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-7 (½ time)	Alle dage kl. 22-7 Maksimal værdi
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tidsintervallerne i parenteserne angiver formidlingstiden inden for den pågældende periode.

22. Ved klage over støj fra husdyrbruget, kan kommunen stille krav om at der indsendes dokumentation for overholdelse af støjkrav, i form af støjmålinger, som skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning, og foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma. Udgifterne i forbindelse hermed afholdes af husdyrbruget. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 21 ikke kan overholdes.

SKADEDYR

23. Der skal i forbindelse med driften føres en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i henhold til retningslinjer fra Statens Skadedyrslaboratorium. Hvis Holstebro Kommune finder det nødvendigt kan det forlanges, at der føres journal over fluebekæmpelsen/skadedyrsbekæmpelsen på husdyrbruget. Journalen skal føres efter kommunens anvisninger.

DRIFTSFORSTYRELSE ELLER UHELD

24. Beredskabsplanen skal være kendt af alle personer der arbejder på husdyrbruget og skal ophænges synligt, hvor den er let at komme til.
25. Beredskabsplanen revideres/kontrolleres sammen med de ansatte mindst 1 gang om året. Revision/kontrol noteres i driftsjournal og evt. ændringer fremsendes til Holstebro Kommune.

BAT – bedste tilgængelige teknik

MILJØ- OG RESSOURCESTYRING

26. Husdyrbruget skal minimum en gang i kvartalet føre journal over forbrug af el, vand og brændstof, samt andre relevante ressourcer. Kopi af journalen skal gemmes i 5 år.
 27. Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes således, at spild undgås i videst muligt omfang.
 28. Husdyrbruget skal på tilsynsmyndighedens forlangende fremlægge e-kontrol og KIK rapporter.
 29. Husdyrbruget skal minimum hvert 5. år gennemgås af en energifaglig person med det sigte at sikre, at lønsomme ressourcebesparende teknologier løbende indføres på husdyrbruget. 5-års lønsomme teknologier skal som udgangspunkt indføres. Kontroller inkl. rapport skal fremgå af driftsjournalen. Første gennemgang inkl. rapport skal finde sted i 2010.
- Jf. desuden vilkår om rengøring af ventilationsanlægget.

Ophør af husdyrbruget

30. Ved ophør af husdyrbruget skal stalde rengøres, gødning skal bortskaffes miljømæssigt forsvarligt. Eventuelle oplag af olier, sprøjtemidler, kemikalier etc. skal bortskaffes til godkendt modtager. Såfremt driftsbygninger ikke er nødvendige eller brugbare til landbrugsformål, kan Holstebro Kommune kræve, at bygningerne rives ned, og materialet bortskaffes til genanvendelse eller lignende.

Udbringingsarealer

DRIFT AF HUSDYRBRUGETS AREALER

31. Godkendelsen omfatter kun de ansøgte udbringingsarealer, der fremgår af bilag 6.
32. Der må maksimalt tilføres husdyrgødning på bedriftens arealer svarende til 218,98 DE med den husdyrgødningssammensætning og næringsstofmængde, der fremgår af tabel 4 og således, at der på husdyrbrugets udbringingsareal ikke udbringes mere end 1,4 DE/ha.
33. I forbindelse med indgåelse af gødningsaftaler, der ikke er omfattet af selvstændig godkendelse, skal husdyrbruget kunne dokumentere, at gødningen udspreddes på de hertil ansøgte og godkendte arealer.

SÆDSKIFTE

34. Der skal anvendes grundvandssædskifte G4 med vårafgrøde og minimum 40% miljøgræs på markerne 10 og 11.
Der skal hvert dyrkningsår etableres mindst den angivne procent på arealerne med det pågældende sædskifte.
Tilsynsmyndigheden skal hvert år kunne konstatere at efterafgrøderne er etableret korrekt på hele det pågældende areal med miljøgræs fra høst og frem til 1. februar det følgende år.
Det er ansøgers ansvar at etableringen er vellykket.
Der accepteres kun udlæg af græs i forbindelse med etablering af dækafgrøden dvs. udlægning af græs i foråret i vintersæd og udlægning efter høst af hovedafgrøden accepteres ikke.
Der er ingen krav til græsart.
Der må ikke anvendes gødning eller græssende dyr på arealet fra høst og frem til 1. februar.

UDBRINGNING AF HUSDYRGØDNING

35. Udbringning af husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med god landmandspraksis, således at lugtgener, ammoniakfordampning og støj begrænses. Udbringning skal så vidt muligt ske på hverdage indenfor normal arbejdstid. I tætbebyggede områder skal nedfældning eller nedbringning ske umiddelbart efter udbringning. Såfremt god landmandspraksis ikke efterleves, kan tilsynsmyndigheden meddele påbud med henblik på at sikre, at god landmandspraksis overholdes.

FOSFOR

36. Udbringning af gødning m.m. må ikke foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen eller dækket af sne, samt på skrånende arealer, hvor der er risiko for afstrømning.
37. Udbringning af gødning m.m. må ikke foretages forud for varslede kraftige regnskyl/store nedbørsmængder og skal foretages så tæt som muligt på det tidspunkt, hvor afgrøden har maksimal næringsstoffoptag og størst vækst.
- Ved afgrødehøjde under 10 cm skal det tilstræbes at udbringe gødningen under ideelle vejrforhold, dvs. køligt, fugtigt og vindstille eller ved direkte nedfældning.
38. Der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til vandløb, grøfter, søer, dræn eller lignende.
39. På alle detailafvandede ejede/forpagtede udbringningsarealer samt risikoarealer, i oplande overbelastet med fosfor (Nissum Fjord) skal der være fosforbalance såfremt arealets fosfortal overstiger 4. Fosforbalancen opgøres som forskellen mellem den tilførte mængde fosfor og den mængde fosfor, som fraføres med afgrøderne efter de

gældende normer. Vilkåret gælder mark nr. 10, og fosfortal må maksimalt være fem år gamle, for ejede/forpagtede udbringningsarealer i oplande der er overbelastet med fosfor.

På marker uden ledig fosforbindingskapacitet skal der være fosforbalance. Fosforbalance dokumenteres ud fra gødnings- og markplaner ud fra "Plantedirektoratets vejledning om Gødnings- og harmoniregler" for fosfor for de respektive år. Fosforbalance regnes som et gennemsnit over tre planperioder.

NITRAT

40. Der skal etableres 4 procentpoint ekstra efterafgrøder udover plantedirektoratets generelle lovpligtige krav på alle ejede og forpagtede arealer. Dette skal også overholdes, hvis der på senere tidspunkt skal flere arealer ind f.eks. ved ændring af dyreenheds definitioner.

BILAG IV-ARTER

41. Såfremt bilag IV-arter verificeres i området, skal der etableres en 10 meter gødskningsfri zone omkring vandhuller på udbringningsarealerne.

GRUNDVAND

Jf. vilkår under sædskifte.



Klagevejledning og offentliggørelse

Klagevejledning

Afgørelsen om godkendelse er truffet i henhold til § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1572 af 20. december 2006.

Afgørelsen om godkendelse kan inden 4 uger efter afgørelsens annoncering, dvs. inden den 3. februar 2010 påklages til Miljøklagenævnet. Ved klage over godkendelsen kan Miljøklagenævnet bestemme, at klagen har opsættende virkning.

Klageberettigede er ansøger, Miljøministeren og enhver, der har individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Klageberettigede er orienteret ved annonce i Holstebro Onsdag den 6. januar 2010.

Eventuel klage over miljøgodkendelsen, skal indgives skriftligt og skal stiles til Miljøklagenævnet, Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, men skal indsendes til Holstebro Kommune, Natur og Miljø, Nupark 51, 7500 Holstebro eller pr. mail til teknik.miljoe@holstebro.dk. Klagen videresendes derefter til Miljøklagenævnet sammen med sagens akter og kommunens bemærkninger til sagen.

Der gøres opmærksom på, at en klage ikke har opsættende virkning for udnyttelsen af godkendelsen, med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet, jf. lovens § 81. Udnyttelse af godkendelsen sker dog på eget ansvar, og indskrænker ikke klagemyndighedens ret til at ændre eller ophæve afgørelsen.

Søgsmål til domstolsprøvelse af afgørelser efter loven eller de regler, der fastsættes i medfør af loven, skal i henhold til § 90 være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes søgsmålsfristen dog altid fra bekendtgørelsestidspunktet. I tilfælde af at afgørelsen påklages, regnes fristen først fra det tidspunkt, hvor der foreligger en endelig afgørelse.

Offentliggørelse

Afgørelsen sendes til:

- Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup

En kopi af afgørelsen er sendt til følgende:

- Niels Provstgård, Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret | Fjerkræ, Udkærsvvej 15, Skejby, 8200 Århus N, nep@landscentret.dk
- Karen Qvist Kristensen, Ryde Møllevej 6, 7830 Vinderup (bortforpagter)

- Kim Kirkeby, Feldevej 1, 7830 Vinderup (bortforpagter)
- Søren Vejsgaard Pedersen, Rydevej 14, 7830 Vinderup (bortforpagter)
- Dorte Norup, Baunehøjvej 2, 7830 Vinderup (bortforpagter)
- Christen Skouv Christensen, Kopperupvej 97, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Johannes Skouv Christensen, Søbakken 4, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Jørgen Routh Sørensen, Ryde Møllevej 12, 7830 Vinderup (bortforpagter)
- Henning Østergaard Dunker, Trabjergvej 7, 7500 Holstebro (Aftale arealer)
- Peder Vejsgård Jensen, Rydevej 19, 7830 Vinderup (Aftale arealer)
- Jens Christian Miltersen, Holstebrovej 18, 7830 Vinderup (nabo)
- Anders Nedergaard, Holstebrovej 20, 7830 Vinderup (nabo)
- Henning Georg Ringgard, Holstebrovej 22, 7830 Vinderup (nabo)
- Henrik Brunsgaard Fihl, Holstebrovej 24, 7830 Vinderup (nabo)
- Ingrid Kryger Kruse, Holstebrovej 26, 7830 Vinderup (nabo)
- Ib Thomsen, Holstebrovej 28, 7830 Vinderup (nabo)
- Ole Johansen Daasbjerg, Holstebrovej 32, 7830 Vinderup (nabo)
- Leif Christensen, Holstebrovej 34, 7830 Vinderup (nabo)
- Danmarks Naturfredningsforening – Holstebro – V/Ole Primdahl, Vindelevgård 192, 7830 Vinderup
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. E-post: dn@dn.dk;
- Miljøcenter Ringkøbing, Holstebrovej 31, 6950 Ringkøbing. E-post: post@rin.mim.dk
- Embedslægeinstitutionen Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg. E-post: midt@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia. E-post: mail@dkfisk.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, v/ Erik Schou Nielsen, Rosenvej 18, 8240 Risskov, E-post: enie@akademiaarhus.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, v/ Jens K. Thygesen, jkt@sportsfiskerforbundet.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen v/ Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup. E-post: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 Kbh. V, E-post: natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening (DOF-Vestjylland), E-post: holstebro@dof.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N. E-post: husdyr@ecocouncil.dk
- Holstebro Museum. E-post: niels.terkildsen@holstebro-museum.dk

Retsbeskyttelse

Retsbeskyttelse

Godkendelsen omfatter hele produktionen på adressen Holstebrovej 30, 7830 Vinderup, samt de udspretningsarealer (ejede og forpagtede), der er nævnt og behandlet i ansøgningen.

I 8 år efter at godkendelsens offentliggørelse, er godkendelsen omfattet af retsbeskyttelse. Holstebro Kommune kan derfor ikke tage godkendelsen op til revurdering indenfor de 8 år.

Holstebro Kommune kan dog tage godkendelsen op til revurdering indenfor de 8 år og om nødvendigt meddelt påbud eller forbud, jf. Husdyrbrugslovens §40 stk. 2, hvis der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning, hvis forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens

meddelelse, eller hvis forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse.

Godkendelsen skal, jf. § 17 i bekendtgørelse nr. af 18/06-2007 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år - dvs. i år 2017.

Det skal bemærkes, at tilsynsmyndigheden altid kan revidere vilkårene i en godkendelse, jf. lovens § 53 stk. 2, for at forbedre husdyrbrugets kontrol med egen forurening (egenkontrol) eller opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn.

Godkendelsen træder i kraft den 23-12-2009. Opmærksomheden henledes på, at såfremt afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen.

Udnyttelse af godkendelsen

Hvis godkendelsen ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i 3 på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år, med mindre andet fremgår af godkendelsen. Det er ikke hensigten, at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes som kontinuitetsbrud.

Oplysninger om gældende lovgivning

Godkendelsens vilkår er meddelt med baggrund i kommunens vurderinger og bl.a. følgende af Miljøstyrelsens vejledninger og orienteringer:

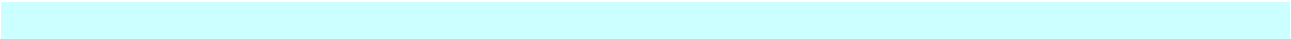
- Vejledning nr. 2/2001 Luftvejledningen,
- Vejledning nr. 5/1984 Ekstern støj fra virksomheder,
- Vejledning nr. 6/1984 Måling af ekstern støj fra virksomheder,
- Vejledning nr. 4/1997 om miljøgodkendelse af husdyrbrug,
- Vejledning nr. 97/2002 om husdyrhold og arealkrav,
- Vejledning nr. 9795/2005 om rotter.

samt

- Miljøcenter Fyn/Trekantområdets "Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde". 2. udgave udarbejdet maj 2002.
- IPPC Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Poultry and Pigs, juli 2003.
- Statens Skadedyrslaboratorium rapport nr. 3 / 2002. Retningslinier for fluebekæmpelse på gårde med husdyr.

Udover vilkårene i nærværende miljøgodkendelse er husdyrbruget underlagt bestemmelserne i gældende love og anordninger – hvis disse regler er skærpede i forhold til vilkårene i denne godkendelse.

Husdyrbruget har pligt til at kende og overholde gældende lovgivning, samt eventuelle revisioner og ændringer i den gældende lovgivning. Gældende love og regler kan bl.a. findes på www.retsinfo.dk.



ANLÆGGET - Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Generelle forhold

Den miljøtekniske beskrivelse er fra den fremsendte ansøgning herunder fremsendte supplerende oplysninger. Den miljøtekniske vurdering er Holstebro Kommunes redegørelse for, og vurdering af, om forudsætningerne for at meddele miljøgodkendelsen er opfyldt, dvs. at godkendelsen er ledsaget af sådanne vilkår, at risikoen for forurening eller ikke-uvæsentlige gener for omgivelserne begrænses.

Godkendelsesmyndigheden kan meddele miljøgodkendelse efter lovens § 12, hvis den finder det godtgjort, at husdyrbruget

- har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og
- i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Ved vurderingen af, om husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen, skal det bl.a. sikres, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde,

- at beskyttelsen af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning finder sted.
- at der er truffet de nødvendige foranstaltninger til begrænsning af eventuelle gener for naboer (lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.).
- at hensynet til de landskabelige værdier er varetaget.
- at energi og råvareforbruget udnyttes mest effektivt.
- at mulighederne for at substituere særligt skadelige eller betænkelige stoffer med mindre skadelige eller betænkelige stoffer er udnyttet,
- at produktionsprocesserne er optimeret i det omfang det er muligt,
- at affaldsfrembringelse undgås, og hvor dette ikke kan lade sig gøre, at mulighederne for genanvendelse og recirkulation er udnyttet.
- at der i det omfang forureningen ikke kan undgås, er anvendt bedste tilgængelige renseteknik,
- at der er truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge uheld og begrænse konsekvenserne heraf.
- at til- og frakørsel til husdyrbruget vil kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omboende.

Nedenstående vil bedriftens aktiviteter bliver vurderet iht. ovenstående i det omfang det er relevant.

ANSØGER OG EJERFORHOLD

Mads Nielsen ejer og driver husdyrbruget Holstebrovej 30, 7830 Vinderup. Mads Nielsen ejer endvidere slagtekyllingeproduktioner på Baunehøjvej 3, 7830 Vinderup og Ulstrupvej 4, 7830 Vinderup samt ejendommen på Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup. Den drifts- og miljøansvarlige på ejendommen er Mads Nielsen. Det vurderes at være vigtigt, at personer, der arbejder på ejendommen, kender godkendelsens vilkår, for den del af driften, som de arbejder med.

Der stilles vilkår om, at hvis der sker ændringer i ejerforhold eller ændringer i de personer der er ansvarlige for driften, herunder ansvarlig for de miljømæssige forhold på husdyrbruget, skal dette skriftligt anmeldes til Holstebro Kommune inden for 14 dage.

DET ANSØGTE HUSDYRBRUG

Husdyrbruget drives med nedenstående produktionsstørrelse efter alt ud alt ind princippet.

Produktionsstørrelse

Produktionen i omfatter 2 huse på hver 1962 m² netto.

- I enkelt stald produceres der 40 kg/m² = 78.480 kg
- Dyrene slagtes ved en gennemsnits vægt på 2 kg = 39.240 stipladser
- Der køres med 7,5 rotationer/år = 294.300 dyr produceret/år

Der produceres derfor 588.600 dyr på ejendommen pr. år svarende til 168,18 DE.

Producenten er underlagt rugeriets og slagteriets planlægning for indsætning og slagtealder på dyr. Produktionslængden kan variere fra 32 - 37 dage afhængig af slagteriets behov for råvarer. Der kan derfor forekomme variationer, i det årlige producerede antal dyr (DE og gødningsmængde). Holstebro Kommune vurderer, at udsving i afgangsalderen på 32-40 dage, så længe antallet af DE ikke overstiger 168,18, ikke vil medføre en forøget produktion af hverken kg N eller kg P, hvorfor Holstebro Kommune tillader et udsving i afgangsalderen fra 32 til 40 dage.

Som beskrevet i driftsafsnittet foregår efter et alt ind - alt ud princip, efterfulgt af en tomgangsperiode. Der er anslået en tomgangs periode mellem hvert hold på 7-10 dage, dette svarer til maksimal produktion. Der kan altså opstå situationer hvor tomgangsperioden forøges og dermed vil den årlige totale produktion blive reduceret. Dyreholdets størrelse sikres ved vilkår.

I vilkår omkring produktionsomfang anvendes dyreenheder (DE). I tilfælde af kommende ændringer af dyreenhedsdefinitionerne skal det påpeges, at der ved fortolkning af en afgørelse skal anvendes den dyreenhedsdefinition, der var gældende på det tidspunkt,

hvor godkendelsen blev givet (bekendtgørelse nr. 1695 af 18/12 2006 om husdyrhold og dyrehold for mere ned 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., jf. dennes bilag 1). Herved fastholdes den produktion målt i antal dyr, der på tidspunktet for godkendelsen kunne forventes.

LOKALISERING OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

Zonestatus: Ejendommen er placeret i landzone.
 Lokalplan: Der er ikke udarbejdet lokalplan for landzoneområdet.
 Kommuneplan: Vinderup Kommuneplan 2005.

Afstand fra husdyrbruget til nærmeste naboer:	
Nærmeste nabobeboelse (Holstebrovej 28) målt fra stald II.	135 m / 85 m
Beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren (krav 50 meter)	> 2000 m
Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde (krav 50 meter)	> 636 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende (krav 50 meter)	> 631 m

Afstand fra anlægget til naturområder:	
Højmose	ca. 8,7 km
Lobelissø	ca. 6,8 km
Hede større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder.	> 6,3 km
Overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder.	Ca. 2,3 km
Hede, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.	> 7,5 km
Overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.	> 7,5 km
Ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålag og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.	Der er > 6 km til § 3-sø i internationalt beskyttelsesområde*

* Denne søtype er endnu ikke kortlagt, hvorfor den nærmeste § 3 – sø inden for internationalt beskyttelsesområde er angivet.

Afstand fra stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg:	
Ikke almene vandforsyningsanlæg inkl. markvandingsboringer (krav 25 meter)	660 m
Almene vandforsyningsanlæg (krav 50 meter)	ca. 2.4 km
Vandløb og søer (krav 15 meter)*	ca. 550 m
Offentlig vej og privat fællesvej (krav 15 meter)	ca. 21 m
Levnedsmiddelvirksomhed (krav 25 meter)	Ca. 2.7 km
Beboelse på samme ejendom (krav 15 meter)	Ingen beboelse
Naboskel (afstand til stald, krav 30 meter)	ca. 150 m

* Ansøger har oplyst, at arealerne, hvorpå der er bygget, er fyldt væsentligt op i 70'erne og drænen herunder fungerer sikkert ikke mere. De øvrige dræn kendes ikke den nøjagtige placering af, da ejeren ikke har detaljerede drænkort.

Husdyrbrugets lokalisering i fremgår af bilag 1.

Der opføres ikke nye bygninger eller ombygninger på ejendommen, der kan sidestilles med nybyggeri. Staldarealet er uændret og omfatter 2 huse af 1.962 m².

Det vurderes, at husdyrbruget opfylder afstandskravene i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

- §§ 6 og 20: Afstande til nabobebyggelse, byzone- eller sommerhusområde, samlet bebyggelse og blandet bolig og erhverv mv.
- § 7: Afstande til beskyttede naturtyper (højmoser, lobeliesø, hede > 10 ha, overdrev, større end 10 ha, heder, overdrev og ammoniakfølsomme søer) beliggende indenfor international naturbeskyttelsesområder).
- § 8: Afstandskrav til vandløb, vandindvindinger, offentlig og privat fællesvej og egen beboelse.

Husdyrbrugets anlæg

DRIFT

Slagtekyllingeproduktionen er en meget specialiseret produktion. En slagtekylling udruges på specielle rugerier, og leveres til produktionsbesætningen som daggammel kylling. Ved indsætning vejer den ca. 45 g, efter 35 – 40 dage i produktionsstalden vejer kyllingen mellem 1.700 og 2.250 g og er klar til at blive slagtet.

Normalt bruges 7-10 dage mellem hvert hold til vask og klargøring, det betyder, at der kan produceres 6,0 - 8,5 hold hvert år i hver stald. Hvis der er flere stalde på samme ejendom, kører de normalt med samme alder, det er en strategi for vaccination og sygdomskontrol på ejendomsniveau.

Slagtekyllingeproduktionen foregår som alt ind alt ud. Efter hvert hold rengøres stalden grundig med vand og desinficeres, herefter følger en tomgangsperiode. I tomgangsperioden er der ingen dyr på ejendommen.

Rengøringen starter med, at al gødningen fra stalden fjernes og køres til oplagring. Herefter vaskes stald og inventar. Specielt rengøres ventilation udvendig og indvendig, ligesom fodersiloer tømmer og rengøres. Stald, forrum, arealer ved udgange og fodersiloer desinficeres.

Efter en tomgangsperiode hvor stalden står tom og renses, gøres klar til nye dyr. Opvarmning og udtørring af stalden påbegyndes. Inventaret samles og afprøves, der tilføres en passende mængde strøelse. Det fyldes nyt foder i silo. Minimum 2 dage før de nye dyr kommer øges opvarmningen så hele stalden er ca. 33⁰, når de daggamle kyllinger bliver leveret direkte fra rugeriet.

I den første tid er varme vigtig. Det er desuden vigtig med en vis fugtighed i stalden, for ellers får kyllingerne problemer med for lille vandoptagelse. Foder og rent vand er vigtig, især i starten. I løbet af 2-3 uger sænkes temperaturen til 18- 22^o, lysprogrammer og foderfaser benyttes til at opnå den ønskede udvikling på den ønskede tid. Vand og foder systemer tilpasses hele tiden til dyrenes udvikling og størrelse.

Den daglige pasning består i at tilse dyrene og at sørge for at foder, vand og klima er optimal i forhold til dyrenes udvikling. Der indsamles døde dyr og foretages inspektion minimum 2 gange daglig. Drikkesystem renses regelmæssig, så der altid er frisk drikkevand. Drikkenipler og fodertrug kan justeres, så de er tilpasset dyrenes udvikling bedst muligt. Pasningen består desuden i at foretage diverse vaccinationer og indsendelse af prøvemateriale i henhold til gældende salmonella kontrol.

Når kyllingerne er slagteklare indfanges og flyttes de vha. fangemaskiner og transportkasser, til modtagelsen på slagteriet.

Indfangning foregår normalt med maskiner, som fylder kyllingerne i kasser. Kasserne stables på lastbilen. Lastbilen er indrettet til transport af slagtekyllingerne, dvs. klima under kørslen kan reguleres, ligesom på og aflæsning foregår uden fare for dyrene. Belægningen i kasserne tilpasses, så dyrene ikke lider overlast under transporten. Når kasserne er tømt på slagteriet, vaskes og desinficeres både kasserne og det øvrige transport- og indfangningsmateriel.

Når stalden er tømt, skal den rengøres på ny og gøres klar til næste hold kyllinger. Tømning foregår indenfor nogle timer, rengøring og vask af stalden foregår typisk i løbet af 1 – 2 dage. En rotation tager 6 – 8 uger.

STALDE

Husdyrbrugets indretning fremgår af bilag 2 samt nedenstående tabel.

Produktionen omfatter 2 huse på hver 1962 m² netto. Staldtypen er dybstrøelse. Dyreholdet reduceres fra de nuværende 209,16 DE til 168,18 DE.

Dyrehold og staldtype	Nudrift		Ansøgt	
	Antal	DE	Antal	DE
Stald 1:	360.000	104,58	294.300	84,09
Stald 2:	360.000	104,58	294.300	84,09

For at tilgodese dyrenes velfærd er belægningen begrænset til max. 40 kg/m². Gulvet i hele stalden forsynes med strøelsesmateriale.

BAT i staldanlæggene

Med hensyn til BAT og staldsystemer, er der flere beskrivelser af, hvad BAT er. Der er bla. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF).

I BREF står der, at BAT for staldsystemer for slagtekyllinger er:

- Naturligt ventilerede stalde med strøelse på hele gulvbelægningen og drikkevandssystem, der forebygger spild
- Isolerede stalde med mekanisk ventilation og strøelse på hele gulvet og udstyret med drikkevandssystem til forebyggelse af spild ("VEA system")

Det sidstnævnte VEA system er hollandsk, og blev udviklet med henblik på at reducere ammoniakemissionerne fra staldene, hvorfor våd strøelse bør undgås. VEA-systemet er udformet med opmærksomheden rettet mod isoleringen af bygningen, drikkesystemet (for at undgå spild) samt anvendelsen af spån/savsmuld. Resultater har dog vist, at emissionerne svarer til det traditionelle staldsystem.

Andre nyudviklede systemer har et mekanisk tørresystem, der blæser luft gennem et lag af strøelse og klatter. Reduktionen i ammoniakemissionerne er betragtelig (reduktioner på 83 - 94 % sammenlignet med det traditionelle staldsystem), men de er dyre, fremviser en stigning i energiforbrug og har høje støvniveauer. Men når de er på plads, konkluderes de som værende BAT. Disse teknikker er:

- et perforeret gulvsystem med mekanisk tørringssystem
- et etagegulv med mekanisk tørringssystem
- et etagebursystem med aftagelige bursider og mekanisk tørring af gødningen

Der findes til dato to BAT byggeblade, der vedrører fjerkræproduktion. Det drejer sig om systemer til tørring af gødningen, for derved at nedsætte ammoniakfordampningen. Det er en forudsætning for systemerne, at stalden har gødningsbånd eller gødningskælder. I den ansøgte produktion går dyrene på dybstrøelse, som er det eneste staldsystem til slagtekyllingeproduktion i Danmark, og derfor kan disse BAT-blade ikke tages i betragtning.

Ansøger har redegjort for fravalg af følgende systemer til reduktion af ammoniak:

- **Luftvaskere:** Luftvaskere med syre til slagtefjerkræ er ikke sat i produktion, da afprøvning af prototypen viste en række problemstillinger, der er nødvendigt at få løst og gennemtestet før den evt. bliver sat i produktion. I fjerkræproduktion er støvet meget fedtet, og dette sætter sig i renseren som derved får reduceret effekten. På den baggrund er luftvaskere fravalgt i denne produktion, da det ikke kan anbefales at opsætte en prototype luftvasker, med udokumenteret driftsstabilitet og driftsøkonomi.
- **Biologisk luftrensning:** Der er ingen BAT blade med biologisk luftrensning. Det er endnu ikke udviklet og afprøvet et system til fjerkræproduktion. En problematik er luftens indhold af fjer og fedtede støv som tilstopper de biologiske filtre. Endvidere er det problematisk at benytte biologisk luftrensning i stalde med holddrift, hvor

staldene står tomme i perioder. På denne baggrund er biologisk luftrensning fravalgt i denne produktion.

Holstebro Kommunes vurdering af BAT på stalde:

En prototype af den kemiske luftrensers model TLV-Ammon fra Turbovent Environment A/S til fjerkræproduktion er afprøvet af AgroTech for Dansk Landbrugsrådgivning³. Luftrenseren blev afprøvet i en slagtekyllingestald, over en periode på et hold kyllinger (35 dage). Resultaterne viste at ammoniakkoncentrationen i afgangsluften blev reduceret med ca. 80-90 %. Afprøvningen viste, som ansøger også har redegjort for, at der var problemer med tilstopning af dyser, der resulterede i en dårligere forstøvning af svovlsyre og derved mindre kontakt mellem luft og svovlsyre.

Renere teknologi og bedste tilgængelige teknik (BAT) er ifølge Skov- og Naturstyrelsens vejledning om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug at betragte som en generel ikke-stedbunden branchenorm. Dette betyder, at særlige følsomme eller for den sags skyld robuste omgivelser ikke har indflydelse på niveauet ved fastlæggelse af BAT. Særligt med begrebet "tilgængelige teknik" menes, at teknikken under afvejning af økonomiske udgifter og fordele skal være mulig at anvende i landbrugssektoren som helhed. Der ligger her i termen tilgængelig indbygget en afvejning mellem mål og midler, men vel og mærke afvejet på sektorniveau og ikke på bedriftsniveau.

Til trods for at luftrensere benyttes i Holland, er det Holstebro Kommunes vurdering, at kemiske luftrensere på nuværende tidspunkt med baggrund i den ukendte driftsstabilitet, ikke kan sidestilles med BAT som defineret, idet de økonomiske udgifter ved installation af en prototype vil overskygge de miljømæssige fordele. Således vurderer Holstebro Kommune, at det vil være uforholdsmæssigt dyrt at installere kemiske luftrensere i eksisterende stalde set i forhold til de miljømæssige fordele. Holstebro Kommune opfordrer ansøger til løbende at følge udviklingen inden for udviklingen af kemiske luftvaskere og biologiske luftrensere.

Overordnet vurderer Natur og Miljø, at en landmand igennem god landmandspraksis og via uddannelse og dygtiggørelse indenfor landbrugsdriften mm. kan overholde kravet om BAT. Såfremt der på et senere tidspunkt ønskes ændringer i husdyrbrugets indretning og/eller drift herunder byggeri af nye staldanlæg eller lignende skal dette vurderes iht. BAT.

VENTILATION

Staldene er udstyret med undertryksventilationen af stjernediffus typen, indtaget er i taget og udsugningerne er langs staldenes sider. Indtagene er udformet som en stjerne, som leder indsugningsluften i alle retninger. Der er tale om undertryk, fordi luften suges vandret ud i siderne af stalden. Der er 6-8 indtag i taget, og 12 – 16 udblæsninger på hver side af hver stald. Udblæsning af beskidt luft sker horisontalt, med en fart af 1 – 8 m/sek.

³http://www.lr.dk/bygningerogmaskiner/informationsserier/info-byggeriogteknik-gratis/0065_mhj_pdf_stub.htm

Ventilationen er computerstyret og fungerer ved følere, som registrerer temperatur og luftfugtighed. Temperatur- og luftfugtighedsfølere kontrolleres med et såkaldt staldpsykrometer (tør/våd-termometer). Temperaturen kan aflæses på det "tørre" termometer af staldpsykrometret. Den relative luftfugtighed "beregnes" ved hjælp af psykrometertabellen. Efter rengøring af stald og ventilationsanlæg bør man altid kontrollere følernes visning.

For at undgå reduktion i luftgennemgang i det diffuse luftindtag, pga. støv, der sætter sig i de øverste lag af mineralulden, bør det i forbindelse med renovering overvejes at lægge ny mineraluld i to lag. Et nedre lag, som aldrig skiftes og et øvre lag, som kan skiftes efter behov.

For at undgå reduktion i luftgennemgang i stjernediffusenheden der sidder på luftindtagene, tilses enheden løbende i produktionsperioden. Eventuelle lukkemekanismer justeres for at sikres korrekt funktion under drift.

I BREF dokumentet står, at BAT for fjerkræstalde er at reducere energiforbruget ved blandt andet at gøre følgende:

- Optimering af udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren.
- Undgåelse af modstand i ventilationssystemer gennem hyppig kontrol og rengøring af luftkanaler og fans.

Det vurderes, at anvendelse af BAT i dette tilfælde, er opfyldt ved godt management indenfor det eksisterende ventilationssystem, dvs. rengøring efter hvert holdskifte – hvilket stilles som vilkår.

Såfremt der senere ønskes ændring i ventilationsformen på ejendommen, skal dette forinden vurderes af Holstebro Kommune iht. principperne for BAT, og forhold omkring bl.a. støj og energiforbrug m.v. skal gennemgås.

RENGØRING AF STALDANLÆG

Efter hvert hold rengøres anlægget grundigt. Hus og inventar sættes i blød inden rengøringen igangsættes. Rengøringen omfatter alt inventar, staldrum og indvendige og udvendige dele af fodringsanlæg og ventilationsanlæg. Rengøringen afsluttes med en desinfektion efterfulgt af en tomgangsperiode.

Idet erfaringen viser, at en god staldhygiejne i form af rene og tørre stalde har en gunstig indflydelse på ammoniaktab, staldlugtemissionen, støvgener og fluegener, stilles der vilkår om at opretholde en god staldhygiejne.

FODER

Fasefodring

På husdyrbruget anvendes fasefodring med minimum 4 faser og 3-4 færdigfoderblandinger med varierende tilsætning af hvede for at opfylde kyllingernes krav om næringsstoffer til tilvækst.

I tabel 1 er beregnet det gennemsnitlige foder- og vandforbrug pr. produceret slagtekylling.

Tabel 1: Beregning af foder og drikkevand

Slagtekyllinger	Gns. slutvægt 2 kg
For hver kg tilvækst indtages	1,7 kg foder
Dvs. en 2 kg kylling har spist	3,4 kg foder
En slagtekylling drikker	1,8 l vand pr kg foder
Dvs. en 2 kg kylling har drukket	6,12 l vand

I skema 1 ses et eksempel på, hvorledes foderet er sammensat af en stigende andel hvede samt foderets råprotein indhold. Det ses, at foderet maksimalt indeholder 22,5 % råprotein i kyllingernes 7 første levedage. Herefter reduceres indholdet af råprotein i løbet af produktions forløbet, således at slagtekyllingerne fra dag 35 fodres med 18,7 % råprotein.

Skema 1: Fodersammensætning og indhold af råprotein

Levedag	Foder (g/kyl/dag)	Foder AKK (g/kyl)	Fuldfoder (%)	Hvede (%)	Påprotein i færdigfoder (%)	Råprotein i hvede (%)	Råprotein totalt (%)	Råprotein (g)	Råprotein AKK, (%)	Normtal
0	0		100	0	22,5	9,84	22,5	0,0		
1	13	13	100	0	22,5	9,84	22,5	2,9	22,5	
2	15	28	100	0	22,5	9,84	22,5	3,4	22,5	
3	18	46	100	0	22,5	9,84	22,5	4,1	22,5	
4	22	68	100	0	22,5	9,84	22,5	5,0	22,5	
5	26	94	100	0	22,5	9,84	22,5	5,9	22,5	
6	31	125	100	0	22,5	9,84	22,5	7,0	22,5	1,0
7	36	161	95	5	22,5	9,84	21,9	7,9	22,4	1,0
8	40	201	95	5	22,5	9,84	21,9	8,7	22,3	
9	45	246	95	5	22,8	9,84	22,2	10,0	22,2	1,0
10	49	295	95	5	22,8	9,84	22,2	10,9	22,2	
11	53	348	95	5	22,8	9,84	22,2	11,7	22,2	
12	57	405	95	5	22,8	9,84	22,2	12,6	22,2	
13	61	466	95	5	22,8	9,84	22,2	13,5	22,2	
14	66	532	93	7	22,8	9,84	21,9	14,4	22,2	1,0
15	70	602	92	8	22,8	9,84	21,8	15,2	22,1	1,0
16	75	677	91	9	23	9,84	21,8	16,4	22,1	1,0
17	80	757	90	10	23	9,84	21,7	17,3	22,0	1,0
18	85	842	89	11	23	9,84	21,6	18,3	22,0	1,0
19	91	933	88	12	23	9,84	21,4	19,5	21,9	1,0
20	97	1030	87	13	23	9,84	21,3	20,7	21,9	1,0
21	103	1133	85	15	23	9,84	21,0	21,7	21,8	1,0
22	109	1242	84	16	23	9,84	20,9	22,8	21,7	1,0
23	116	1358	83	17	23	9,84	20,8	24,1	21,6	1,0
24	122	1480	82	18	23	9,84	20,6	25,2	21,6	1,0
25	129	1609	80	20	23	9,84	20,4	26,3	21,5	1,0
26	135	1744	79	21	23	9,84	20,2	27,3	21,4	1,0
27	141	1885	78	22	23	9,84	20,1	28,3	21,3	1,0
28	148	2033	77	23	23	9,84	20,0	29,6	21,2	1,0
29	155	2188	75	25	23	9,84	19,7	30,6	21,1	1,0
30	162	2350	74	26	23	9,84	19,6	31,7	21,0	1,0
31	168	2518	72	28	23	9,84	19,3	32,4	20,9	1,0
32	173	2691	71	29	23	9,84	19,2	33,2	20,8	1,0
33	178	2869	69	31	23	9,84	18,9	33,7	20,6	1,0
34	182	3051	68	32	23	9,84	18,8	34,2	20,5	1,0
35	186	3237	67	33	23	9,84	18,7	34,7	20,4	1,0
36	189	3426	67	33	23	9,84	18,7	35,3	20,3	
37	192	3618	67	33	23	9,84	18,7	35,8	20,2	
38	194	3812	67	33	23	9,84	18,7	36,2	20,2	
39	195	4007	67	33	23	9,84	18,7	36,4	20,1	
40	196	4203	67	33	23	9,84	18,7	36,6	20,0	20
41	197	4400	67	33	23	9,84	18,7	36,8	20,0	
42	198	4598	67	33	23	9,84	18,7	36,9	19,9	

25,0

Forudsætningen for de danske normtal er den udbredte anvendelse af fasefodring blandt slagtekyllingeproducenterne, hvorfor fasefodring er indregnet i de danske normtal. Dette betyder at normtallene ligger tæt op ad aktuelle foderblandinger, hvilket også fremgår af skema 1.

Fodret har et total råprotein indhold der ligger imellem 18-22 % med et gennemsnitligt proteinindhold på 20,2 % (normtal 20,3). Total fosfor i foderet ligger under eller imellem 0,35-0,80 % i foderblandingen. Der anvendes færdigfoder tilsat fytase, svarende til 520 FTU (fyttaseunits) pr. kg. færdigfoder.

Tabel 2 angiver råprotein indhold i BAT foder ifølge BREF dokumentet. Med hensyn til fosfor, er det basis for BAT at fodre dyr (fjerkræ eller svin) med successiv foder (fasefodring) med lavere samlet fosforindhold. I dette foder skal der bruges højtfordøjelige uorganiske foderfosfater og/eller fytase med henblik på at garantere et tilstrækkeligt indhold af fordøjeligt fosfor. Værdierne i tabellen er kun vejledende, eftersom de bl.a. afhænger af energiindholdet af foderet. Det kan derfor være, at niveauerne skal tilpasses lokale forhold.

Tabel 2: Råprotein indhold i slagtekylling foderet

Faser	Indhold af råprotein (% i foder)	Samlet fosforindhold (% i foder)
Starter	20-22	0,65-0,75
I vækst	19-21	0,60-0,70
Slutfedning	18-20	0,57-0,67

Der stilles vilkår til brug af fasefodring med minimum 4 faser og minimum 3 færdigblandinger.

Fytase tilsætning

Fosfor er et livsnødvendigt næringsstof for slagtekyllinger. Samtidig udgør fosfor et stigende miljøproblem i vandmiljøet.

Fordøjeligheden af fosfor i foderblandinger til slagtekyllinger er ofte lav, hvorved en betydelig mængde fosfor udskilles via gødningen. Ved at tilsætte enzymet fytase til slagtekyllingernes foder, kan fosfor, der er bundet som fytat i korn og olieholdige frø, blive tilgængeligt for slagtekyllingerne. Ved tilsætning af enzymet fytase er der dermed et mindre behov for at tilsætte uorganisk fosfor til foderet. Alt i alt vil tilsætning af en mindre mængde uorganisk fosfor og udnyttelse af fosforen, der er bundet i fytat medvirke til, at der spredes mindre fosfor på markerne, og dermed bliver udvaskningen af fosfor fra marken til vandmiljøet forventeligt mindre.

På Holstebrovej 30 anvendes foder baseret på korn og indkøbt færdigfoder, der er tilsat fytase.

Der stilles vilkår til anvendelse af fytasetilsat færdigfoder.

Holstebro Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at forhold vedr. foder og optimering heraf pt. opfylder kravet til BAT.

FYRINGSANLÆG

Ejendommen opvarmes med halmfyr, derudover findes et oliefyr, som benyttes som reserve. Halmfyret er af fabrikatet K.F.Halmfyr, type 109, med en maksimal ydelse på 550 KW. Der bruges ca. 500 baller á 500 kg årlig til opvarmning af fjerkræstalden.

Der stilles ikke vilkår til halmfyrianslægget, da den maksimale ydelse er under 1 MW, der er grænsen for, hvornår der kræves miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelsesloven.

Halmfyringsanlægget skal overholde reglerne i Bygningsreglementet 2008 samt de til enhver tid gældende regler for halmfyringsanlæg.

Der stilles ingen vilkår til fyringsanlægget.

HÅNTERING OG OPBEVARING AF OLIE, SPILDOLIE OG BRÆNDSTOF

På ejendommen har Holstebro Kommune registreret følgende olietanke:

Type	Placering	Etableret år	Volumen	Indhold
Overjordisk	Udendørs ved fælles forrum til staldanlæg	1986	1.200	dieselolie

Olier og kemikalier:

På ejendommen opbevares olie og spildolie i egnede beholdere i forrum ved stalden hvor også nødgeneratoren opbevares. Betongulvet i forrummet har ikke fald og er uden afløb.

Olie og spildolie, som ikke opbevares i tank der er omfattet af olietankbekendtgørelsen, skal opbevares i egnede beholdere, der er placeret under tag og beskyttet mod vejrlig på en oplagsplads med impermeabel belægning. Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild af de pågældende stoffer kan holdes indenfor et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord, grundvand, overfladevand og kloak. Oplagspladsen skal kunne rumme indholdet af den største opbevaringsbeholder i området. Hermed mindskes risikoen for, at olie eller spildolie forurener grundvand, jord, undergrund, vandløb, søer eller havet.

Holstebro Kommune vurderer, at forholdet er tilstrækkeligt reguleret i gældende lovgivning, hvorfor der ikke stilles skærpende vilkår.

AFFALD OG KEMIKALIER

Affald fra ejendommen håndteres iht. nedenstående:

Farligt affald – kan afleveres gratis på containerpladser i mindre mængder		
	EAK-kode	Mængder pr år
Lysstofrør & elsparepærer	20 01 21	25 stk
Spildolie	13 02 08	5 l.

Genbrugeligt affald - kan afleveres gratis på alle containerpladser		
	EAK-kode	Mængder pr år
Pap	15 01 01	0-100 kg
Papir	15 01 01	0-400 kg

Genbrugeligt affald – afleveres på containerplads i mindre mængder imod betaling		
	EAK-kode	Mængder pr år
Jern og metal	02 01 10	0-300 kg

Tomme sække af plast fra foder o.l.	15 01 02	0-100 kg
Plast (afdækning m.v. skal være rysterent og bundtet i håndterbare bundter)	15 01 02	0-200 kg
Paller	15 01 03	0-10 stk

Døde dyr – afhentes af DAKA		
	EAK-kode	Mængder pr år
Døde dyr	02 01 02	1500-3500 kg

Affald – til forbrænding på kraftvarmeværk eller afleveres på containerplads		
	EAK-kode	Mængder pr år
Nylonsnor fra halm	17 02 03	0-100 kg
Tomme sække af papir fra foder o.l.	15 01 01	0-100 kg
Tomme medicinglas	15 01 07	0-2 kg

Holstebro Kommune har udarbejdet et affaldsregulativ for erhvervsaffald. Dette regulativ er gældende for husdyrbruget. Affald fra produktionen skal opsamles, sorteres og bortskaffes og registreres iht. affalds-bekendtgørelsen, og det til enhver tid gældende regulativ for erhvervsaffald i kommunen. Brugte kanyler skal behandles som klinisk risikoaffald i henhold til affaldsbekendtgørelsen og regulativ for erhvervsaffald, herunder skal det opbevares i en egnet brudsikker beholder, og den anvendte emballage skal lukkes forsvarligt og mærkes, før affaldet forlader husdyrbruget. Bortskaffelse af affald skal ske i henhold til affaldsregulativet, herunder skal transport af farligt affald foregå med godkendt transportør, til godkendte modtager, og der skal foreligge kvitteringer for aflevering af farligt affald. Derudover skal husdyrbruget registrere affaldsproduktionen efter de gældende regler.

Indenfor affaldsområdet, er BAT bl.a., at registrere affaldsproduktionen og derved skaffe sig et overblik over eventuelle indsatsområder, hvor man kan minimere affaldsproduktionen. Affald skal registreres og håndteres iht. gældende lovgivning og affaldet skal løbende bortskaffes iht. ovenstående uden der sker ophobning.

Ovenstående er reguleret af gældende lovgivning, og der stilles ikke yderligere vilkår til husdyrbrugets affaldshåndtering.

DØDE DYR

På ejendommen indsamles selvdøde dyr dagligt og opbevares i lukkede containere indtil afhentning til Daka. Døde dyr hentes efter behov – ca. en gang om ugen i sommerperioden og ca. en gang hver 3. uge i vinterperioden.

I henhold til bekendtgørelse nr. 439 af 11/05/2007 om opbevaring af døde dyr skal selvdøde og aflivede dyr straks fjernes fra besætningen og opbevares på en skyggefuld afhentningsplads i tilknytning til den pågældende besætning. Afhentningsstedet skal ligge i en passende afstand fra produktionsbygninger og offentlig vej. Afhentningsstedet skal

ligge ved fast tilkørselsvej og være tilgængelig for opsamlingsmateriellet. Dyrene skal placeres på et underlag, så de er hævet i en passende afstand fra jorden, og hvor det er nødvendigt, skal afhentningspladsen sikres mod ådselædende dyr. I tilfælde hvor dyrene er overdækkede, skal dette ske med en fast overdækning. Alternativt kan dyrene opbevares på frost eller køl.

Selvdøde og aflivede dyr skal inden for 24 timer tilmeldes afhentning til godkendt destruktionsanstalt. Ifølge § 5 stk. 2. kan afhentning af dyr opbevaret i container afvente, indtil denne er fuld. Dog skal tilmelding til afhentning ske senest 5 dage efter, at påfyldning af containeren er påbegyndt. I tilfælde af at husdyrbruget senere opbevarer døde dyr på køl gælder § 5 stk. 3. ifølge hvilken afhentning kan udsættes indtil containeren er fuld – dog maks. 3 uger efter påbegyndt påfyldning, såfremt dyrene opbevares på køl.

Holstebro Kommune vurderer, at forholdet er reguleret tilstrækkeligt igennem gældende lovgivning, og stiller derfor ikke skærpende vilkår.

SPRØJTEMIDLER OG MEDICIN

Opbevaring

Der opbevares ikke sprøjtemidler eller sprøjte kemikalier på husdyrbruget.

Produkter til rengøring og neutralisering af staldanlæg opbevares i forrum. Der opbevares hverken medicin eller kunstgødning på ejendommen.

Håndtering

Kemikalieaffald, herunder produkter til rengøring og neutralisering af staldanlæg m.v., skal opbevares i egnede beholdere (tydeligt mærket med indhold) med tætsluttende låg på tæt bund med opkant og uden mulighed for afløb til kloak, jord, afløb, dræn, vandløb, borer eller brønde. Oplaget skal opbevares utilgængeligt børn, dyr og uvedkommende. Oplagringspladsen skal være under tag og indrettet således, at evt. spild kan opsamles i fx en spildbakke.

Det vurderes, at gældende lovkrav på området således er opfyldt, og der stilles ingen yderligere vilkår.

Gødningsproduktion og håndtering

OPBEVARING AF FAST HUSDYRGØDNING

Der produceres årligt 1.043 ton fast gødning på Holstebrovej 30 med et tørstofindhold på 48 % og med et indhold (ab lager) pr. 1000 producerede slagtekyllinger på 37,9 kg total-N, 6,5 kg P og 24,6 kg K.

Tablet 3: Produceret og afsat gødning.

Besætning	Gødningstype	Kg N	Kg P	DE
-----------	--------------	------	------	----

Produceret på Holstebrovej 30, 7830 Vinderup	Kyllingedybstrøelse	18.810	3.828	168,17
Tilført fra Bauehøjvej 3, 7830 Vinderup	Kyllingedybstrøelse	16.776	3.414	150,00
Fraført til Lindeborgvej 19, 7560 Hjerm	Kyllingedybstrøelse	-6.711	-1.366	-60,00
Fraført til Rydevej 19, 7830 Vinderup	Kyllingedybstrøelse	-3.271,00	-658,40	-28,90
Fraført til Trabjergvej 7, 7500 Holstebro	Kyllingedybstrøelse	-2.336,40	-470,30	-20,70
I alt		24.766,24	4.985,06	218,98

15 % af dybstrøelsen, hvilket svarer til normtallet, køres direkte ud og pløjes ned. Den resterende dybstrøelse opbevares i markstak inden den bringes ud. Da der i ansøgningen ikke er benyttet en højere procentdel af direkte udbragt dybstrøelse, som ammoniak reducerende virkemiddel, stilles der ikke vilkår til sikring af andelen af dybstrøelse, der bringes direkte ud.

Der modtages yderligere 930 ton kyllingedybstrøelse, svarende til 150 DE, fra husdyrbruget på Bauehøjvej 3, 7830 Vinderup, og der afsættes kyllingedybstrøelse svarende til 99,2 DE, jvf tabel 3.

Dybstrøelse i markstakke

Kompost med et tørstofindhold på mindst 30 pct. må oplagres i marken, såfremt oplaget er overdækket med kompostdug eller lufttæt materiale. Oplaget skal opfylde nedenstående afstandskrav jf. § 8, stk. 1 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, og må ikke medføre risiko for forurening af grund- eller overfladevand.

Anlæg	Afstandskrav
Fælles vandindvindingsanlæg	50 meter
Enkelt vandindvindingsanlæg	25 meter
Vandløb (herunder dræn) og søer, offentlig vej og privat fællesvej	15 meter
Naboskel	30 meter
Nabobeboelse uden landbrugspligt	150 meter

I BREF er endvidere angivet, at for en midlertidig stak af svine- eller fjerkrægødning på marken er det BAT, at anbringe gødningsstakken væk fra følsomme receptorer såsom naboer og vandløb (inklusive markdræn), som afstrømningsvæske kan løbe ned i.

Dybstrøelse opbevaret på marken i markstak må højst være placeret på samme sted i 12 måneder. Der skal derefter gå 5 år, før gødningen igen må placeres på samme sted. Kun gødning, der indgår i ejendommens mark- og gødningsplan, må opbevares og anvendes på ejendommens areal.

Holstebro Kommune stiller i miljøgodkendelsen krav til placeringen af markstakkene i relation til naboer og lign. samt sårbare områder såsom lavbundsarealer uden okkerklassificering og jord i nitratklasseområder, hvor udvaskningen af næringsstoffer vil være højere end ellers. Der stilles desuden vilkår om journal for placering af stakkene på kort m.v. Endeligt stilles der vilkår om, at overdækningsmateriale løbende fjernes fra marken.

Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

AMMONIAK

Den samlede ammoniakfordampning fra anlægget forventes at være på 7.015,80 kg N / år, da der hverken sker etablering, udvidelse men derimod en sænkning af antallet af dyreenheder, vil der være en meremission på – 1.566,22 kg N/år.

Beskrivelse	N-emission kg N
Emission fra stalde omfattet af kravet om 15 % reduktion, men eksisterende uændret produktion (Staldafsnit for eksisterende produktion)	5.577,57 kg N / år
Emission fra husdyrproduktion omfattet af det generelle ammoniakkrav (staldafsnit hvor udvidelse foregår)	0 N / år
Emission fra stalde m.v., der ikke er omfattet af det generelle krav	0 kg N / år
Ammoniaktab fra lagre af flydende gylle	0 kg N / år
Ammoniaktab fra lagre af fast gødning	1.438,23 kg N / år
Samlet emission	7.015,80 kg N / år
Meremission	- 1.566,22 kg N / år

Det generelle krav om ammoniakreduktion – 15 %

Kravet om 15 % ammoniakreduktion gælder for stalde, hvor der sker etablering, udvidelse eller ændring. Det generelle krav er i 2007 fastsat til 15 %. Reduktionskravet stilles i forhold til "bedste" stald- og lagersystem med udgangspunkt i normtal 2005/06. Det generelle krav om reduktion af ammoniak fra lager og stald er opfyldt ved en reduktion af antallet af DE. Meremissionen er beregnet til -1.566,22 kg N pr. år.

Bufferzonekrav til § 7 naturtyper

Alle staldafsnit og opbevaringslagre ligger mere end 1.000 meter fra nærmeste naturområder, der er omfattet af lovens § 7. Nærmeste § 7 naturområde ligger mere end 3,5 km fra ejendommens stalde og gødningslagre.

Naturområderne er 1) højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha, overdrev større end 2,5 ha, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og er beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, 2) heder, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, 3) overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder samt 4) ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.

LUGT

De primære kilder til lugt fra dyrehold er staldventilationsluft samt håndtering og opbevaring af husdyrgødning. Staldene er udstyret med undertryksventilationen af stjernediffus typen, indtaget er i taget og udsugningerne er langs staldenes sider.

Indtagene er udformet som en stjerne, som leder indsugningsluften i alle retninger. Ventilationsbehovet om vinteren og med små kyllinger vil være under 1/10 af udsugningskapaciteten. Mange forhold kan influere på lugtemissionen fra stalde. Ud over arten, antallet og størrelsen af dyreholdet er det fx staldindretning, ventilationssystem, strøelse, gødningshåndtering, fodring, drikkevandssystem samt hygiejne i stalden. Der er ikke tidligere indkommet klager over lugtgener fra ejendommen.

For at begrænse ventilationsluftens lugtindhold er det vigtigt, at sikre en god staldhygiejne, og at produktionsforhold og arbejdsgange tilrettelægges, så dannelse af lugtende stoffer begrænses mest muligt, således at mindst mulig lugt bortventileres til det fri.

Det samlede lugtindtryk fra staldventilationen skyldes en lang række lugtintensive stoffer, som optræder i forskellige blandinger og i ret små mængder. De vigtigste stoffer er NHaminer, H₂S, mercaptaner og fedtsyrer. Husdyrbruget er beliggende i landzone med en afstand fra staldbygningerne på ca. 945 m til byen Vinderup. Nærmeste ikke landbrugspligtige nabo ligger omkring 529 meter fra nærmeste stald.

Hvorvidt en lugtpåvirkning opleves som generende, afhænger af modtagerens tolerancetærskel samt af lugtpåvirkningens intensitet og varighed. De primære kilder til lugt fra dyrehold er staldventilationsluft samt håndtering og opbevaring af husdyrgødning. Mange forhold kan influere på lugtemissionen fra stalde. Ud over arten, antallet og størrelsen af dyreholdet er det f.eks. staldindretning, ventilationssystem, strøelse, gødningshåndtering, fodring, drikkevandssystem samt hygiejne i stalden. Reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen og pelsdyrbekendtgørelsen har bl.a. til formål at begrænse lugtgener.

Ifølge husdyrloven skal lugtemissionen fra husdyrbruget vurderes i forhold til 2 lugtberegningsmodeller: FMK-modellen og Ny Lugtvejledning. Det skal bemærkes, at de fastsatte genekriterier i den nye lugtvejledning udelukkende er gældende i forhold til etableringer, udvidelser og ændringer. Det er dog naturligt at vurdere husdyrbrugets lugtemission fra husdyrbruget ud fra de to modeller.

Staldlugtemission beregnes bl.a. på grundlag af "Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde" udarbejdet af MLK Fyn, maj 2002. Staldlugtemission beregnes ved et produktionstidspunkt i sommertiden med maksimalt antal dyr på ejendommen, dvs. under forhold, der resulterer i maksimal lugtafgivelse.

Beregning af geneafstande efter FMK vejledningen og 'Ny Lugtvejledning'

(OBS: nedenstående vises tal for den beregningsmetode der giver det værste scenario i de to modeller).

Områdetype	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand nudrift	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Byzone	618,87 m (ny model)	---	---	---	Ja, ingen indenfor 1,2 gange geneafstand
Samlet bebyggelse	465,61 m	---	---	---	Ja, ingen inden for

	(ny model)				1,2 gange geneafstand Ja, ingen indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig (ikke landbrugspligt)	216,81 m (FMK)	---	---	---	

Samlet vurdering for lugt

Beregningerne viser, at genekriterierne i forhold til byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig er overholdt efter beregningsmodellerne. Hvorvidt en lugtpåvirkning opleves som generende afhænger af modtagerens tolerancetærskel samt af lugtpåvirkningens intensitet og varighed. På baggrund heraf vurderes det, at slagtekylling produktionen ikke vil give anledning til væsentlige gener hos de omkringboende.

Hvis tilsynsmyndigheden vurderer, at lugtgenerne er væsentligt større end forventet på baggrund af grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen jf. de stillede vilkår kræve udført lugtmålinger og at der gennemføres projekter for at afhjælpe lugtgenerne.

Såfremt der opstår væsentlige lugtgener fra stalde mv., der vurderes at være væsentligt større end, der kan forventes ifølge grundlaget for at kunne udnytte miljøgodkendelsen, kan kommunen kræve, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger.

TRANSPORT

Transporter på offentlig vej sker i forbindelse med håndtering af kyllinger, gødning, korn og foderstoffer m.v. Eneste til- og frakørsel til ejendommen sker fra Holstebrovej via privat fællesvej. Foder og gødningstransporter forbi naboejendommene vil ikke blive forøget, da antallet af dyreenheder mindskes. Tung transport til og fra ejendommen forekommer fra tidlig morgen til sen aften. Omkring forårs- og høstarbejde vil markarbejdet betyde intensiveret trafik på og omkring anlægget. De daglige transporter foregår indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonede transporter kan dog foregå hele døgnet.

Skematisk oversigt over antallet af årlige transporter:

Type	Nudrift	Ansøgt	
	Transporter pr. år	Transporter pr. år	Tidsrum kl.
Indkøbte foderstoffer	40	40	07-17
Brændstof	1	1	07-17
Kyllinger til ejendommen	9	9	05-20
Slagtekyllinger fra ejendommen	80	80	05-20
Husdyrgødning	30	30	05-17
Døde dyr	30	30	07-17
Øvrige	10	20	07-20
Antal transporter i alt	200	210	

Antallet af transporter som f.eks. indkøbte foderstoffer, husdyr til/fra husdyrbruget og husdyrgødning vil ikke stige. Der er dog ansøgt om yderligere 10 'øvrige transporter' årligt. Idet transporterne normalt ligger i dagtimerne og ikke har karakter over, hvad der er normalt forekommende for lastvogne og traktorer, forventes det, at støjen ikke vil være belastende.

Anlægget ligger omkring 800 meter fra den offentlige vej ind af en privat fællesvej, og transporter skal passere 7 naboejendomme, der ligger i varierende afstand (mellem ca. 7 og 175 meter) fra vejen. Der har dog ikke tidligere været klager over transporter til og fra husdyrbruget.

Ved hensynsfuld kørsel til og fra ejendommen kan støjen herfra minimeres. For at mindske gener skal transport primært foregå indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonet arbejde kan dog forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset. Der stilles vilkår herom.

BAT i forbindelse med transport er bl.a.:

- at transport til og fra ejendommen foregår ved hensynsfuld kørsel
- at transport primært foregår indenfor normal arbejdstid

Det vurderes, at transport til og fra husdyrbruget med de stillede vilkår lever op til kravet om BAT, og at transporterne kan foregå uden væsentlige miljømæssige gener for de omkringboende.

Såfremt de generelle krav fastsat i husdyrgødningsbekendtgørelsen overholdes, vurderer Holstebro Kommune, at transport af husdyrgødning til udbringningsarealerne kan foregå uden væsentlige gener for omgivelserne.

STØJ

Ventilationsanlæg

Ventilationsanlægget vil ikke køre jævnt over produktionsperioden. I starten af produktionsperioden er ventilationen yderst begrænset idet daggamle kyllinger kræver en højere temperatur i staldanlægget end slagteklare dyr. Efter en uge ventileres med gradvis stigende luftmængde. Staldene er udstyret med undertryksventilation, anlægget er fuldautomatisk og computerstyret og fungerer ved følere, som registrerer temperatur og luftfugtighed.

Foderlevering

Der vil forekomme støj fra husdyrbruget i forbindelse med foderlevering. Der leveres ikke foder om natten. Der leveres foder hver 2. uge imellem kl. 07-17. Desuden vil der være støj ved indlevering og afhentning af dyr, levering af dyr sker ca. 9 gange årligt og afhentning af dyr forekommer ca. 80 gange årligt.

I henhold til Miljøstyrelsens vejledning må husdyrbrugets bidrag til det ækvivalente, korrigerede støjniveau dB(A) ikke overstige (55/45/40) målt ved nærmeste beboelse i landzone.

Ved fastsættelse af støjvilkårene er der anvendt miljøstyrelsens vejledende støjgrænseværdier for blandet bolig og erhvervsområder. Støjgrænserne er gældende i skel ved nærmeste nabobeboelse og ikke i husdyrbrugets skel. Det skal dog præciseres, at støjgrænserne kun gælder støj fra faste tekniske installationer, som fx ventilationsstøj mv. – ikke støj fra almindelig markdrift.

Samlet vurdering af støj

Ventilationsanlægget, transport, fodring og støj fra dyrene er sædvanligvis de væsentligste støjkloder fra husdyrbrug. Det vurderes, at da produktionen reduceres i forhold til nuværende produktion, vil dette ikke give anledning til væsentlige ændringer af husdyrbrugets støjkloder. Der har ikke været klager over støj fra ejendommen, men det skønnes rimeligt, at sikre de omkringboende mod væsentlige støjgener ved at stille konkrete krav til den maksimalt tilladte støjemission. Der stilles derfor krav om overholdelse af konkrete støjgrænser, og ligeledes krav om målinger, såfremt der skulle opstå begrundet tvivl om, hvorvidt husdyrbrugets drift kan leve op til de fastsatte grænser.

Der fastsættes vilkår om, at såfremt der opstår gener for de omkringboende, eller såfremt Holstebro Kommune finder det nødvendigt, kan der kræves udført støjmålinger/ beregninger efter nærmere definerede anvisninger.

Ud fra ovenstående vurderes det, at BAT i forbindelse med støj er overholdt. Såfremt der ændres ved eksisterende stalde eller anlæg, der kan medføre ændring i støjniveauet for de omkringboende, skal projektet vurderes iht. principperne for BAT.

STØV

Beregninger af luftens sammensætning er ikke foretaget, men støvmængden fra ventilationsanlægget vil være meget begrænset, og det vil ikke være til gene for omgivelserne.

Stalde

Der forventes ikke støvgener fra staldene for de omkringboende. Afkasthøjden vurderes endvidere at medvirke til, at evt. støv kastes tilstrækkeligt langt væk.

Foder

Det er oplyst, at der kan forekomme støv fra foderanlæg, som er placeret udendørs. Fodersiloer er monteret med melcyklon, så støvgener i forbindelse med indblæsning af foder undgås.

Der kan især i tørre perioder forekomme støv fra ejendommen ved færdsel med køretøjer. Der henvises til god landmandspraksis, dvs., at for at begrænse støvgener skal al transport til og fra bedriften foregå ved hensynsfuld kørsel samt at alle aktiviteter på

bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Holstebro Kommune vurderer, at der generelt ikke forekommer støvgener på eller omkring ejendommen.

LYS

Dyrenes behov for lys er fastlagt i bekendtgørelse nr. 1069 af 17/12-2001 om hold af slagtekyllinger og ruge-ægsproduktion, og LUX-styring (dagslysregulering) er gennemført på husdyrbruget.

Belysningen reguleres i forhold til kyllingernes alders- og udviklingstrin. Dagslængden reguleres ved hjælp af timerindstilling og følger en forudbestemt kurve, som tager hensyn til dyrenes alder og produktions trin.

Desuden vælges lavenergilysstofrør, på ejendommen, der således at elforbruget begrænses.

Det vurderes, at lys ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkring boende.

SPILDEVAND

Spildevand fra ejendommene håndteres som angivet i nedenstående skema:

Spildevandstype	Håndtering
Tag- og overfladevand	Ledes til dræn
Vaskevand fra stalde	Ledes til opsamlingsbeholdere ved sydlig gavl af stald nr.1 og 2. Kapacitet 25 m ³
Spildevand fra forrum	Ledes til opsamlingstank
Vand fra sanitet	Opsamles i septiktank og ledes til nedsivningsanlæg

Der vaskes efter hver rotation, årligt produceres der 500 m³ spildevand som opsamles i beholdere i forbindelse med vask. Vand fra daglig vask af støvler og håndvask i fælles forrum ledes også til opsamlingsbeholderen.

Forhold omkring ejendommens sanitære spildevand reguleres ikke i denne godkendelse. I forbindelse med revision af kommunens spildevandsplan kan ejendommen evt. blive pålagt at forbedre spildevandsforholdene på ejendommen.

Det vurderes, at forhold omkring spildevand i øvrigt er tilfredsstillende og ikke vil give anledning til væsentlig forurening eller gener.

SKADEDYR

Rotter

Foder på ejendommen skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Ejendommen forebygger forekomsten af rotter, idet et eksternt skadedyrsbekæmpelsesfirma har opsat rottekasser på ejendommen. Man oplyser, at opbevaringen af foder og affald sker på en sådan måde at der ikke kan opstå risiko for tilhold af rotter.

Holstebro Kommune vurderer, at forholdet er tilstrækkeligt reguleret i gældende lovgivning, da husdyrbruget, i henhold til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, er forpligtiget til at sikre, at bygninger bliver fornuftigt vedligeholdt og fremtræder i gennemført renholdt stand, så rotternes leveduligheder på ejendommen begrænses mest muligt. Dette betyder, at husdyrbruget skal sikre, at affald eller foder ikke er tilgængeligt for f.eks. rotter, undgå rod på husdyrbruget og kontrollere rottesikringen ved døre, vinduer, rørgennemføringer og ventilationsåbninger, riste, lyskasser, skakte etc., bevoksninger, evt. ru mure, tagkonstruktioner, facaden generelt, kloaksystemets tilstand samt anmelde rotter og rette sig efter påbud meddelt af kommunalbestyrelsen.

Fluer

Produktionsformen i dybstrøelse og med lagring af gødning i overdækkede markstakke, har ikke givet anledning til fluegener på ejendommen.

Der stilles vilkår om, at der skal foretages en effektiv fluebekæmpelse på ejendommen i overensstemmelse med de af Statens Skadedyrslaboratorium senest fastsatte retningslinier. Fluegener skal forebygges ved at holde en god hygiejne i staldene og omkring foderopbevaring.

DRIFTSFORSTYRELSE ER UHELD

Redegørelse for mulige uheld

Umiddelbare risici for uheld i forbindelse med driften, der kan medføre en øget forurening, vil være: ventilationssvigt, forkerte foderblandinger, uheld ved transport af husdyrgødning, herunder f.eks. overlæs, der vil medføre spild på transportvej. Da der er tale om dybstrøelse fra slagtekyllingeproduktionen, er der ingen fare for afstrømning.

Minimering af risiko for uheld

Der er etableret en alarm på ventilationsanlægget således, at der i forbindelse med driftsstop bliver iværksat nødventilation i anlæggene. Indlægssedler bliver kontrolleret ved leveringen af foder, og ved driftsstop på foderanlægget bliver alarmen aktiveret. Det tilstræbes at transportere og udsprede husdyrgødningen uden spild undervejs. Et eventuelt spild vil efterfølgende blive fjernet.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Forkert foder bliver udskiftet så snart, der er kendskab til fejlløse. Ventilations- og foderanlægget vil blive tilset umiddelbart efter, at alarm for driftsstop er modtaget. Efter transport vil evt. spild blive opsamlet.

Egenkontrol:

- Daglig føres logbog over produktionen; foder- og vandforbrug og dødelighed
- Der føres løbende kontrol med tilvækst.
- Producenten er klassificeret som *elite*, og tilmeldt branchens "Kvalitetssikring i kyllingeproduktionen", det såkaldte KIK program.
- Der sker løbende vedligeholdelse af produktionsudstyr efter behov.

Der føres løbende e-kontrol og KIK via Fjerkræraadets database. Her behandles data fortroligt og databasen danner grundlag for statistiske analyser af den Danske fjerkræproduktion.

Beredskabsplan:

Det er Holstebro Kommunes opfattelse at en beredskabsplan er til stor hjælp for landmanden, såfremt der skulle ske et uheld, både med hensyn til små hændelser som f.eks. oliespild og store som f.eks. brand, hærværk o.l.

Beredskabsplanen giver landmanden en mulighed for at gennemgå bedriften, og foretage en risikovurdering af, hvorvidt der skal ændres på indretning og drift således, at risikoen for forurening i forbindelse med uheld minimeres. I forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse er det oplyst til Holstebro Kommune, at en beredskabsplan er under udarbejdelse.

BAT er bl.a.:

- at ejendommen har en beredskabsplan der skal benyttes i tilfælde af uheld eller lignende på ejendommen.
- at alle der arbejder på ejendommen er bekendt med beredskabsplanens indhold og ved hvor den kan findes.
- at beredskabsplanen hænges op synligt flere steder på ejendommen.
- at beredskabsplanen løbende holdes ajour i forhold til husdyrbrugets drift.

Der er udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen, som er godkendt af Holstebro Kommune. Der stilles vilkår til sikring af ajourføring af den udarbejdede beredskabsplan.

BAT – bedste tilgængelige teknik

Strategien i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v., bygger på forureningsbegrænsningsprincippet, der er beskrevet i lovens § 1. Lovens strategi prioriterer forebyggelse højest. Forurening skal først og fremmest forebygges ved anvendelse af renere teknologi, herunder mindre forurenende råvarer, processer og anlæg. Den

forurening, der ikke kan forebygges, skal begrænses mest muligt ved anvendelse af bedst mulig renseteknologi.

Ved godkendelse af husdyrbrug efter loven skal husdyrbruget og godkendelsesmyndigheden i forbindelse med godkendelsen foretage en vurdering af husdyrbrugets teknologi i forhold til det, som beskrives som "Bedste Tilgængelige Teknik" (BAT). Der tages udgangspunkt i BAT-elementerne i BREF for svin og fjerkræ og foretaget en vurdering af, om husdyrbrugets teknologi lever op til BAT, under hvert enkelt afsnit, hvor det er relevant. Samlet set vurderes det, at husdyrbrugets drift og indretning lever op til kravet om anvendelse af BAT.

Husdyrbruget benytter sig til stadighed af professionel landbrugsrådgivning, og driften af ejendommen bliver derfor tilrettelagt efter den nyeste viden indenfor området.

MILJØ- OG RESSOURCESTYRING

Ressourceforbruget vurderes for at sikre, at bedriften udvikler sig i takt med de stigende krav til ressourcebevidsthed og miljøforhold. Miljø- og ressourcestyring bygger på en helhedsvurdering ud fra et princip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen. Sagt med andre ord drejer det sig om, at minimere forbruget af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv. således at tab til omgivelser bliver minimeret under hensyntagen til produktionens lønsomhed.

Renere teknologi sigter bl.a. mod at minimere forbruget af energi, vand og andre råvarer pr. produceret enhed, at udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige stoffer samt at gøre arbejdsgange og processer mindre belastende for miljøet.

Renere teknologi er samtidig det bærende element i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og i lov om miljøbeskyttelse. Lovene pålægger alle et ansvar, og som landmand kan man selv indføre renere teknologi og påvirke andre til at indføre renere teknologi bl.a. ved at stille krav, når der købes ind.

Forbruget af råstoffer til husdyrproduktionen består primært af foder, vand, el, strøelse og olie.

Type	Forbrug
Vand	3500 m ³
El	80.000 kWh/år
Fyringsolie	1.000 l
Halm til halmfyr	500 baller á 500 kg

I forbindelse med daglig management bliver der ført kontrol med ventilations indstillinger, staldtemperatur og lysprogrammer. Der føres endvidere daglig kontrol med vandforbrug. Anlæg og bygninger vedligeholdes løbende, større eftersyn af anlæg ved udsætning af kyllinger 7 – 8 gange årlig.

Dyrene tilses dagligt ifølge reglerne i lov nr. 336 af 16/5-2001 om hold af slagtekyllinger og bekendtgørelse nr. 1069 af 17/12-2001 om hold af slagtekyllinger og rugeægsproduktion. Foder, vand og klima i stald kontrolleres mindst en gang daglig. Kyllingerne vejes med jævne mellemrum for at sikre, at tilvæksten hos dyrene udvikler sig tilfredsstillende.

Husdyrbruget skal registrere forbrug af el, vand og andre ressourcer og være opmærksom på muligheden for besparelse. Der føres p.t. ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet. Dette sikres ved vilkår med henblik på, at der løbende er fokus på at reducere forbruget.

For at sikre, at husdyrbruget løbende holdes ajour mht. energirigtige teknologier, stilles der vilkår om, at husdyrbruget minimum hver 5. år gennemgås af en energifaglig person, med det sigte at sikre at lønsomme ressourcebesparende teknologier løbende indføres på husdyrbruget. Den første gennemgang inkl. rapport skal foreligge inden udgangen af 2010 og omfatte hele anlægget. Der stilles vilkår om, at 5-års lønsomme teknologier skal indføres, med mindre der er forhold, der taler for, at investeringen med fordel udsættes til senere. En energifaglig person kan f.eks. være en konsulent fra et el-selskab eller. lign. Gennemgangen kan f.eks. tage udgangspunkt i Dansk Landbrugsrådgivnings energisparekatalog.

RENERE TEKNOLOGI

På husdyrbruget er der lavet en lang række renere teknologitiltag:

- El:**
 - Lavenergilysstofrør og timerindstilling
 - Trinvis styret ventilation med følere som registrer temperatur og luftfugtighed
 - Regelmæssig vask og eftersyn af ventilationssystemetDer er etableret dagslysstyring på belysning i staldene
- Ammoniak:**
 - Fasefodring tilsat fytase
- Energi**
 - Trinvis regulering af ventilation
 - Temperaturstyret
 - CO2-styret
 - Kurvestyring (indsætnings-dato/vægtinterval)
- Management**
 - Der arbejdes efter principperne for godt landmandskab
 - Journal over vand- og energiforbrug
 - Journal over foderforbrug
 - Daglig tilsyn og løbende service og vedligeholdelse på anlæg
 - Der er udarbejdet en beredskabsplan for husdyrbruget til brug i forbindelse med eventuelle uheld eller driftsforstyrrelser på ejendommen.

Det er Holstebro Kommunes opfattelse, at man igennem godt landmandskab og overholdelse af husdyrbekendtgørelsen mm. overholder kravet om BAT. I husdyrgødningsbekendtgørelsen er der fastsat en lang række krav til anlæg, indretning og drift af husdyrbrug, som gælder for alle husdyrbrug. En lang række af disse anlæg og indretninger bygger på anvendelse af renere teknologi eller den bedst tilgængelige teknologi (BAT).

For at forbedre den generelle miljømæssige drift er BAT bl.a. følgende:

- at husdyrbruget gennemgås med henblik på besparelse på el-forbrug og andre energikilder, evt. sammen med ejendommens energiselskab/konsulent.
- at der føres regnskab over forbrug af vand, energi, foder samt kunstgødning.
- at vandingssystemet vedligeholdes, således at vandspild undgås.
- at der anvendes energibesparende belysning.
- at opdage og reparere eventuelle lækager hurtigst muligt.
- at anlæg og maskiner til stadighed renholdes og vedligeholdes, således at de fungerer optimalt.

Med de stillede vilkår og overholdelse af gældende lovgivning vurderer Holstebro Kommune, at husdyrbruget lever op til BAT.

Varetagelse af hensyn til landskab

Da der er tale om godkendelse af eksisterende produktion, vil der ikke opføres nye bygninger.

Området er i regionplanen udpeget som særligt værdifuldt kulturhistorisk område, da området omkring Hellegård Ådal siden stenalderen har været et vigtigt bebyggelsesområde. Her har været en naturlig adgang til Limfjorden og rige ressourcer i form af vandløb, enge og frugtbar jord. På begge sider af ådalen ligger masser af spor af stenalder-, bronzealder og jernalderbebyggelser. Hovedgårdene Rydhave og Handbjerg Hovgård, møllerne Store Ryde Mølle, Borbjerg Mølle, og kirkerne i Handbjerg og Borbjerg har rødder tilbage til middelalderen. Ved Tindskov Bakke og Neder Kjeldsmark findes helligkilder, og selve navnet Hellegård Å var oprindelig Oe hin Heelie - den hellige å.

Holstebro Kommune har ikke kendskab til nogen øvrige beskyttelseslinjer, fredninger, kirkezoner eller kulturhistoriske områder i nærheden af husdyrbruget, som er til hindring for, at det ansøgte godkendes.

Holstebro Kommune vurderer, at hensynet til de landskabelige værdier er tilstrækkeligt varetaget i det ansøgte projekt.

Ophør af husdyrbruget

Der stilles vilkår til sikring af, at det ved evt. ophør af produktionen skal sikres, at der ikke sker forurening af natur eller miljø. Der stilles desuden vilkår om, at Holstebro Kommune kan kræve bygningsmassen fjernet, hvis produktionen ophører.

Alternative muligheder

En alternativ løsning er ikke at godkende produktionen, således at slagtekyllingeproduktionen skal under godkendelsesgrænsen på 100 DE, en strategi der er urentabel i forhold til den økonomiske udvikling på området.

Et andet alternativ ville være at købe en anden ejendom og placere udvidelsen her. Miljøpåvirkningen vurderes at være nogenlunde den samme som ved denne udvidelse, eller måske endda øget, da der her vil være en større driftsmæssigt afhængig belastning fra f.eks. maskiner.

Der vurderes ikke at være væsentlige landskabelige forringelser som følge af projektet, da udvidelsen etableres i eksisterende bygninger. Opførelsen af gyllebeholderen vurderes ikke at forringe de landskabsmæssige forhold.

AREALER- Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Husdyrbrugets udbringningsarealer

DRIFT AF AREALER

Udspretningsarealerne modtager husdyrgødning fra husdyrbruget på Holstebrovej 30, 7830 Vinderup. Udspretningsarealerne er beliggende på følgende matrikelnumre og med et areal, som vist i skema 2 og bilag 3.

Skema 2. Mark nr., areal drifts- og ejerforhold for de udspretningsarealer, der indgår i vurderingen af ansøgningen.

Marknr.	ha	Type	Matrikel	Ejer / bortforpagter
1	2,41	Forpagtet	17 B, Den sydvestlige Del, Ryde	Karen Qvist Kristensen, Ryde Møllevej 6, 7830 Vinderup
2	9,51	Ejet	20 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
3	6,18	Forpagtet	11 G, Den sydvestlige Del, Ryde	Kim Kirkeby, Fjeldevej 1, 7830 Vinderup
4	7,44	Forpagtet	21 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Søren Vejsgaard Pedersen, Rydevej 14, 7830 Vinderup
4-1	8,05	Forpagtet	21 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Søren Vejsgaard Pedersen, Rydevej 14, 7830 Vinderup
5	1,77	Ejet	22 F, Den sydvestlige Del, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
6	0,91	Ejet	20 H, Den sydvestlige Del, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
7	0,43	Forpagtet	21 G, Den sydvestlige Del, Ryde	Søren Vejsgaard Pedersen, Rydevej 14, 7830 Vinderup
8	3,83	Ejet	6 B, Sevel Skovby By, Sevel	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
9	1,27	Forpagtet	6 B, Sevel Skovby By, Sevel	Dorte Norup, Baunehøjvej 2, 7830 Vinderup
10	1,08	Ejet	3 G, Sevel Skovby By, Sevel	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
11	6,24	Ejet	3 F, Sevel Skovby By, Sevel	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
12	1,91	Forpagtet	2 C, Sevel Skovby By, Sevel	Dorte Norup, Baunehøjvej 2, 7830 Vinderup
13	2,32	Forpagtet	5 A, Sevel Skovby By, Sevel	Dorte Norup, Baunehøjvej 2, 7830 Vinderup
14	3,98	Ejet	6 B, Sevel Skovby By, Sevel	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
15	4,19	Ejet	6 B, Sevel Skovby By, Sevel	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup

Marknr.	ha	Type	Matrikel	Ejer / bortforpagter
16	1,17	Forpagtet	7 B, Sevel Skovby By, Sevel	Dorte Norup, Baunehøjvej 2, 7830 Vinderup
17	0,48	Ejet	6 B, Sevel Skovby By, Sevel	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
18	0,59	Ejet	6 B, Sevel Skovby By, Sevel	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
21	4,33	Ejet	55, Landting Hgd., Ejsing	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
22	6,17	Ejet	1, Nørkær Enge, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
23	7,86	Forpagtet	1 H, Kjeldsmark, Borbjerg	Christen Skouv Christensen, Kobberupvej 97, 7500 Holstebro
24	8,30	Forpagtet	1 H, Kjeldsmark, Borbjerg	Christen Skouv Christensen, Kobberupvej 97, 7500 Holstebro
25	2,56	Forpagtet	1 F, Den mellemste Del, Borbjerg	Johannes Skouv Christensen, Søbakken 4, 7500 Borbjerg
26	1,61	Forpagtet	1 F, Den mellemste Del, Borbjerg	Johannes Skouv Christensen, Søbakken 4, 7500 Borbjerg
27	2,55	Forpagtet	21 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Søren Vejsgaard Pedersen, Rydevej 14, 7830 Vinderup
28	1,29	Ejet	24 A, Bjert By, Sahl	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
29	3,26	Forpagtet	16 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Jørgen Routh Sørensen, Ryde Møllevej 12, 7830 Vinderup
30	2,41	Forpagtet	16 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Jørgen Routh Sørensen, Ryde Møllevej 12, 7830 Vinderup
31	1,58	Forpagtet	16 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Jørgen Routh Sørensen, Ryde Møllevej 12, 7830 Vinderup
32	2,48	Forpagtet	16 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Jørgen Routh Sørensen, Ryde Møllevej 12, 7830 Vinderup
33	3,35	Forpagtet	16 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Jørgen Routh Sørensen, Ryde Møllevej 12, 7830 Vinderup
35	0,40	Forpagtet	1 F, Den mellemste Del, Borbjerg	Johannes Skouv Christensen, Søbakken 4, 7500 Borbjerg
36	0,50	Forpagtet	1 F, Den mellemste Del, Borbjerg	Johannes Skouv Christensen, Søbakken 4, 7500 Borbjerg
37	0,85	Ejet	22 G, Den sydvestlige Del, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
38	3,36	Ejet	1, Nørkær Enge, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
39	1,14	Ejet	27 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
40	0,89	Ejet	27 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
41	1,62	Ejet	31 O, Den sydvestlige Del, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
42	2,92	Ejet	31 G, Den sydvestlige Del, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup
43	5,51	Ejet	27 A, Den	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevej 2, 7830 Vinderup

Marknr.	ha	Type	Matrikel	Ejer / bortforpagter
			sydvestlige Del, Ryde	Vinderup
44	0,43	Ejet	27 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevvej 2, 7830 Vinderup
45	17,42	Ejet	31 G, Den sydvestlige Del, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevvej 2, 7830 Vinderup
46	0,30	Forpagtet	21 G, Den sydvestlige Del, Ryde	Søren Vejsgaard Pedersen, Rydevej 14, 7830 Vinderup
47	1,98	Ejet	1, Nørkær Enge, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevvej 2, 7830 Vinderup
48	8,05	Ejet	1, Nørkær Enge, Ryde	Landmand Mads Nielsen, Ryde Møllevvej 2, 7830 Vinderup
I alt	156,55			
1-8	25,13	Aftaleareal	1 A, Trabjerg By, Borbjerg	Henning Østergaard Dunker, Trabjergvej 7, 7500 Holstebro
12	1,10	Aftaleareal	1 A, Trabjerg By, Borbjerg	Henning Østergaard Dunker, Trabjergvej 7, 7500 Holstebro
9	1,29	Aftaleareal	1 A, Trabjerg By, Borbjerg	Henning Østergaard Dunker, Trabjergvej 7, 7500 Holstebro
11	3,72	Aftaleareal	1 L, Trabjerg By, Borbjerg	Henning Østergaard Dunker, Trabjergvej 7, 7500 Holstebro
I alt	31,24			
Aftale 1	1,93	Aftaleareal	25 H, Den sydvestlige Del, Ryde	Peder Vejsgård Jensen, Rydevej 19, 7830 Vinderup
Aftale 2	12,38	Aftaleareal	25 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Peder Vejsgård Jensen, Rydevej 19, 7830 Vinderup
Aftale 3	13,72	Aftaleareal	22 D, Den sydvestlige Del, Ryde	Peder Vejsgård Jensen, Rydevej 19, 7830 Vinderup
Aftale 4	1,82	Aftaleareal	25 A, Den sydvestlige Del, Ryde	Peder Vejsgård Jensen, Rydevej 19, 7830 Vinderup
Aftale 5	0,75	Aftaleareal	44 B, Den sydvestlige Del, Ryde	Peder Vejsgård Jensen, Rydevej 19, 7830 Vinderup
26	5,29	Aftaleareal	1 1, Trabjerg By, Borbjerg	Peder Vejsgård Jensen, Rydevej 19, 7830 Vinderup
27	9,93	Aftaleareal	11, Trabjerg By, Borbjerg	Peder Vejsgård Jensen, Rydevej 19, 7830 Vinderup
27-2	0,45	Aftaleareal	11 og 3B, Trabjerg By, Borbjerg	Peder Vejsgård Jensen, Rydevej 19, 7830 Vinderup
I alt	46,27			

Det ejede og forpagtede areal udgør 156,55 ha, derudover er der indgået gylleaftaler for 77,51 ha.

Som det ses af tabel 4 modtager udbringningsarealerne husdyrgødning, svarende til 150 DE, fra husdyrbruget på Baunehøjvej 3, 7830 Vinderup, og der afsættes kyllingedybstrøelse svarende til 49,60 DE (5.607,40 kg N, 1.128,70 kg P) til Lindeborgvej 19, 7560 Hjerm, drevet under CVRnr. 11049982. Dele af aftalearealerne er beliggende i oplandet til Nissum og Kaas Bredning (Venø Bugt) i et område, der er udpeget som nitratklasse 1, hvorfor udbringning på disse arealer ikke kan ske uden forudgående

arealgodkendelse af udbringningsarealerne. Struer Kommune udarbejder arealgodkendelse herfor. Der afsættes endvidere kyllingedybstrøelse svarende til 28,90 DE til Rydevej 19, 7830 Vinderup, drevet under CVRnr. 10175607. Dele af aftalearealerne er beliggende i oplandet til Nissum og Kaas Bredning (Venø Bugt) i et område, der er udpeget som nitratklasse 1, hvorfor udbringning på disse arealer ikke kan ske uden forudgående arealgodkendelse af disse udbringningsarealer. Holstebro Kommune har udarbejdet arealgodkendelse for disse arealer. Endeligt afsættes der kyllingedybstrøelse svarende til 20,70 DE til Trabjergvej 7, 7500 Holstebro, drevet under CVRnr. 31751918. Der udarbejdes ikke en § 16 arealgodkendelse for sidstnævnte arealer, da der ikke findes grundlag for dette. Vurderingen af disse arealer indgår i nærværende godkendelse, jf. bilag 3 kortudsnit 5.

Tabel 4. Husdyrgødningstyper og næringsstofsammensætning til udspreddning på udbringningsarealerne.

Besætning	Gødningstype	Kg N	Kg P	DE
Produceret på Holstebrovej 30, 7830 Vinderup	Kyllingedybstrøelse	19.204,58	3.828,14	168,17
Tilført fra Baunehøjvej 3, 7830 Vinderup	Kyllingedybstrøelse	16.776,46	3.414,32	150,00
Fraført til Lindeborgvej 19, 7560 Hjerm	Kyllingedybstrøelse	-5.607,40	-1.128,70	-49,60
Fraført til Rydevej 19, 7830 Vinderup	Kyllingedybstrøelse	-3.271,00	-658,40	-28,90
Fraført til Trabjergvej 7, 7500 Holstebro	Kyllingedybstrøelse	-2.336,40	-470,30	-20,70
I alt		24.766,24	4.985,06	218,98

Der stilles i arealgodkendelsen vilkår om, at der maksimalt må udbringes husdyrgødning på husdyrbrugets arealer med en sammensætning svarende til den i tabel 4 anførte.

Der stilles vilkår om, at der til enhver tid over for Holstebro Kommune skal kunne fremlægges diverse planer, afregninger, regnskaber eller lignende, som dokumenterer, at gødningen udbringes og opbevares miljømæssigt forsvarligt i henhold til de i godkendelsens stillede vilkår og bestemmelserne husdyrgødningsbekendtgørelsen. Der stilles vilkår om, at dokumentation skal kunne fremvises for de seneste fem år, jf. straffelovens bestemmelser.

HARMONIKRAV

I husdyrbekendtgørelsen stilles der krav om et bestemt forhold mellem det areal, der kan anvendes til udbringning af husdyrgødning på bedriften og den mængde husdyrgødning, der udbringes (harmonikrav). Iht. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 27 stk. 1 må der udspreddes 1,4 DE/ha pr. planperiode. Der ansøges om udspreddning af husdyrgødning svarende til 218,98 DE. Dette kræver et areal på 156,36 ha. Harmoniekravet opfyldes lige netop, da der er 156,55 ha til rådighed, og det reelle harmonitryk er på 1,4 DE/ha (218,98 DE/156,55 ha).

Arealkrav iht. landbrugsloven

Landbrugsejendomme skal opfylde Landbrugslovens krav om egne arealer. Det ejede areal skal udgøre en vis andel af det beregnede harmoniareal. Jf. bekendtgørelse nr. 1152 af 23. november 2006 om husdyrhold og arealkrav m.v. vurderes det, at der skal være et jordtilliggende på minimum 65,82 ha, hvilket vurderes som opfyldt, jf. skema 1.

Jordbrugskommissionen er myndighed, og når Holstebro Kommune vurderer, at forholdet er opfyldt, foretager Holstebro Kommune sig ikke videre i sagen. Det er derfor ansøgers eget ansvar, at evt. tilladelser og lign. indhentes ved Jordbrugskommissionen.

Aftalearealer

Dele af aftalearealerne er beliggende indenfor et område, hvor nitratreduktionspotentialer er under 75 % (nitratklasse I). Arealerne afvander i henhold til miljøstyrelsens kortværk til naturområder, der er udpeget som mindre kvælstofsårbare. Der stilles derfor skærpede krav til udvaskningen af nitrat fra udspretningsarealerne, og disse aftalearealerne kan derfor ikke indgå i nærværende miljøgodkendelse uden forudgående særskilt miljøgodkendelse. Ejere af disse aftalearealer har fremsendt ansøgning om arealgodkendelse efter § 16 i husdyrloven til henholdsvis Holstebro og Struer Kommune.

I miljøgodkendelsen indgår arealspecifikke vurderinger. Der vil derfor i miljøgodkendelsen blive stillet vilkår om, at husdyrbruget i forbindelse med indgåelse af gødningsaftaler skal kunne dokumentere, at gyllen udspreddes på de gødningsaftalearealer, der fremgår af miljøgodkendelsen. Dette kan bl.a. sikres gennem privatsretlige aftaler, der er indskrevet i overførselsaftalen. Dette betyder i praksis, at der ikke må udspreddes gylle på de omhandlede arealer fra evt. dyrehold på den modtagende ejendom eller, kan indgås andre gødnings- og/eller gylleaftaler på de anmeldte udspretningsarealer, såfremt harmonitrykket på de pågældende arealer er fuldt udnyttet.

UDSKIFTNING AF UDBRINGNINGSAREALER

Ved indgåelse af forpagtninger og/eller gylleaftaler skal der til stadighed foreligge skriftlige aftaler. Ændres der på udbringningsarealerne skal disse ændringer anmeldes til Holstebro Kommune, der så vil vurdere, om dette giver anledning til ændring af vilkår i godkendelsen.

Alle ændringer i udspretningsarealer skal godkendes af Holstebro Kommune. Anmeldelse af udskiftning af bedriftens ejede og forpagtede udbringningsarealer, eller udskiftning af markarealer hos tredjemand til udbringning af husdyrgødning, skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse 1. august. Kommunalbestyrelsen skal inden den 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der skiftes ud. Hvis arealerne bedømmes mere sårbare, kan anmeldelsen trækkes tilbage, og der kan anmeldes nye arealer senest den 15. oktober. Hvis kommunalbestyrelsen har indsigelser imod de anmeldte arealer, skal dette meddeles anmelder senest den 31. oktober.

SÆDSKIFTE

Det er i ansøgningen angivet, at arealerne 1, 3, 4, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 4-1, 45, 46, 47, 48 drives efter et S4-sædskiye, og markerne 2, 5, 6, 7, 21, 27, 28, 37 og 41 drives efter et S2-sædskiye. Da beregningerne for disse marker er foretaget på et sædskiye, der ikke afviger fra reference sædskiye, stilles der ikke vilkår til anvendelse af et specifikt sædskiye på disse arealer.

Markerne 10 og 11 drives efter grundvandssædskifte G-4. Da det valgte sædskifte afviger fra referencesædskiftet, stilles der i miljøgodkendelsen vilkår om, at der ikke må anvendes et sædskifte, der har et højere udvaskningsindeks end det for grundvandssædskifte G4 angivne, jf. miljøministeriets sædskifte notat af 27. juni 2007.

UDBRINGNING AF HUSDYRGØDNING

Ansøger har oplyst, at dybstrøelsen udbringes med bredspreder og nedmuldes. I BREF er angivet at BAT for spredning - våd eller tør - af fast fjerkrægødning er indarbejdelse inden for 12 timer. Ifølge husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26 skal fast gødning, der udbringes på ubevoksede arealer, nedbringes hurtigst muligt og inden 6 timer. Holstebro Kommune vurderer, at den strammere danske lovgivning i forhold til BREF, er at anse som BAT. Det er endvidere BAT at håndtere spredningen af gødning således, at lugtgener mindskes på steder, hvor det er sandsynligt, at naboer kan berøres, ved navnlig at gøre alt det følgende:

- at sprede gødning i løbet af dagen, når der er mindre sandsynlighed for at folk er hjemme samt at undgå weekender og helligdage, og
- at være opmærksom på vindretning i forhold til nabohusene.

Antallet af transporter med husdyrgødning vil ligge omkring 131 årligt, og de vil begrænse sig til nogle få dage årligt. Da den producerede mængde dybstrøelse reduceres i forhold til nudriften, forventes det, at antallet af transporter vil mindskes en smule i forhold til nudriften.

Gener affødt af trafik forbundet med driften af et husdyrbrug skal vurderes ved ansøgning om miljøgodkendelse. Generne kan f. eks. opstå som følge af til- og frakørsel af dyr og foder samt kørsel på offentlig vej ved udbringning og opbevaring af husdyrgødning og anden form for gødning. Ved regulering af husdyrbrug er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug. Holstebro Kommune vurderer, at der i den konkrete sag ikke vil være væsentligt forøgede trafikgener for omgivelserne i forbindelse med udbringningen af husdyrgødning fra anlæggene.

Herudover skal det bemærkes, at der ved tilsvining af det offentligt tilgængelige vejareal i forbindelse med arbejdskørsel, skal der opstilles skilte, der informerer andre trafikanter om forholdene. Det offentlige vejareal skal rengøres efter arbejdskørslens ophør, jf. færdselslovens kapitel 14. Politiet er myndighed herfor, hvorfor forholdet ikke reguleres i denne miljøgodkendelse.

For generelt at sikre omkringboende stilles der i godkendelsen vilkår om, at udbringning af husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med god landmandspraksis, således at lugtgener, ammoniakfordampning og støj begrænses.

Ved indgåelse af gylleaftaler/forpagtningsaftaler skal der til stadighed foreligge skriftlige aftaler. Ændres der på udbringningsarealerne skal disse ændringer anmeldes til Holstebro Kommune, der så vil vurdere, om dette giver anledning til ændring af vilkår i godkendelsen.

Transport

Husdyrgødningen udspreddes dels på arealerne beliggende i tilknytning til husdyrbrugets anlæg på Holstebrovej 30 samt anlægget på Baunehøjvej 3, 7830 Vinderup. Herudover vil der blive kørt omkring 100 transporter med husdyrgødning på offentlig vej. Få transporter vil foregå i nærheden af og igennem bymæssig bebyggelse omkring Ryde.

Aftalearealet mark 27 er den mark, der ligger længst væk fra anlægget. Marken er beliggende i en transportafstand på ca. 8,7 km fra anlægget på Holstebrovej 30, 7830 Vinderup, jf. bilag 4.

BAT i forbindelse med minimering af ammoniakfordampning/lugtemission fra markdriften er desuden følgende:

- at man anvender BAT med hensyn til de maskiner, man anvender til udspreddning og om nødvendigt nedpløjning af husdyrgødningen.
- at man ved afgrødehøjde under 10 cm tilstræber, at udbringe gødningen under ideelle vejforhold, dvs. køligt, fugtigt og vindstille eller ved direkte nedfældning.

Det vurderes, at gødningshåndteringen med de stillede vilkår lever op til BAT.

Samlet vurdering

Natur og Miljø vurderer generne, trafikale og lugtmæssige, fra udbringning af husdyrgødning fra ejendommen, som begrænsede, idet der er tale om udbringning over en begrænset tidsperiode.

Der stilles vilkår om, at udbringning skal tilrettelægges, så det i bolignære områder sker under hensyntagen til naboer i overensstemmelse med god landmandspraksis. Dvs., enten ved direkte nedfældning eller ved nedpløjning umiddelbart efter udbringning, samt at opmærksomheden rettes på vindretningen i forhold til nabobeboelser og tidspunktet for udbringningen.

Det vurderes, at gødningshåndteringen iflg. gældende lovgivning og ansøgningen lever op til BAT. Det vurderes, at der ikke er behov for at skærpe husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle regler for udbringning.

Grundvand

Udspreddningsarealerne mark nr. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 39, 40 og 43 ligger indenfor område med særlige drikkevandsinteresser, udspreddningsarealerne mark nr. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17 og 18 ligger indenfor nitratfølsomme indvindingsopland,

en lille del af udspretningsarealerne mark nr. 12 ligger indenfor vandindvindingsopland til Sevel-Skovby Vandværk.

De resterende udspretningsarealer ligger udenfor område med særlige drikkevandsinteresser, nitratfølsomme indvindingsopland, vandindvindingsopland til vandværk og alle udspretningsarealerne ligger udenfor hygiejnezone for vandværksboringer.

Der vurderes i det følgende kun på udspretningsarealerne mark nr. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 39, 40 og 43, da risiko for forurening af grundvand vil forekomme her.

Terrænkoten for udspretningsarealerne mark nr. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 og 18 ligger i kote mellem 64 og 80 meter, lavest mod syd, mens terrænkoten for udspretningsarealerne mark nr. 39, 40 og 43 ligger i kote mellem 42 og 52 meter, lavest mod nord.

I de omkring liggende boringer ses der i de øverste 50 meter et lerdække på 30-40 meter over grundvandsspejlet, som kan være opsprækket og mellem 10 (ved mark nr. 11) og 18 meter under grundvandsspejlet.

Ro-vandspejlet ses ved markarealerne 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 og 18 40 meter under terræn og ved markarealerne 39, 40 og 43 26,5 meter under terræn. Det øvre og dybe grundvandsmagasins trykpotentiale er i kote henholdsvis omkring >30-20 meter, faldende mod vest og 22-17 meter faldende mod nord. Der er en nedadrettet gradient, som medfører transport af stoffer fra overfladen til grundvandet. Udspretningsarealerne mark nr. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 og 18 ligger omkring grundvandsskel, hvorfra en evt. forurening af grundvandet spredes hurtigt.

Jordbundstypen ved udspretningsarealerne mark nr. 10 og 11 er finsandet jord (JB2), og ved de andre lerblandet sandjord (JB3).

Der er meget sparsomt med boringer. De nærmeste boringer anvendes til indvinding til husholdning (1-2 husstande) og markvanding.

Ved arealerne er der altså ud fra nuværende viden stort set godt lerdække, men strømning af stoffer kan godt sker fra overfladen og nedad til underliggende grundvand hvor lerlag er opsprækket og hvor lerdækket ikke er helt så tykt.

Ud fra den viden om de områder, hvor der skal udarbejdes en indsatsplan i Holstebro Kommune vurderes det om udspretningsarealer ligger indenfor, udenfor eller om denne viden ikke forligger, da Miljøcenter Ringkøbing ikke har foretaget en kortlægning af området endnu. Markarealer 12 ligger muligvis indenfor et område, hvor der skal udarbejdes en indsatsplan og hvor kortlægningsarbejdet er påbegyndt. De resterende arealer ligger udenfor områder, hvor der skal udarbejdes en indsatsplan

Den beregnede udvaskning af nitrat fra rodzonen på udspretningsarealerne mark nr. 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17 og 18 er ifølge ansøgningskemaet beregnet til 58 mg/l, med en

reduktion på 6 mg/l, mens den beregnede udvaskning af nitrat fra rodzonen på udspretningsarealerne mark nr. 10 og 11 er ifølge ansøgningskemaet beregnet til 74 mg/l, med en reduktion på 10 mg/l.

I råvandsanalyserne fra borerne til Sevel-Skovby Vandværk ses der ikke noget indhold af nitrat, mens indholdet af sulfat er 120 mg/l. Det høje indhold af sulfat i vandværkers råvand kan være tegn på at der foregår en pyritoxidation, hvilket er tegn på at nitrat reduceres og dermed at der er nitrat i grundvandet.

Der er foretaget en vurdering på baggrund af de kvalitetskrav listet i EU's Grundvandsdirektiv. Det kan på baggrund af ovennævnte være svært at overholde kvalitetskravet i grundvandsdirektivet med et nitratindhold på maksimalt 50 mg/l i grundvandet med den beregnede udvaskning af nitrat på markarealerne 10 og 11.

Grundvandsdirektivet er en opfølgning på Vandrammedirektivet, som endnu ikke er implementeret i dansk lovgivning, og bliver det først med Vandplanerne i december 2008, er dog forsinkede. Af grundvandsdirektivet fremgår det at medlemslandene senest 22. december 2008 skal fastsætte tærskelværdier og skal være gennemført i medlemslandene inden 16. januar 2009.

På baggrund af ovenstående anbefales det, at der i miljøgodkendelsen af ejendommen Holstebrovej 30, 7830 Vinderup sættes vilkår om, maksimal udvaskning af nitrat på 60 mg/l fra rodzonen på mark 10 og 11.

Dette sikres ved at stille vilkår om brug af grundvandssædskifte G4 på mark 10 og 11.

Varetagelse af hensyn til landskab

Markerne 1, 5, 6, 7, 21, 22, 28,29, 30, 31, 32, 33, 37, 38, 41, 46, 47 og 48 ligger i et område, der i regionplanen er udpeget som særligt værdifuldt kulturhistorisk område, jvf. bilag 16. Grundlaget for udpegningen er beskrevet under anlæg, og Holstebro Kommune finder ikke, at markdriften er i strid med beskyttelsen af udpegningsgrundlaget.

Mange marker ligger i landskabeligt interesseområde. Dele af udspretningsarealet ligger i kystnærhedszonen, i områder med landskabelige interesser, samt inden for bygge- og beskyttelseslinjer, skovbyggelinjen eller åbeskyttelseslinjen, jvf. bilag 10/1. Holstebro Kommune finder ikke at den ansøgte markdrift er i strid med disse beskyttelsesområder eller giver anledning til fastsættelse af vilkår ud fra en landskabsfaglig vurdering.

Langs den nordvestlige og nordlige del af mark 2, den sydlige del af mark 27, den nordøstlige del af mark 4 og 4-1, den vestlige og nordvestlige del af mark 45, den østlige del af mark 9, 23 og 43, den sydvestlige del af mark 15, den sydlige del af mark 8 og mark 30 samt den nord og vestlige del af mark 16 løber der beskyttede diger, der er omfattet af museumslovens § 29a. Der må derfor ikke foretages ændring i tilstanden af digerne.

Digernes placering vurderes ikke at være af betydning for arealanvendelse i indeværende godkendelse. Holstebro Kommune finder derfor ikke behov for yderligere vilkår herom.

Natura 2000-områder, beskyttet natur samt bilag IV arter

Tør natur

Ammoniakdeposition på Natura2000 områder

Godkendelsen medfører en meremission fra anlægget på -1.566,22 kg N/år, således at den samlede emission bliver på i alt 7.015,80 kg N/år.

Det nærmest liggende Natura 2000 område i forhold til husdyrbruget er EF-habitatområde nr. 41 og EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 29, Hjelm Hede, Flyndersø og Stubbergård Sø, jf. bilag 5.

Afstanden hertil er over 6 kilometer, og på grund af den betydelige afstand, vurderer Holstebro Kommune, at husdyrbruget ingen væsentlig negativ effekt vil have på Natura 2000 området.

Ammoniakdeposition på natur beskyttet i medfør af Naturbeskyttelseslovens § 3 samt højt målsatte naturområder

Der findes ikke indenfor en afstand af 1000 meter fra husdyrbruget naturtyper, som er omfattet af §7 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.

Det naturareal, som ligger nærmest ejendommen og som er højt målsat i den gældende naturplan, ligger ca. 1,3 kilometer mod sydvest. Der er tale om et A-målsat engområde nær Tindskov Bakke, som er moderat kvælstoffølsomt og som rummer en fin bestand af maj-gøgeurt og skov-gøgelilje. Sidstnævnte er dog ikke fundet på stedet de senere år. Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget ikke vil påvirke engområdet væsentligt negativt Påvirkningen.

Indenfor en afstand af 1 km fra ejendommen findes spredte kulturengs- og moseområder, som er C-målsatte og som ikke forventes at være følsomme overfor atmosfærisk kvælstof, og Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget ikke vil påvirke området væsentligt negativt.

Ammoniakbelastningen ved udbringning af husdyrgødning

Ammoniakpåvirkningen fra et udbringningsareal til et naturområde (hvad enten der er tale om Natura 2000, § 7 eller § 3 beskyttet natur) er en geografisk begrænset problematik. Det er pt. ikke muligt at beregne den eksakte ammoniakpåvirkning af udbragt husdyrgødning på et naturområde. I værste fald forventes der i en afstand på 100 meter fra markkanten ikke påvirkninger over 1 kg N/ha. I normale tilfælde er der påvirkninger på over 1 kg N/ha i op til ca. 20-30 meters afstand fra markkanten. Den reelle påvirkning vil afhænge af udbringningsform, temperatur, vindforhold etc. i det enkelte år. Såfremt kommunen vurderer, at udbringningsarealer der grænser op til naturområder, som er følsomme for ammoniakpåvirkninger, kan have væsentlige negative miljøpåvirkninger,

skal der stilles skærpede krav om f.eks. nedfældning inden for en vis afstand til naturområdet eller etablering af randzone, hvor husdyrgødning ikke må udbringes. Ved nedfældning vurderes der ikke at være randpåvirkninger større end 1 kg N/ha.

I tilknytning til udbringningsarealerne for husdyrgødning er registreret enkelte vandhuller beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3. Der gøres opmærksom på, at der om vandhuller med til- og afløb gælder 2 meter dyrkningsfrie bræmmer.

Bilag IV-arter

I habitatdirektivets bilag IV er opført en række arter, som skal sikres en streng beskyttelse i deres naturlige udbredelsesområde også udenfor de udpegede Natura 2000-områder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende bl.a. at yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges og for planternes vedkommende, at arterne bl.a. ikke må ødelægges.

Ud fra "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" samt Holstebro Kommunes øvrige kendskab til området og arterne vurderes det at følgende arter og grupper fra habitatdirektivets bilag IV (strengt beskyttede arter) kunne tænkes at forekomme i nærområdet til husdyrbruget

Følgende arter og grupper fra habitatdirektivets bilag IV (strengt beskyttede arter) kunne tænkes at forekomme i nærområdet til ejendommen eller dens udspretningsarealer:

Småflagermus:

På baggrund af de insektædende småflagermus' livsform vurderes projektet ikke at være til skade for disse.

Birkemus:

Arten er ikke registreret nær Vinderup.

Odder:

Lever udbredt i Vestjylland, men er med sin levevis næppe truet af projektet.

Markfirben:

Holstebro Kommune har ikke kendskab til forekomster nær ejendommen.

Stor vandsalamander, løgfrø, spidssnudet frø og strandtudse:

Ingen af disse er registreret nær ejendommen eller dens udbringningsarealer. Området omkring Sevel Skovby, hvor nogle af udbringningsarealerne ligger, er dog et kerneområde for de tre førstnævnte arter.

Der stilles vilkår om, at der vil gælde krav om 10 meter brede udyrkede bræmmer omkring vandhuller, hvor der eventuelt i fremtiden konstateres en bestand af disse.

Grøn kølleguldsmed:

Er ikke registreret i Hellegård Å.

Det vurderes, at udvidelsen kun vil kunne påvirke Bilag IV arterne ved alvorlige uheld i forbindelse med eksempelvis håndtering af husdyrgødningen. Der er i den forbindelse stillet vilkår, således at risici for uheld er minimeret.

Samlet vurderer Holstebro Kommune, at husdyrbrugets samlede drift med de stillede vilkår ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området Nissum Fjord væsentligt negativt.

Natura 2000 - Vandområder

Natura 2000 er en fællesbetegnelse for EU's naturdirektiver; EF-fuglebeskyttelsesdirektiv, EF-habitatdirektiv samt Ramsar-konventionen, der tilsammen beskytter Natura 2000-områderne gennem de i direktiverne opstillede beskyttelseskrav.

Før kommunalbestyrelsen træffer afgørelser i sager iht. husdyrloven §§ 10, 11, 12 eller 16, om etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug, skal der, i henhold til § 8, stk. 6, nr. 2-3 i habitatbekendtgørelsen⁴, af kommunalbestyrelsen, foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil medføre forringelser af internationale naturbeskyttelsesområder eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, områderne er udpeget for, eller for arter beskyttet af direktivets bilag IV. Denne vurdering skal foretages ud fra forsigtighedsprincippet jf. EF-domstolen⁵. Dette medfører, at hvis det ikke på baggrund af objektive kriterier, kan udelukkes at projektet i sig selv eller i sammenhæng med andre, påvirker udpegningsgrundlaget væsentligt eller medfører negativ påvirkning af bevaringsmålsætningen. Dette medfører udarbejdelse af en konsekvensvurdering, derudover er der krav om konsekvensvurderinger, hvis et Natura 2000-området efter kommunalbestyrelsens vurdering ikke beskyttes tilstrækkeligt.

I praksis betyder dette udarbejdelse af en foreløbig vurdering af, hvorvidt der skal stilles skærpede krav ud over det almindelige beskyttelsesniveau opstillet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens⁶ bilag 3. Vurderer kommunalbestyrelsen, at det er nødvendigt at stille skærpede vilkår for at der ikke vil ske skade på et Natura 2000-område, er kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde forpligtet til at stille skærpede vilkår. Vurderes de skærpede vilkår ikke at være tilstrækkelig til at imødegå en skade på et internationalt naturbeskyttelsesområde, skal kommunalbestyrelsen afslå at godkende ansøgningen.

⁴ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

⁵ Hjertemuslingedommen fra 2004 danner præcedens for anvendelse af forsigtighedsprincippet.

⁶ Bek. nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Der er med baggrund heri foretaget en vurdering af udpegningsgrundlagets miljøtilstand og eventuelle påvirkninger som følge af miljøgodkendelsen. Vurderingen er bl.a. foretaget på baggrund af basisanalyserne, oplandsanalysen⁷, DMU's forskningsresultater og naturdatabasen⁸. Derudover inddrages Vandmiljøplan III, Grøn Vækst og de kommende Natura 2000-planers mulige betydning, således at miljøgodkendelsen ikke strider imod andre tiltag, der sammen har til formål at fremme udpegningsgrundlagets miljøtilstand.

Udover de i habitatbekendtgørelsen opstillede beskyttelseskrav, der har til formål at sikre Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag, er der yderligere opstillet beskyttelseskrav dels i husdyrlovens § 7, der har til formål, at beskytte en række kvælstoffølsomme naturtyper mod forringelser som følge af merpåvirkningen fra nærliggende husdyrbrug. Dels i naturbeskyttelseslovens § 3 der har til formål, at beskytte udvalgte naturtyper imod tilstandsændringer.

BESKRIVELSE AF NISSUM FJORD OG UDPEGNINGSGRUNDLAG

Dele af udspretningsarealerne er beliggende i oplandet til Nissum Fjord som er udpeget til Natura 2000-område (N65), Habitatområde (H58), Fuglebeskyttelsesområder (F38) og Ramsarområder (R4).

Nissum Fjord består af 3 bassiner: Yder Fjord (inkl. Bøvling Fjord), Mellem Fjord og Felsted Kog. Ca. 70 % af ferskvand tilledt fjorden kommer via Storå-systemet, der udmunder i Felsted Kog. Nissum Fjords opland er på 167.876 ha, og er domineret af landbrugsarealer, som udgør ca. 61 %⁹ af oplandet, hvilket svarer til et landbrugsareal på ca. 102.400 ha.

Nissum Fjord, inkl. den yderste del af Storå, samt området omkring Indfjorden og Tang Sø, er udpeget som Natura 2000-område¹⁰.

Udpegningsgrundlaget for Nissum Fjord¹¹ fremgår af nedenstående tabeller. Naturtyper, hvis primære påvirkning forventes at skyldes atmosfærisk kvælstofdeposition behandles under tør natur, mens de resterende behandles i det efterfølgende. Fuglearter i udpegningsgrundlaget fremgår af tabel 6, og andre arter fremgår af tabel 7.

Tabel 5 Udpegningsgrundlaget for Nissum Fjord jf. SNS 2009¹². Den naturtype der er anført med "*" er særligt prioriteret.

Nr.	Naturtype
1150*	Kystlaguner og strandsøer
3130	Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter

⁷ Oplandsanalysen består af 3 publikationer udarbejdet for Ringkøbing Amt i 2006; Nissum Fjord og opland – analyse af miljøtilstand og næringsstoftransport, Modelanalyse af den fremtidige vandkvalitet i Nissum Fjord og Foreløbig rapport Oplandsmodel for N-belastning af Nissum Fjord.

⁸ Naturdatabasen på Danmarks Miljøportal, Overfladevand.

⁹ Miljøministeriet, Vandområde 1.4 Nissum Fjord.

¹⁰ For yderligere beskrivelse af området henvises til bl.a. basisanalyserne.

¹¹ Udpegningsgrundlaget for den tørre natur er medtaget under afsnittet "Tør natur" såfremt husdyrbruget eller arealerne vurderes at have en effekt på disse.

¹² Opdateret udpegningsgrundlag 2009.

	ved bredden
3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3260	Vandløb med vandplanter

Tabel 6 Udpegningsgrundlaget omfatter følgende fuglearter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde.

Fuglearter	Ynglende	Trækkende
Rørdrum	X	
Knopsvane		X
Pibesvane		X
Sangsvane		X
Bramgås		X
Kortnæbbet gås		X
Lysbuget knortegås		X
Pibeand		X
Krikand		X
Spidsand		X
Toppet skallesluger		X
Stor skallesluger		X
Rørhøg	X	
Plettet rørvagtel	X	
Klyde	X	X
Hvidbrystet præstekrave	X	
Almindelig Ryle	X	
Brushane	X	
Lille kobbersneppe		X
Splitterne	X	
Fjordterne	X	
Havterne	X	
Dværgerterne	X	

Tabel 7 Udpegningsgrundlaget omfatter følgende arter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde. Den art der er anført med "*" er særligt prioriteret

Nr.	Art
1095	Havlampret
1096	Bæklampret
1099	Flodlampret
1103	Stavsild
1106	Laks
1355*	Odder
1831	Vandranke

Regionplanens målsætning

Nissum Fjord er i Ringkøbing Amts regionplan udlagt med en skærpet målsætning: "Der skal være et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv, som er upåvirket eller kun svagt påvirket af næringsstoffer, miljøfarlige stoffer og anden kulturpåvirkning." Følgende parametre anvendes til at vurdere opfyldelse af den overordnede skærpede målsætning:

- Udbredt vegetation med en dybdegrænse større end 2 m.
- Sommersigtdybde større end 2 m.
- Størst mulig vandskifte med Vesterhavet og saltholdighed på 8-20 ‰ i Yder Fjord, op til 12 ‰ i Mellem Fjord og højst 4 ‰ i Felsted Kog.
- Mindst mulig variation i saltholdigheden over kortere tidsrum.
- Varieret dyreliv tilpasset saltholdighedsforholdene i fjorden.

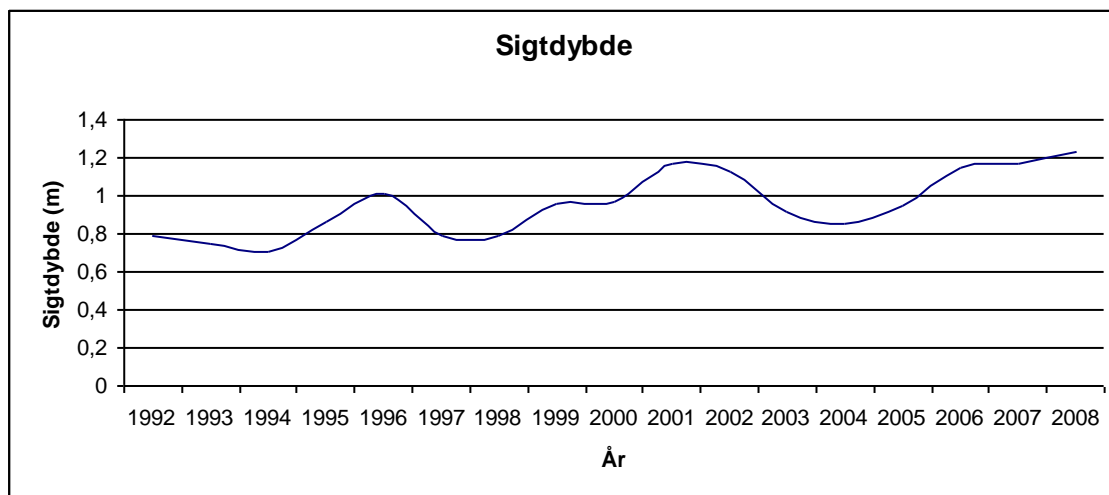
Tilstand

Regionplanens målsætning for Nissum Fjord er ikke opfyldt. "Næringsstofftilførslerne vurderes til i mange år at have været hovedårsag til manglende opfyldelse af regionplanens målsætning for miljøtilstanden i fjorden. Ændret arealanvendelse i oplandet i forhold til intensiveret jordbrug, færre naturområder, byudvikling med deraf følgende udledninger af spildevand mm., industriudledninger mm. er hovedfaktorer i forhold til den generelle påvirkning af fjorden med næringsstoffer" Samt "Den interne fosforbelastning fra sedimentet i fjordbunden har også betydning for miljøtilstanden i fjorden i form af en forsinket effekt af reduceret fosforbelastning fra kilder i oplandet." ¹³

Det fremgår af figur 1, at sigtdybden de sidste 5 år er blevet forbedret i Felsted Kog, hvor indsatsen bør koncentrerer jf. oplandsanalysen ¹⁴. Vandets klarhed (sigtdybden) er en god parameter til på enkel måde, at registrere og beskrive mulighederne for udbredelsen af bundplanter, idet mængden og dybdeudbredelsen primært styres af lys. Årsagen til den dårlige sigtdybde er først og fremmest meget store planktonmængder, som følge af de store tilførsler af næringsstoffer fra oplandet.

¹³ Basisanalysen, del II.

¹⁴ Oplandsanalysen 2006.



Figur 1 Udvikling i sigtdybde i Felsted Kog (den tidsvgt. middel)¹⁵

Det fremgår af basisanalysen at Felsted Kog, som er kategoriseret som "kystlagune" (1150) og derfor en del af udpegningsgrundlaget, har ugunstig bevaringsstatus, primært grundet en fortsat høj næringsstofbelastning fra de omkringliggende landbrugsarealer. Belastningen af næringsstoffer er en trussel for naturtypen kystlagune, Felsted Kog er derfor en stærk eutrofieret brakvandslagune, hvor eutrofieringen er slået fuldt igennem. Dette betyder bl.a., at dækningsgraden af bundplanter er vurderet at være langt fra den målsatte udbredelse.

Byn og Søndersund er "Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden" (3130), og i Ringkøbing Amts regionplan er de udlagt med en målsætning om at være naturvidenskabeligt referenceområde. Byn lever op til sin målsætning og har jf. basisanalysen i perioden 2001-2005 haft stabile vandkemiske data. Søndersund lever ikke op til sin målsætning omkring de vandkemiske parametre, og basisanalysen indikere at tilstanden kan blive forringet grundet øget næringsstofberigelse. Tang Sø og Indfjorden som er kategoriseret som "Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks" (3150). Begge med en målsætning på A1/B i regionplanen¹⁶. Indfjorden er via Grønkær Bæk forbundet med Søndersund og Byn som sammen med drængrøftning har en negativ effekt på søens undervandsvegetation. Tang Sø lever ikke på til den fastsatte målsætning, hvilket primært er forårsaget af næringsstofberigelse fra Flynder Å-området. jf. basisanalysen.

For "vandløb med vandplanter" (3260) vurderes grødeskæring at være den primære trussel, idet det medfører markant ændrede forhold for plante- og dyrelivet i vandløbet og omkring dette. Vandplanterne udgør således en nøglerolle i vandløbet ved at stabilisere

¹⁵ Naturdatabasen.

¹⁶ Søer hvor særlige naturværdier ønskes beskyttet selv om søen udsættes for en vis kulturpåvirkning. A1-målsætningen henfører til beskyttelsen af særlige naturværdier, og B-målsætningen henfører til basismålsætningens krav til vandkvalitet og naturindhold i øvrigt, jf. Ringkøbing Amts regionplan 2005, Bilag

bunden, skabe variation i strømmen, differentiere aflejring af partikler og fjerne næringsstoffer. Eutrofiering kan have en betydning for sammensætningen af plantesamfundet, men den største trussel i forhold til biodiversiteten vurderes at være udretning af vandløb samt grødeskæring.

Vegetationen udgør fødegrundlaget for en række fuglearter, som udgør dele af udpegningsgrundlaget for Nissum Fjord. En øget næringsstofudvaskning vil jf. basisanalysen kunne have betydning for de fuglearter, der lever af bundvegetationen, da mængden af planter reduceres som følge af eutrofiering. De planteædende fuglearter, hvis fødegrundlag vil blive yderligere reduceret, er Lysbuget Knortegås, Knopsvane, Krikand, Spidsand og Pibeand som har været i markant tilbagegang grundet eutrofieringen af Nissum Fjord. Derudover er Spidsand, Kobbersneppe, alm. Ryle og Brushane som tidligere har været udsat for kraftige tilbagegange. Brushane er nu helt forsvundet som ynglefugl fra strandene omkring Nissum Fjord primært grundet tilgroning af ynglelokaliteter. Det forventes, at de øvrige udpegede fugle som eksempelvis Pibe- og Sangsvane, Rørdum, Bram- og Kortnæbbet Gås ikke nødvendigvis vil blive påvirket negativt som følge af en svagt øget næringsstofbelastning, idet en øget tilførsel dels kan øge fødegrundlaget for disse fugle, dels fordi visse arter ændrer fourageringsadfærd. Mens arter som Toppet og Stor Skallesluger primært er afhængige af opretholdelse af både fouragerings-, raste- og overnatningslokaliteter som ikke umiddelbart vurderes truet. Lille Kobbersneppe, Klyde, Splitterne, Fjordterne, Havterne, Dværgerterne, hvidbrystet præstekrave og Plettet Rørvagtel forventes de primære trusler enten at være manglende ynglelokaliteter grundet tilgroning, forstyrrelse eller prædation. Der vurderes ikke umiddelbart at være trusler for Rørhøg inden for det udpegede område ved Nissum Fjord.

En forbedring af forholdene for de internationalt beskyttede arter, vil også betyde en forbedring af forholdene for en række truede danske ynglefugle som Vibe, Rødben og Stor Kobbersneppe.

De væsentligste trusler mod flod- og havlampretten vurderes generelt at være tilknyttet opholdet i ferskvand, hvor etablering af fysiske spærringer, såsom opstemninger kan forhindre fiskene i at nå egnede gydesteder. Eksempelvis forventes havlampretten at gyde i Tvis Å og Nissum Fjord benyttes derfor som migrationsrute for havlampretternes gydevandring. Flodlampretten forekomst i Nissum Fjord er ukendt. I forbindelse med undersøgelsesprogrammet over Skjern Å Naturprojektet var et af de vigtigste resultater fra 2000 undersøgelsen, at hav- og flodlampretlarverne udviste udpræget substratpræference for slam aflejret i kantvegetationen (typisk siv) og finkornet sand/ slam aflejret i grødeøer¹⁷. Kendskabet til hav- og flodlamprettens specifikke krav er dog mangelfuldt, og truslerne mod hav- og flodlampretter i Nissum Fjord lader sig derfor ikke nærmere vurdere.

¹⁷ DFU-rapport 134-04.

I modsætning til hav- og flodlampret lever bæklampret hele sit liv i vandløbene. Bæklampretten er fundet almindelig udbredt i tilløbende til Nissum Fjord, arten vurderes ikke at være truet i Nissum Fjord udpegningsområdet.

De væsentligste trusler mod stavsilden vurderes generelt at være: fiskeri, eutrofiering i vandløb og fjorde, udledning af surt vand og okker fra drænedede arealer samt dårlige fysiske forhold i vandløbene. Kendskabet til stavsildens specifikke krav er dog mangelfuldt, og truslerne mod stavsilden i Nissum Fjord kan derfor ikke vurderes nærmere.

Nissum Fjord er primært et gennemgangsvand for laksens vandring til og fra gydepladserne i ferskvand og ud i havet. Den største trussel mod laksens overlevelse i Nissum Fjord vurderes at være fiskeri.

På baggrund af odderens positive fremgang i Jylland i løbet af 1990'erne, og forekomsten mange steder i Nissum Fjordområdet vurderes der ikke umiddelbart at være trusler mod den inden for Nissum Fjord udpegningsområdet. Det er dog vigtigt, at der fortsat findes yngle- og fourageringsmuligheder inden for området.

Vandranke, den sidste art som udgør udpegningsgrundlaget, antages generelt at være en konkurrencesvag art, der kun vokser, hvor der i miljøet er lave næringsstoffkoncentrationer, svag strøm og gode lysforhold. Den store forekomst af vandranke i afvandningskanalen syd for Felsted Kog hænger givetvis sammen med en relativt hårdhændet vedligeholdelse med 2 årlige grødeskæringer. Herved får vandranken forbedrede lysforhold. Det formodes ikke at vandranke ynder at blive grødebeskåret. Bestanden i afvandningskanalen vurderes at være stabil og synes ikke umiddelbart truet.

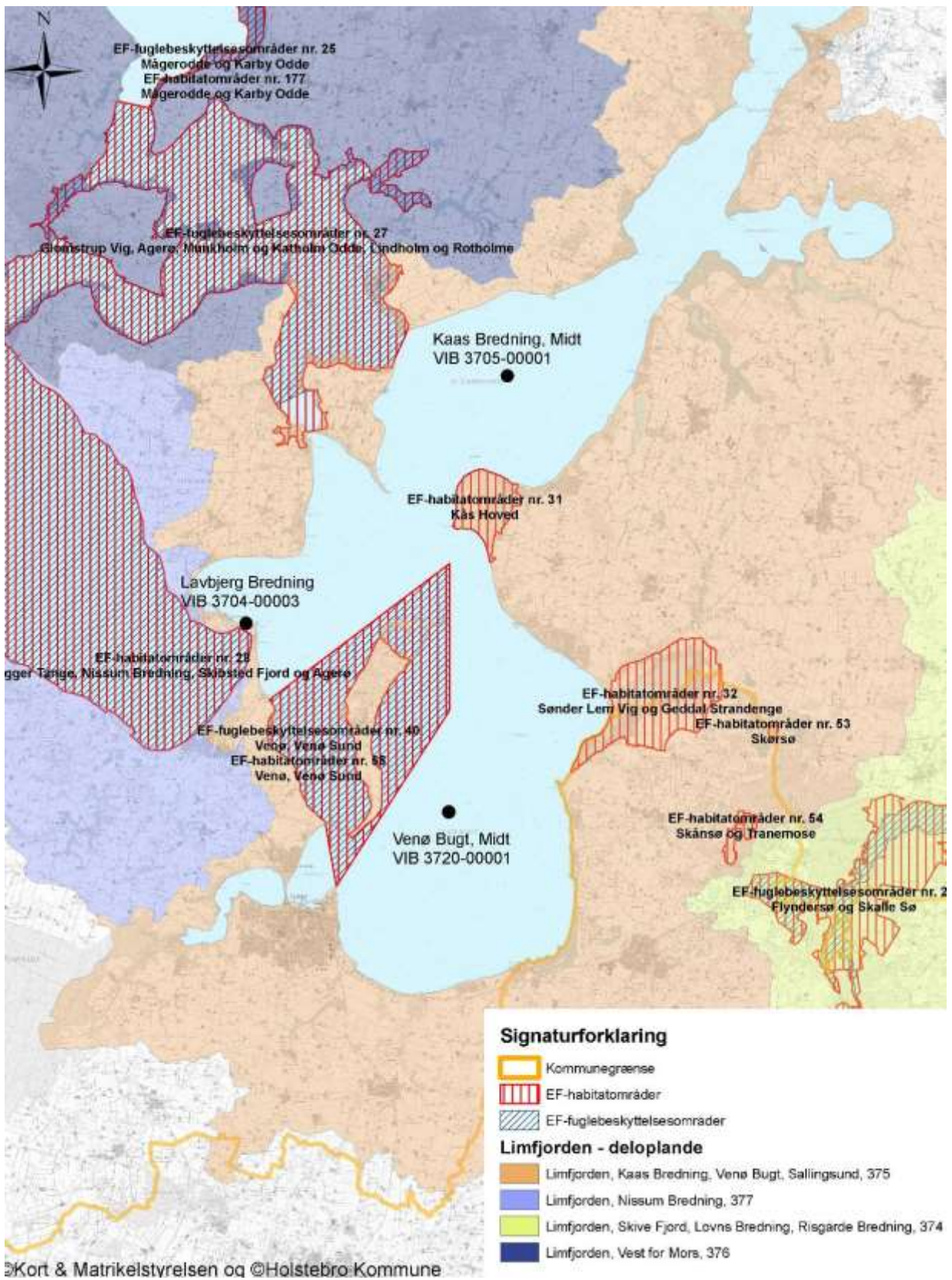
BESKRIVELSE AF VENØ SUND OG UDPEGNINGSGRUNDLAGET

Det forventes, at der i vandplansammenhæng sker en opdeling af Limfjorden i 9 delvandoplande, hvortil der vil blive stillet forskellige reduktionskrav i N og P alt efter hvor sårbar og belastet slutrecipienten er. 139,62 ha af udspretningsarealerne afvander til Venø Bugt, i delvandopland 375 som omfatter Venø Sund, Kås Bredning og Sallingsund, jf. figur 1.

Limfjorden modtager en del vand og næringsstoffer fra Nordsøen. (Limfjordens nettovandskifte var i 2004 henholdsvis 9,7 km³ indstrømmende fra Nordsøen og 12,1 km³ udstrømmende mod Kattegat.). Vandet fra Nordsøen har et væsentligt lavere indhold af næringsstoffer og har derfor en gunstig indvirkning på tilstanden i Limfjorden. Vinden har dog afgørende betydning for vandskiftet med Nordsøen og Kattegat, samt vandskifte og opblanding i de enkelte vandområder¹⁸. Udspretningsarealerne afvander til Venø Bugt, der ikke er udpeget som Natura 2000 område. Venø Bugt står i forbindelse med Venø Sund¹⁹, som er det nærmeste Natura 2000-vandområde, jf. figur 1.

¹⁸ Ringkøbing Amt et al. 2005, Vandmiljø i Limfjorden 2004.

¹⁹ For yderligere beskrivelse af området henvises til bl.a. basisanalyserne.



Figur 1 Kort over vandoplande, målestationer samt Natura 2000-vandområder.

Oplandet til Limfjorden er på 758.650 ha, og er domineret af landbrugsarealer, som udgør ca. 70 %²⁰, hvilket svarer til et landbrugsareal på ca. 531.060 ha, hvoraf landbrugsarealer i vandopland nr. 375, Venø bugt, Kås bredning, Sallingsund svarer til ca. 40.900 ha.

Udpegningsgrundlaget

Venø Sund er udpeget til Natura 2000-område (nr. 62), som Habitatområde (nr. 55), Fuglebeskyttelsesområder (nr. 40). Udpegningsgrundlaget for området fremgår af nedenstående tabeller. Holstebro Kommune har iht. By- og Landskabsstyrelsen²¹ medtaget de supplerende høringsforslag i forbindelse med nærværende vurdering.

Naturtyper, hvis primære påvirkning forventes at skyldes atmosfærisk kvælstofdeposition behandles under tør natur, mens de resterende behandles i det efterfølgende. Fuglearter i udpegningsgrundlaget fremgår af tabel 9, og andre arter fremgår af tabel 10.

Tabel 8 Udpegningsgrundlaget for Venø Sund jf. SNS 2009²². De naturtyper og arter der er anført med ”*” er de særligt prioriterede.

Nr.	Naturtype
1150*	Kystlaguner og strandsøer
1160	Større lavvandede bugter og vige
1170	Rev

Tabel 9 Udpegningsgrundlaget omfatter følgende fuglearter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde.

	Fuglearter	Ynglende/Trækkende	Kriterier
A047	Klyde	Y	F3
A067	Dværgterne	Y	F1
A069	Lysbuget knortegås	T	F4
A070	Hvinand	T	F4, F6
A132	Toppet skallesluger	T	F4
A195	Stor skallesluger	T	F4

Det er i tabel 2 angivet hvilke kriterier, der ligger til grund for vurderingen af, om arten opfylder ovennævnte betingelser. F1: arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets p.t. gældende Bilag I og yngler regelmæssigt i området i væsentligt antal, dvs. med 1% eller mere af den nationale bestand. F3: arten har en relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til den samlede opretholdelse af bestande af spredt forekommende arter. F4: arten er regelmæssigt tilbagevendende og forekommer i internationalt betydende antal, dvs. at den i området forekommer med 1% eller mere af den samlede bestand inden for trækvejen af fuglearten. F6: arten har en

²⁰ Miljøministeriet, Vandområde 1.2 Limfjorden

²¹ I udkast til vejledning til bekendtgørelsen nr. 408 om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter fremgår, at Naturklagenævnets afgørelse (Afgørelse ifbm. regionplantillæg med VVM-redegørelse for omfartsvej ved Strøby Egede i Vallø Kommune) fra 2006 har stadfæstet at høringsforslag skal inddrages i en konsekvensvurdering.

²² Opdateret udpegningsgrundlag 2009

relativt lille, men dog væsentlig forekomst i området, fordi forekomsten bidrager væsentligt til at opretholde artens udbredelsesområde i Danmark.

Tabel 10 Udpegningsgrundlaget omfatter følgende arter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde.

Nr	Art
1103	Stavsild
1365	Spættet sæl

Regionplanens målsætning

Ringkøbing Amt har i regionplanen udlagt Limfjorden med følgende skærpede målsætning *"Der skal være et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv, der ikke eller kun er svagt påvirket af menneskelig aktivitet, og at fjorden har en vandkvalitet, og som i sin artssammensætning overvejende er bestemt af naturlige forhold."*

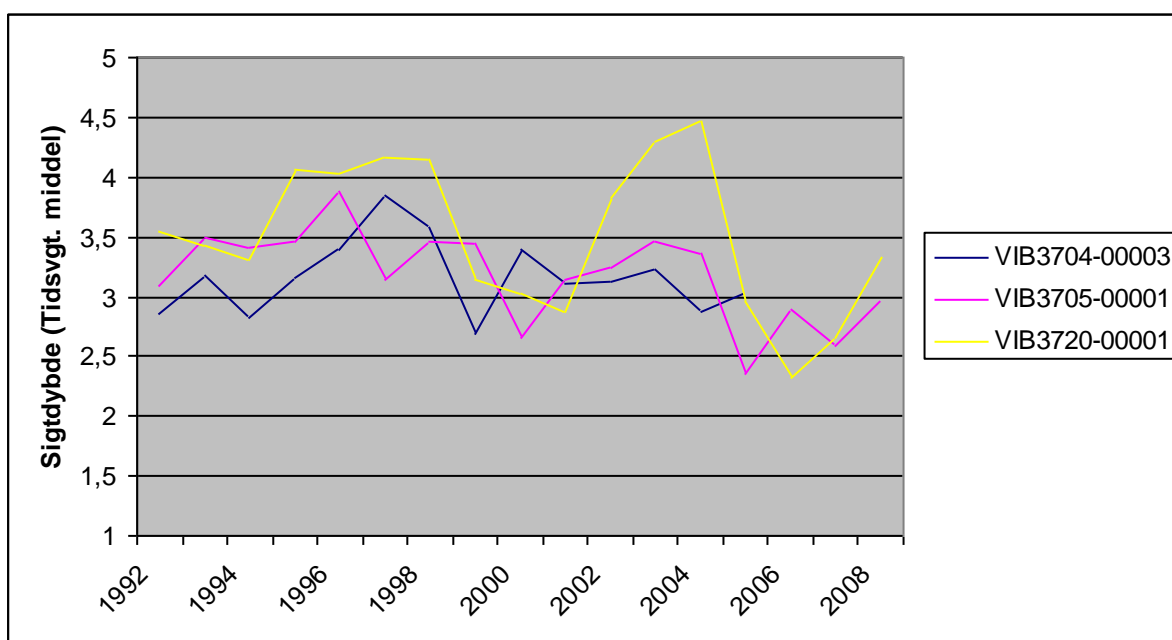
Tilstand

Basisanalyse II er foretaget for Limfjorden som et samlet farvand. Der er således ikke foretaget en selvstændig analyse af de enkelte habitatområder. For fjorden som helhed konkluderes følgende, *"Det er sandsynligt, at gældende regionplanmål ikke nås i 2015 på grund af tilførslen af næringsstoffer fra land."* Yderligere fremgår det af basisanalysen for Venø og Venø Sund at *"En foreløbig trusselvurdering for de marine naturtyper i Natura 2000-område nr. 62 kan udmøntes i at de åbne vandområder er følsomme overfor næringsstofbelastning, og fremstår grundet en sådan påvirkning i dag med en forringet vandkvalitet."*

I basisanalysen del II²³ er det vurderet, at Limfjorden er meget påvirkelig overfor effekten af tilførslen af næringsstoffer. Overvågningsresultater fra både den regionale og nationale overvågning viser, at hele fjorden pt. er påvirket af for store udledninger af næringsstoffer fra land, især kvælstof²⁴. Det medfører forøget opblomstring af planteplankton og enårige makroalger, hvilket nedsætter vandets klarhed og forringer ålegræssets dybdegrænse, samt forøger risikoen for iltsvind ved bunden. Vandets klarhed (sigtdybden) er derfor en god parameter til på enkel måde, at registrere og beskrive mulighederne for udbredelsen af bundplanter, idet mængden og dybdeudbredelsen primært styres af lys. Da der ikke foretages sigtdybde målinger i Venø Sund er det valgt at anvende 3 omkringliggende målestationer, målestationernes geografiske placering fremgår af figur 1. Det fremgår af figur 2, at sigtdybden er præget af store årlige variationer i Venø Bugt.

²³ Se Ringkøbing Amt *et al* (2006): Basisanalyse del II Vurdering af vandforekomsters tilstand og en vurdering af risikoen for, at vandforekomsten ikke kan opfylde regionplanmålene senest 22. december 2015 (side 24).

²⁴ Se Miljøcenter Aalborg (februar 2008): Limfjorden.- Statusnotat februar 2008.



Figur 2 Udviklingen i sigtdybde i Venø Bugt. Målingerne er foretaget årligt tre forskellige steder i og omkring Venø Bugt. (den tidsvgt. middel)²⁵.

Samlet konklusion for bevaringsstatus for strandsøerne i Natura 2000-område Venø og Venø Sund er, at naturtypen hvor den står i åben forbindelse med udpegningsgrundlaget kystlagune, der er påvirket af store udledninger af næringssalte, der har forringet sigtdybden og ændret de biologiske forhold. En foreløbig trusselvurdering for de marine naturtyper i Venø Sund kan udmøntes i at de åbne vandområder er følsomme overfor næringsstofbelastning, og fremstår grundet en sådan påvirkning i dag med en forringet vandkvalitet og har dermed ugunstig bevaringsstatus. Rev er kommet på udpegningsgrundlaget for Venø Sund som den sidste, der er kommunen bekendt ikke foretaget tilstands- eller trusselvurdering af rev i Venø Sund derfor antages det at bevaringsstatus for naturtypen er ugunstig i henhold til de af DMU opstillede kriterier for gunstig bevaringsstatus²⁶.

En øget næringsstofudvaskning vil jf. basisanalysen kunne have betydning for de fuglearter, der lever af bundvegetationen, da mængden af planter reduceres som følge af eutrofiering. Bl.a. for Lysbuget Knortegås, idet udbredelsen af Ålegræs er begrænset i sin udbredelse af lystilgængeligheden i fjorden. Det fremgår af basisanalysen, at lokalitetens værdi for Lysbuget Knortegås har været faldende siden 1960'erne grundet en øget hvilket er til ugunst for bl.a. Lysbuget Knortegås, idet udbredelsen af Ålegræs (primære fødekilde om efteråret) er begrænset i sin udbredelse af lystilgængeligheden i fjorden. Jf. basisanalysen er der indikationer på at rastende fugle af både Lysbuget Knortegås og Hvinand indenfor områder har været stigende gennem 1990'erne. Det fremgår af basisanalysen at antallet af rastefuglene Toppet skallesluger og Stor skallesluger i perioden 2004-2006 er langt fra det antal, der blev registreret i 1980'erne. For

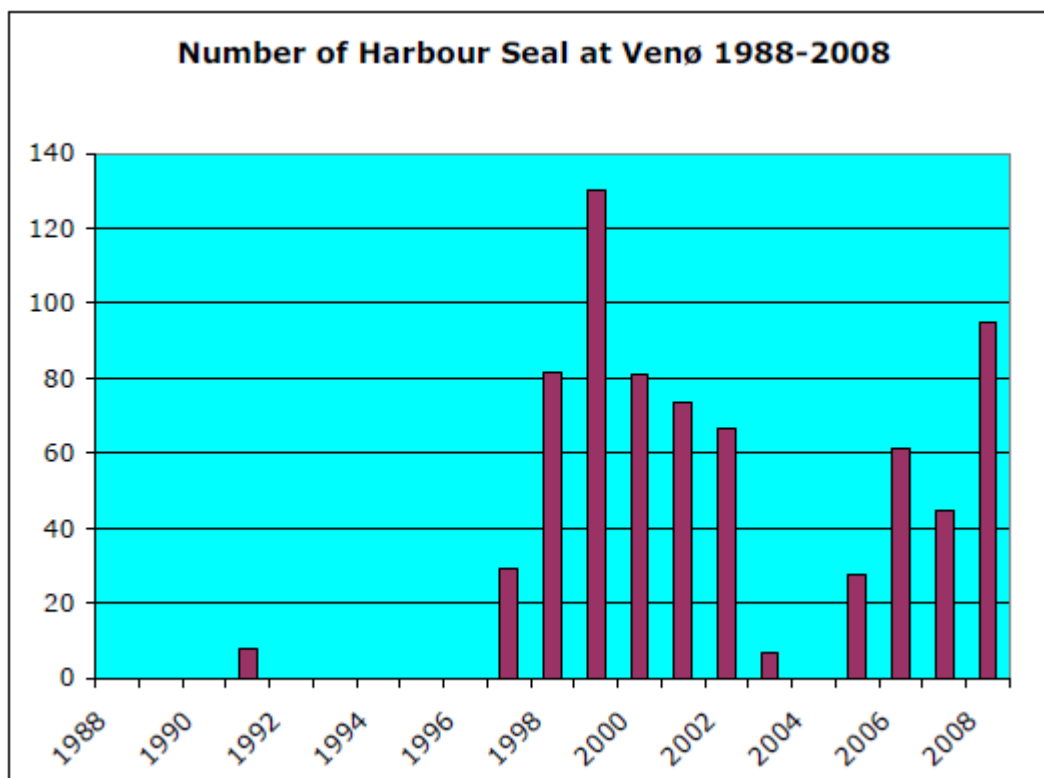
²⁵ Naturdatabasen.

²⁶ Dahl et al, 2005, Kriterier for gunstig bevaringsstatus for EF-habitatdirektivets 8 marine naturtyper, s 33

ynglefuglene Klyde og Dværgterne er det på baggrund af det foreliggende materiale ikke muligt at vurdere deres nuværende forekomst og evt. trusler inden for området.

Stavsilden vurderes at kunne opholde sig i hele Natura 2000-området. De væsentligste trusler mod stavsilden vurderes generelt at være: Fiskeri, eutrofiering i vandløb og fjorde, udledning af surt vand og okker fra drænede arealer, samt dårlige fysiske forhold i vandløbene. Stavsilden er en anadrom fisk, og vandkvaliteten på egnede gydestrækninger skal opfylde kravene om en god biologisk kvalitet og en varieret vandløbsstruktur med karakteristiske stryg og pools. Holstebro Kommune har ikke kendskab til vandløb i Venø Bugt, der indeholder en gydebestand eller kan understøtte en sådan. Yderligere kendskab til stavsildens bestandsstørrelse er ukendt og specifikke krav mangelfuldt, og truslerne mod Stavsilden i Venø Sund lader sig derfor ikke nærmere vurdere.

Spættet sæl har én fast dagrasteplads inden for området, Bradser Odde.



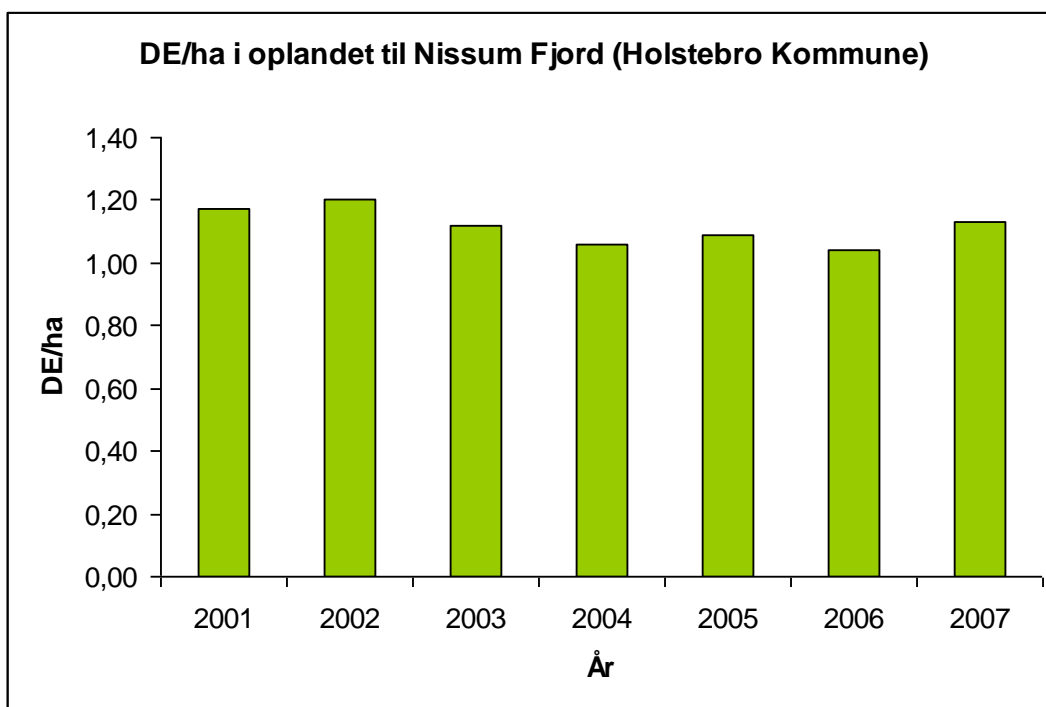
Figur 3 Populationen af spætte sæl på Bradser Odde, søjlerne er baseret på gennemsnittet af 3 uafhængige observationer foretaget over tre dage i august.²⁷

²⁷ Harbour seal in Venø Bugt, 2009, fra VVM-screeningen af Handbjerg Marina

Der er stor årsvariation i antallet på pladsen i perioden fra 1997 frem til 2005 - gennemsnittet er på 75 sæler. Der vurderes at der i dag er ca. 100 individer ved Venø, og ca. 1.100 sæler tilknyttet hele Limfjorden. Sælernes primære trussel vurderes at være forstyrrelse af arten på rastepladserne i yngletiden juni/juli, samt skrab af muslinger og fiskeri.

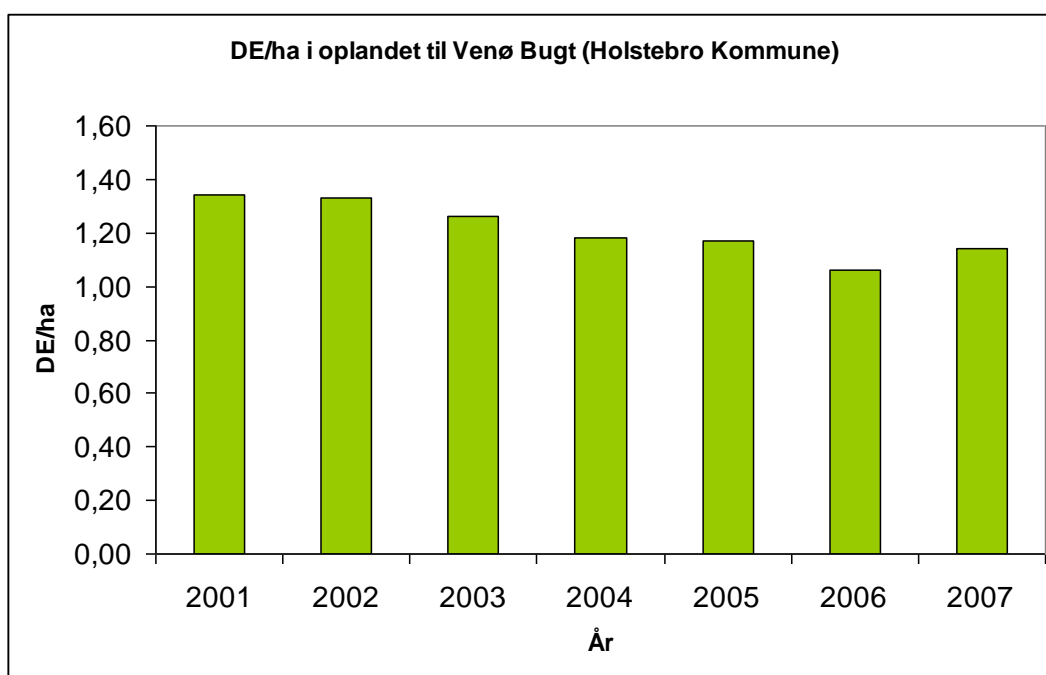
Husdyrtrykket i oplandet til Nissum Fjord og Venø Bugt

Strukturudviklingen i husdyrproduktionen går på landsplan mod færre men større husdyrbrug. Udviklingen i DE/ha for den del af oplandet der er beliggende i Holstebro Kommune fremgår af figur 4 og 5. Antallet af DE/ha er i perioden fra 2001 frem til 2007 reduceret med 0,04 DE/ha i oplandet til Nissum Fjord og 0,20 DE/ha i oplandet til Venø Bugt i Holstebro Kommune. Det vurderes derfor, at der i oplandet til Nissum Fjord og Venø Bugt i Holstebro Kommune ikke sker nettoudvidelser af husdyrproduktionen. Heraf følger, at en etablering/udvidelse i oplandet til Nissum Fjord og Venø Bugt i Holstebro Kommune sker som følge af en nedlæggelse eller reduktion af husdyrproduktionen andetsteds.



Figur 4 DE/ha i oplandet til Nissum Fjord i Holstebro Kommune i årene 2001-2007²⁸

²⁸ CTtools i GIS.



Figur 5 DE/ha i oplandet til Venø Bugt i Holstebro Kommune i årene 2001-2007²⁹

De nye omregningsfaktorer for dyreenheder jf. den nye husdyrgødningsbekendtgørelse³⁰, reducerer antallet af slagtekyllinger/DE, kvæg/DE og mink/DE. For kvæg og mink skal der anvendes hhv. 15-20 % og ca. 45 % mere areal, og for slagtekyllinger skal der anvendes 30 % mere areal. På landsplan forventes det, at medføre et øget arealkrav på ca. 4 %, samt en reduktion i det samlede fosforoverskud på ca. 10 % jf. høringsbrev af 19.05.09³¹. Holstebro kommune vurderer, at oplandet omkring Nissum Fjord og Venø Bugt som minimum har samme reduktion som i resten af landet.

HERBICIDER

En del af regionplanens målsætning for Nissum Fjord er udbredt vegetation med en dybdegrænse større end 2 m. Der forventes, at denne vegetation primært vil bestå af ålegræs, der er den mest almindelige blomsterplante i vore kystnære farvande. Ålegræsområder fungerer bl.a. som fourageringsområder for fugle og opvækstområder for fisk og smådyr. Udbredelsen af ålegræs ud fra kysten anvendes ofte som en indikator på miljøtilstanden i de kystnære områder. I efteråret 2007 igangsatte DMU og MCR et projekt, der havde til formål, at undersøge forekomsten af landbrugsherbicer i Nissum Fjord³². Vandprøverne blev taget i hhv. Mellem Fjord og Felsted Kog i Nissum Fjord. Undersøgelserne verificerede en række stoffer og nedbrydningsprodukter af stoffer, hvoraf 12 er herbicer og 8 er nedbrydningsprodukter af herbicer. Det er tidligere påvist, at ukrudtsmidler kan skade bl.a. plantetilvæksten på ålegræs ved lavere koncentrationer

²⁹ CTtools i GIS

³⁰ Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v af 10.07.09.

³¹ Høringsbrev, Høring over udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

³² Arbejdsrapport fra DMU nr. 244, 2008. Forekomst af herbicer i Nissum Fjord

end de koncentrationer, hvor de enkelte stoffer har effekt³³. Den anvendte målemetode er oprindeligt udviklet til ferskvand, men da Felsted Kog er relativ fersk (~4 ‰), kan det ikke afvises, at anvendelsen af herbicider i oplandet til Nissum Fjord har en negativ effekt på målsætningen i Nissum Fjord. Anvendelsen af herbicider i på landbrugsjord reguleres ikke i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug, og behandles derfor ikke yderligere.

NÆRINGSSTOFFER

Risikoarealer

Såfremt terrænhældninger ned mod overfladevande er skrånende (> 6 grader) eller stærkt skrånende (> 12 grader), er der stor risiko for overfladisk næringsstofafstrømning, og arealerne er typisk ikke egnede til udbringning af husdyrgødning med mindre dyrkningsforanstaltninger til afhjælpning heraf iværksættes. I vurderingen af overfladevande tages der ikke alene hensyn til den målsætning, det primære overfladevand har i det aktuelle område, men der tages også hensyn til slutrecipientens sårbarhed, herunder vandløbsstrækninger, søer og kystområder m.v. Det vurderes om vilkår om f.eks. dyrkningsfrie zoner eller ændret markdrift, såsom køreretning er tilstrækkeligt til at minimere risikoen for f.eks. overfladeafstrømning. Alternativt kan der stilles krav om, at de pågældende ikke kan indgå i driften.

På markerne 2, 3, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 23, 24, 27, 29, 32, 37, 42, 44, 45, er der hældninger på mellem 6 og 12 grader, og i nogle områder er hældningerne over 12 grader. Ingen af markerne er beliggende i områder med vandløb, registrerede grøfter, kanaler eller lign. i umiddelbar nærhed, hvorfor Holstebro Kommune ikke vurderer disse arealer som særlige risikoarealer. Markerne 36, 39, 40, 43 har hældninger mellem 6-12 grader Kojborg Bæk/ Ulstrup Bæk, vandløb med 2 meter lovpligtig bræmme, med opfyldt vandløbsmålsætning B1. På baggrund af afstand fra mark til vandløb og placering af naturarealer i mellem mark og vandløb, vurderes således, at markerne ikke er særlige risikoareal mht. udvaskning af fosfor.

Mark 26 har hældninger mellem 6-12 grader og hældning større end 12 grader mod Fleng Bæk, mellem mark og vandløbet er der 2 meter lovpligtig bræmme, jf. bilag 7 – kortudsnit 1. Fleng Bæk har vandløbsmålsætning B0 med udløb i Borbjerg Mølllesø. Da Borbjerg Mølllesø ifølge Regionplanen ikke lever op til målsætning pga. intern belastning og har et utilfredsstillende plante og dyreliv vurderer Holstebro Kommune at, der skal opretholdes 5 meter brede bræmme fra vandløbet til marken og at jordbearbejdning på marken skal ske parallelt med vandløbet i en afstand af 25 meter, således at overfladeafstrømning og udvaskning af fosfor til vandløbet og Borbjerg Mølllesø minimeres.

Mark 33 har hældninger mellem 6-12 grader og hældninger større end 12 grader mod grøfter med udløb i Hellegård Å (den nederste del), vandløb med 2 meter lovpligtig bræmme, med opfyldt vandløbsmålsætning B2. Da hældningerne findes på markens

³³ Nielsen, L.W. & Dahllof, I. 2007: Direct and indirect effects of the herbicides Glyphosate, Bentazone and MCPA on eelgrass (*Zostera marina*). - Aquatic Toxicology 82(1): 47-54.

sydlige, nordlige og vestlige side vurderes det, at vilkår om jordarbejde parallelt med højdekurverne ikke vil have den ønskede effekt, og det vurderes derfor essentielt at godt landmandskab opretholdes på netop denne mark.

Mark 1, 7, 12, 13, 14, 18, 30 har hældninger mellem 6-12 grader og større end 12 grader mod mindre grøfter. Grøfterne er ikke forbundet med andre grøfter eller vandløb, og arealerne vurderes derfor ikke som særligt risiko areal.

Endeligt skal det bemærkes, at markerne 5, 6, 25, 32 og 35 grænser op til vandløb med obligatoriske 2 meter bræmmer i henhold til vandløbsloven

Jordtyper

Udbringningsarealerne er bestående af grovsandede jorde (17 %), lerblandede sandjorde (54 %), sandblandet lerjord (13%), finsandet jorde (4%), humusjorde (12 %) jf. bilag 8.

Fosfor

Fosfor kan tabes til overfladevande som opløst og partikulært bundet organisk eller uorganisk fosfor. Tabet af partikelbundet fosfor fra dyrkede oplande udgør i mange situationer mere end halvdelen af det totale fosfortab. Partikelbundet fosfor tilføres ferske vande via vind-, vand- og brinkerrosion og fra kunstigt drænede arealer. Tab af opløst fosfor fra landbrugsjord sker via overfladeafstrømning og udvaskning fra landbrugsjord til dræn og øvre grundvand. Fosfortab fra det dyrkede areal er også præget af meget stor rumlig variation, uanset hvilken tabsproces, der måtte være aktiv. Det er anslået, at omkring 10 % af det dyrkede areal resulterer i omkring 90 % af det fosfortabet til overfladevande. Når jordens infiltrationskapacitet overskrides, begynder vandet at løbe af på jordoverfladen. Det strømmende vand kan rive jord med partikelbundet fosfor løs, som skylles med vandet, hvorefter det deponeres i lavninger, vandløbsbræmmer eller transporteres videre til grøfter, vandløb og søer. Erosion foregår som overfladeerosion, eller vandet kan samle sig i riller på skrånende arealer. Risikoen for overfladeafstrømning stiger som følge af arealet hældning og dennes udstrækning. Konvekse skråninger med konkav tværsnitsprofil er mest udsatte for erosion, da den konkave tværsnitsprofil bevirker, at vandet fra et større område samles i en koncentreret strøm. Erosion kan derfor lokalt medføre meget store tilførsler af fosfor til vandmiljøet.

Lavbundsarealer, detailafvandingsforhold og fosforklasser

SØER - Fosforoverskud i oplande til søer med særskilt målsætning (udenfor Natura 2000-områder):

Mark 23, 24, 25, 35 og 36 ligger i oplandet til Holmgård Sø (B-målsat - målsætningen er ikke opfyldt), jf. bilag 10.

Mark 35 og dele af 36, 24 og 25 omfatter lavbundsarealer, men da de ikke er drænede, stilles der ikke særlige krav vedr. fosforoverskud. De øvrige udspretningsarealer omfatter ikke lavbundsarealer, og der stilles derfor ikke stilles særlige krav vedr. fosforoverskud.

Mark 25, 26, 35 og 36 ligger i oplandet til Borbjerg Møllesø (B-målsat - målsætningen er ikke opfyldt), jf. bilag 10.

Mark 35 og dele af 36, 24 og 25 omfatter lavbundsarealer, men da de ikke er drænedes stilles der ikke særlige krav vedr. fosforoverskud. De øvrige udspretningsarealer omfatter ikke lavbundsarealer, og der stilles der ikke stilles særlige krav vedr. fosforoverskud.

Opland til Venø Sund:

Vandmiljøplan III indeholder en målsætning om en halvering af fosforoverskuddet fra landbruget i 2015 i forhold til overskuddet på 32.700 ton P i 2001/2002 på landsplan³⁴. Landbruget bidrager med ca. 31 % af fosfortilførslen til Limfjorden³⁵. Det fremgår af basisanalysen, at der ikke forventes at tilførslen af fosfor kommer ned på et niveau hvor fjordens målsætning kan opfyldes. I denne vurdering er ikke medtaget omlægningen af dyreenhedsberegningen, der vil medvirke til en reduktion på minimum 10 % i oplandet til Limfjorden.

Tilførslen af fosfor fra oplandet til Limfjorden kan i større eller mindre grad have betydning for miljøtilstanden i Limfjorden som helhed og for delområder af fjorden.

Udspretningsarealerne er ikke beliggende indenfor de af statens fosforfølsomme klassificerede oplandsområder.

Følgende udspretningsarealer ligger helt eller delvist i oplandet til Nissum og Kaas Bredning (Limfjorden): 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13, 14,16, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47 og 48.

Udbringningsarealer i oplandet til Venø Sund (Limfjorden) afvander i henhold til miljøstyrelsens fosforkort ikke til et Natura 2000-kystvandsområde, der er overbelastet med fosfor, hvorfor arealer beliggende i lavbundsområder uden okkerklasse ikke klassificeres som fosforklasse II. Der stilles derfor ikke vilkår til fosforoverskuddet på disse arealer.

Skema 3. Vurdering af fosforklasse for bedriftens arealer i forhold til jordbundstyper, drænforhold og opland.

Mark nr.	Areal (Ha)	Drænet	Primær jordtype	Opland	Fosfortal (P _i)	Lavbundsareal (Ha)	P-klasse	P-klasse areal (ha)
1	2,41	Nej	JB3	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,41	0	
2	9,15	Ja	JB6	Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	
3	6,18	Ja	JB3	Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	
4	7,44	Nej	JB1	Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	-
5	1,77	Ja	JB11	Limfjorden (Venø Sund)	-	1,77	0	-
6	0,91	Ja	JB11	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,91	0	-
7	0,43	Nej	JB11	Limfjorden (Venø Sund)	-	4,3	0	-
8	3,83	Nej	JB4	Nissum Fjord og Limfjorden (Venø Sund)	5,8-5,9*	Nej	0	-
9	1,27	Nej	JB4	Nissum Fjord	-	Nej	0	-

³⁴ Vandmiljøplan III – aftale om vandmiljøplan III 2005-2015 mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne.

³⁵ Miljøministeriet, vandområde, 1.2 Limfjorden.

Mark nr.	Areal (Ha)	Drænet	Primær jordtype	Opland	Fosfortal (P _i)	Lavbundsareal (Ha)	P-klasse	P-klasse areal (ha)
10	1,08	Ja	JB2	Nissum Fjord	-	0,34	2	0,35
11	6,24	Nej	JB2	Nissum Fjord	4,6*	0,49	0	-
12	1,91	Nej	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	-
13	2,32	Nej	JB4	Nissum Fjord og Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	-
14	3,98	Nej	JB4	Nissum Fjord og Limfjorden (Venø Sund)	3,7*	Nej	0	-
15	4,19	Nej	JB4	Nissum Fjord	5,1*	Nej	0	-
16	1,17	Ja	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	-
17	0,48	Nej	JB4	Nissum Fjord	-	Nej	0	-
18	0,59	Nej	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	-
21	4,33	Ja	JB11	Limfjorden (Venø Sund)	-	4,16	0	-
22	6,17	Ja	JB1	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,47	0	-
23	7,86	Ja	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	-
24	8,30	Nej	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,18	0	-
25	2,56	Nej	JB1	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,29	0	-
26	1,61	Nej	JB3	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,05	0	-
27	2,55	Nej	JB5	Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	-
28	1,29	Ja	JB11	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,31	0	-
29	3,26	Nej	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	-
30	2,41	Ja	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,46	0	-
31	1,58	Nej	JB1	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,22	0	-
32	2,48	Ja	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,66	0	-
33	3,35	Nej	JB1	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,78	0	-
35	0,40	Nej	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,39	0	-
36	0,50	Nej	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,42	0	-
37	0,85	Ja	JB11	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,85	0	-
38	3,36	Ja	JB1	Limfjorden (Venø Sund)	-	2,38	0	-
39	1,14	Nej	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,13	0	-
40	0,89	Nej	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,06	0	-
41	1,62	Ja	JB11	Limfjorden (Venø Sund)	-	1,62	0	-
42	2,92	Nej	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,06	0	-
43	5,51	Nej	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,97	0	-
44	0,43	Ja	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	-
4-1	8,05	Nej	JB1	Limfjorden (Venø Sund)	-	Nej	0	-

Mark nr.	Areal (Ha)	Drænet	Primær jordtype	Opland	Fosfortal (P _i)	Lavbundsareal (Ha)	P-klasse	P-klasse areal (ha)
45	17,42	Nej	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,53	0	-
46	0,30	Ja	JB4	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,30	0	-
47	1,98	Ja	JB1	Limfjorden (Venø Sund)	-	1,98	0	-
48	8,05	Ja	JB1	Limfjorden (Venø Sund)	-	0,24	0	-

*Fosfortal fra jordprøver udtaget oktober 2000.

Opland til Nissum Fjord:

I Nissum Fjord er fosfor sandsynligvis den begrænsende faktor for algeproduktionen, nitratudvaskningens betydning i Felsted Kog (Nissum Fjord) øges ud mod slusen, jf. Basisanalysen del II³⁶. Oplandsanalysens begrundelse for vigtigheden, af en reduktion af næringsstofftilførslerne til Felsted Kog i forhold til den resterende del af Nissum Fjord er, at Felsted Kog modtager ca. 70 % af næringsstofftilførslen via Storå-systemet, samt at en reduktion til Felsted Kog vil gavne hele Nissum Fjord sammenlignet med hvis reduktionerne blev foretaget i Flynder å's vandsystem, hvor reduktionen kun vil gavne Yder Fjord og Indfjorden.

Vandmiljøplan III indeholder en målsætning om en halvering af fosforoverskuddet fra landbruget i 2015 i forhold til overskuddet på 32.700 ton P i 2001/2002 på landsplan³⁷. Landbruget bidrager med ca. 40 % af fosfortilførslen til Nissum Fjord³⁸. Det fremgår af basisanalysen, at der ikke forventes en reduktion af fosforafstrømningen til Nissum Fjord, således at den samlede fosforbelastning i 2015 forventes at ligge på det nuværende niveau på 65 ton fosfor. I denne vurdering er ikke medtaget omlægningen af dyreenhedsberegningen, der vil medvirke til en reduktion på minimum 10 % af den udbragte fosfor i oplandet til Nissum Fjord.

Følgende udbringningsarealer ligger i oplandet til Nissum Fjord: 8, 9, 10, 11, 15 og 17 jf. bilag 9. Udbringningsarealerne har et samlet areal i oplandet på 16,93 ha til Nissum Fjord, hvoraf 7,32 ha er udpeget som lavbundsarealer uden okkerklasse jf. bilag 9. Da mark 10 er angivet som drænet, og 0,35 ha af marken er udpeget som lavbundsareal uden okkerklasse, skal dette behandles som værende P-klasse 2, hvor der er krav om, at fosforoverskuddet ikke må øges.

Fosforbalance

På bedriftsniveau er der ansøgt om udspredding af en fosformængde 4.985 kg P, hvilket er 4,4 kg P/år mindre end det maksimalt tilladte, jf. skema 1. Udbringning af 4.985 kg P betyder, at der på arealerne på bedriftsniveau udbringes fosfor svarende til et overskud på 9,7 kg P/ha.

Skema 4. Oversigt over fosfortilførsel og fraførsel i nudrift og ansøgt drift, samt beregning af den maksimalt tilladte P-tilførsel.

³⁶ Vandrammedirektivets basisanalyse del II

³⁷ Mandmiljøplan III – aftale om vandmiljøplan III 2005-2015 mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne

³⁸ Miljøministeriet, vandområde, 1.4 Nissum Fjord

	Areal	P-overskud/ha i før-situation*	Maks. P-overskud/ha i eftersituation	Maks. P-overskud i eftersituationen
Samlet areal (ansøgt drift)	156,6 ha			
Fosfortilførsel i nudrift og ansøgt produktion		6731 kg P/år		4985 kg P/år
Pt < 4,0 <u>eller</u> udrænnet <u>eller</u> ikke afvander til Natura 2000 <u>eller</u> afvander til Natura 2000, der <u>ikke</u> er overbelastet med fosfor	156,2 ha	20,85 kg P/ha/år	9,72 kg P/ha/år	1519 kg P/år
Pt 4,0 - 6,0 <u>og</u> drænnet eller grøftet <u>samt</u> afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,0 ha	20,85 kg P/ha/år	9,72 kg P/ha/år	0 kg P/år
Lavbundsjarde <u>og</u> drænnet eller grøftet <u>samt</u> afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,3 ha	20,85 kg P/ha/år	9,72 kg P/ha/år	3 kg P/år
Pt > 6,0 <u>og</u> drænnet eller grøftet <u>samt</u> afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,0 ha	20,85 kg P/ha/år	0,00 kg P/ha/år	0 kg P/år
Sum	156,6 ha			1522 kg P/år
Maks. P-tilførsel i eftersituationen				4989 kg P/år
For stort P-overskud				-4,4 kg P/år
P tilført pr. ha/år i ansøgt drift				31,8 kg P/ha/år
P-fracførsel, arealvægtet gennemsnit				22,1 kg P/ha/år
P-overskud/ha/år for ansøgt projekt				9,7 kg P/ha/år

* I både nudrift og ansøgt drift beregnes fosforbalancen ud fra hele det ansøgte areal.

Jordens bindingskapacitet for fosfor stiger i takt med stigende indhold af ler og jern- og aluminiumoxider, og jordens fosforbindingskapacitet varierer meget i Danmark. I mineraljarde findes hovedparten af jordens fosfor bundet i lerfraktionen eller på belægninger af jern- og aluminiumoxider på større partikler. På jarde med højt lerindhold kan der, især i forbindelse med kraftig nedbør, opløses fosfor og løsrives fosforrige partikler fra overjorden, som transporteres ned gennem sprækker og større porer til eventuelle drænrør dybere nede, og via disse blive transporteret ud til vandmiljøet. Der er en principiel sammenhæng mellem jordens fosforstatus og risikoen for fosfortab. Dette er vist ved flere enkeltstående undersøgelser, hvor fosforstatus, målt f.eks. ved fosfortallet, varierede, medens transportbetingelserne var ensartede³⁹. Der er imidlertid ikke lavet tilstrækkeligt med undersøgelser til at kvantificere denne sammenhæng under praktiske forhold. Dansk landbrugsrådgivning anbefaler, at der ikke tilføres mere fosfor end afgrøden bortfører ved fosfortal større end >4⁴⁰. Det er Holstebro Kommunes vurdering, at forsigtighedskriteriet medfører, at der skal foretages en individuel vurdering af bedriftens jarde baseret på tabsrisiko og jordernes fosfortal i relation til det generelle fosforoverskud i oplandet.

Fosforoverskuddet var i perioden 2005 og 2007 i gennemsnit ca. 11 kg P/ha i oplandet til Nissum Fjord i Holstebro Kommune, hvor fosforoverskuddet er mindst i området syd for

³⁹ Heckrath, G. et al., 1995. Phosphorus leaching from soils containing different P concentrations in the Broadbalk experiment. J. Environ. Qual. 24, 904-910. & Pote, D.H., et. Al., 1999. Relationship between phosphorus levels in three ultisols and phosphorus concentration in runoff. J. Environ. Qual. 28, 170-175.

⁴⁰ Knudsen, L., 1998. "Pas på fosfor". Landbrugets Rådgivningscenter, Århus, Danmark.

Nissum Fjord samt nord for Holstebro by⁴¹. Husdyrbrugets arealer bidrager i gennemsnit med et fosforoverskud på 9,7 kg P/ha/år, jf. skema 4, hvilket er lidt mindre end det gennemsnitlige fosforoverskud i oplandet til Nissum Fjord. I forbindelse med implementering af de nye dyreenhedsdefinitioner i 2009/2010, vil det arealspecifikke fosforoverskud på bedriften falde til under 3 kg P/ha.

Der er i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet indhentet fosfortal for de arealer der er beliggende i oplandet til Nissum Fjord. Holstebro Kommune vurderer, at for de udspretningsarealer med fosfortal større end 4 eller derover, oplyst i skema 3 under afsnit "Lavbundsareale, detailafvandsforhold og fosforklasser", stilles vilkår om fosforbalance med henblik på at reducere risikoen for øget udvaskning af fosfor til Nissum Fjord. Fosforbalancen opgøres som forskellen mellem den tilførte mængde fosfor og den mængde fosfor, som fraføres med afgrøderne efter de gældende normer for anvendt sædskifte jf. retningsgivende normer for fosfor iht plantedirektoratets vejledning om gødsknings- og harmoniregler. Dette dokumenteres via gødningsregnskaber og markplaner. Det stillede vilkår om fosfortal gælder enhver femårs periode. Fosfortal må maksimalt være fem år gamle for ejede/forpagtede udbringingsarealer i oplandet.

Nitrat

Vandmiljøplan III fastlægger, at der skal sikres en reduktion på 13 % af nitratudvaskningen fra landbruget i 2015 i forhold til udvaskningen i 2003 på landsplan. Med vedtagelsen af Grøn Vækst, som erstatter og supplerer den vedtagne vandmiljøplan III, fastsættes nye reduktionskrav for bl.a. tilførsel af nitrat til vandområder, som i perioden 2010-2015 skal reduceres med 19.000 ton nitrat (ca. 1/3 i fht. i dag).

Oplandsanalysen konkluderer, at ca. 50 % af det samlede opland til Nissum Fjord er højrisikoarealer for udvaskning af nitrat til vandmiljøet, hvilket de af staten fastsatte nitratklasser langt fra kan honorere, idet disse arealer udgør 32 % af oplandet. Modelberegninger i oplandsanalysen indikere, at en fremtidig miljøtilstand, hvor vegetationen er udbredt i størstedelen af fjorden, vil kunne opnås med en reduktion af bl.a. nitrattilførslen på ca. 30 % i forhold til 2001, svarende til ca. 700 ton nitrat. I oplandsanalysen vurderes det, at en fuldt implementeret vandmiljøplan III forventes, at medføre en samlet reduktion på mellem 15-20 % i forhold til 2001. For at opnå en reduktion på 30 % vurderes det i oplandsanalysen, at nitrattilførslen til fjorden skal reduceres yderligere med 250-350 ton N. Basisanalysens del II vurderer, at nitrattilførslen til Nissum Fjord ved udgangen af 2015 vil være på 1.952 ton N, hvilket svarer til en reduktion på ca. 18 % i forhold til niveauet i 2001⁴². Landbruget bidrager med ca. 83 % af

⁴¹ Beregning af P-overskud pr. ha. Pr. blok. Beregningerne er foretaget på baggrund af gødningsregnskabet, Beregningerne er foretaget ved at lade en bedrifts sædskifte roterer over bedriftens omdriftsareal. For ikke omdriftsafgrøder foretages en stedspecifik beregning af overskud, udarbejdet gennem CTtools af Holstebro Kommune.

⁴² Heri medregnet mindre korrektioner for tilførsler fra punktkilder. Ovenstående vurdering af N-reduktionen i 2015 er baseret på grove estimater og vurderes at være optimistisk, idet modelberegninger af N-belastning til Ringkøbing Fjord (Oplandsmodel for N-belastning af Ringkøbing Fjord, DHI-rapport juni 2004) har indikeret at flere tiltag i et opland vil have tendens til at "overlappe" hinanden, hvilket med andre ord medfører, at effekten af alle tiltagene ikke slår fuldt igennem.

tilførslen af nitrat til Nissum Fjord⁴³. Samme basisanalyse citerer Recipientkvalitetsplanen for Limfjorden, hvoraf det fremgår, at tilførslen fra oplandet til Limfjorden skal ned på 9.520 tons kvælstof pr. år fordelt på 1.340 tons fra punktkilder og 8.180 tons kvælstof pr. år fra den diffuse tilførsel. Midtvejsevalueringen af Vandmiljøplan III⁴⁴ viser, at målene i denne ikke nås. Havde de været nået, ville den årlige diffuse kvælstoftilførsel til Limfjorden have været reduceret til ca. 9.700 tons pr. år⁴⁵. Landbruget bidrager med ca. 63 % af tilførslen af nitrat til Limfjorden, som følge af afstrømning. Det atmosfæriske bidrag er vurderet til at udgøre ca. 10 %, hvoraf landbruget er den dominerende kilde⁴⁶. Det fremgår af udregninger⁴⁷ foretaget af Holstebro Kommune at det gennemsnitlige N-overskud i perioden fra 2005 til 2007 er på ca. 58 kg N/ha for de arealer, der er beliggende i oplandet til Venø Bugt og 71 kg N i oplandet til Nissum Fjord i Holstebro Kommune.

Størstedelen af husdyrbrugets ejede og forpagtede udspretningsarealer ligger helt eller delvist i oplandet til Limfjorden (Venø Sund), jf. skema 3. Udspretningsarealerne ligger i et område, hvor nitratreduktionspotentialet er vurderet som værende lav (<50 %). Venø Sund er i henhold til miljøstyrelsens kortværk udpeget som kvælstofsårbart område, der er klassificeret som nitratklasse 1. Bedriften råder over et areal på 156,55 ha, hvoraf 139,61 ha er beliggende i et område udpeget som nitratklasse 1, jf. bilag 11.

På bedriftsniveau betyder dette, at harmonireduktionsprocenten er 86,62 %, hvorfor der på udspretningsarealerne maksimalt må udsprede husdyrgødning svarende til et harmonitryk på 1,21 DE/ha uden anvendelse af virkemidler til reduktion af nitratudvaskningen til rodzonen.

Markerne 10, 11, 15 og 17 ligger i oplandet til Nissum Fjord. Arealerne ligger i et område, hvor nitratreduktionspotentialet er >76 %, hvorfor der ikke på disse arealer stilles skærpende krav til reduceret harmonitryk.

Skema 5. Vurdering af udspretningsarealernes arealmæssige fordeling i forhold til nitratklasse (N0-N3) samt arealernes maksimale harmonitryk og antallet af DE, der kan udsprede på arealerne uden anvendelse af nitratudvaskningsreducerende virkemidler. Udspretningsarealernes placering i forhold til nitratklasser fremgår af bilag 8.

Mark nr.	Udspretningsareal					Reduceret harmoni (reduktionsprocent)	DE/ha uden brug af virkemidler	Maksimalt antal DE til udspretning på arealerne
	Areal [ha]	N0 [ha]	N1 [ha]	N2 [ha]	N3 [ha]			
I alt	156,55	16,94	139,61	0,00	0,00	86,62 %	1,21	189,84

Ved anvendelse af N-udvaskningsreducerende virkemidler kan harmonitrykket på husdyrbrugets udspretningsarealer øges, såfremt N-udvaskningen til rodzonen holdes på et niveau svarende til udbringning af husdyrgødningen ved reduceret harmonitryk.

⁴³ Miljøministeriet, vandområde, 1.4 Nissum Fjord.

⁴⁴ Se Petersen et al (december 2008) Midtvejsevaluering af Vandmiljøplan III.

⁴⁵ Analyse af udviklingen i husdyrtryk i Limfjordsoplandet, side 13.

⁴⁶ Miljøministeriet, vandområde, 1.2 Limfjorden.

⁴⁷ Baseret på CTtools.

Der er ansøgt om udspredding af slagtekyllingedybstrøelse (218,98 DE), hvilket svarer til et harmonitryk på 1,4 DE/ha. Som nitratudvaskningsreducerende tiltag er anvendt sædskifte S2 og S4 med etablering af 4% udover plantedirektoratets generelle lovpligtige krav.

N-udvaskningen til rodzonen beregnet vha. Farm N i det fremsendte projekt overstiger ikke N-udvaskningen ved udbringning af husdyrgødning i forhold til det reducerede harmonitryk jf. skema 6. Det vurderes derfor, at det forøgede ansøgte harmonitryk kompenseres af anvendelse af virkemidler til reduktion af N-udvaskningen svarende til niveauet for det reducerede harmonitryk, jf. husdyrbrugsgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau.

Skema 6. Beregning af N-udvaskning til rodzonen vha. Farm N ved udbringning af reduceret harmonitryk svarende til 1,2127 DE/ha og S2/S4 sædskifte samt for ansøgt projekt med et harmonitryk på 1,4 DE/ha ved anvendelse S2/S4-sædskifte og etablering af 4 procentpoint ekstra efterafgrøder ud over plantedirektoratets generelle lovpligtige krav.

Scenarier	Reduceret harmonitryk	Ansøgt drift
Harmonitryk og anvendte virkemidler	1,2127 DE/ha S2/S4-sædskifte	1,4 DE/ha S2/S4-sædskifte 4 procentpoint ekstra efterafgrøder
N-udvaskning fra rodzonen	77,50 kg N/ha	77,30 kg N/ha

Holstebro Kommune vurderer, at de anvendte virkemidler kompenserer for det øgede harmonitryk. Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår om en øget andel af efterafgrøder ud over de af plantedirektoratets generelle lovpligtige krav og om sammensætningen af husdyrgødningen, der ikke må afvige fra den ansøgte sammensætning i tabel 4, da husdyrgødningens sammensætning er en vigtig forudsætning for de beregninger, hvorpå Holstebro Kommunes har vurderet ansøgningen.

HOLSTEBRO KOMMUNES VURDERING AF PÅVIRKNINGEN AF NISSUM FJORD OG VENØ SUND

Husdyrbrugets individuelle betydning

Husdyrbrugets arealer afvander til to Natura 2000-vandområder, Nissum Fjord og Venø Sund som henholdsvis udgør 0,2 ‰ og 3,4 ‰ af det samlede landbrugsareal i oplandene. Medtages de aftalearealer, hvor der ikke er fundet grundlag for en selvstændig § 16 arealgodkendelse, udgør husdyrbrugets arealer i stedet 0,5 ‰ af det samlede landbrugsareal i oplandet til Nissum Fjord.

Nitratudvaskningen fra den udbragte husdyrgødning bidrager med ca. 0,03 promille⁴⁸ af den samlede husdyrgødningsbetingede nitratudvaskning til Nissum Fjord og 0,6 promille i forhold til Venø Sund. Medtages de aftalearealer, hvor der ikke er fundet grundlag for en

⁴⁸ Første del af udregningen er foretaget i Farm N, her udregnes forskellen i nitratudvaskningen fra henholdsvis brugen af husdyrgødning og udelukkende anvendelse af kunstgødning på de af husdyrbrugets udspreddingsarealer. Udspreddingsarealernes "merudvaskning" af nitrat sættes herefter i forhold til hele oplandet til Nissum Fjord. Derved fremkommer udbringningsarealernes andel af det samlede nitratudvaskning fra samtlige landbrugsarealer i oplandet til Nissum Fjord.

selvstændig § 16 arealgodkendelse, udgør husdyrbrugets arealer i stedet 0,08 ‰ af den samlede husdyrgødningsbetingede nitratudvaskning til Nissum Fjord.

Det fremgår af Kammeradvokatens notat⁴⁹ til miljøministeriet om Miljøklagenævnets praksis, at et husdyrbrug der udgør mere end 0,5 promille af den samlede udvaskning fra samtlige arealer i oplandet, ikke alene på den baggrund, kan siges, i sig selv kan påvirke Natura 2000-området væsentligt. På baggrund af ovenstående vurderer Holstebro Kommune at nitratudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsarealer ikke at kunne påvirke Nissum Fjord væsentligt negativt.

Holstebro Kommune vurderer samtidigt, at nitratudvaskningen på 0,6 promille i forhold til Venø Sund ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget væsentligt negativt. For det første vil den arealspecifikke nitratudvaskning falde i forbindelse med implementeringen af de nye dyreenhedsdefinitioner i 2009/2010, idet husdyrbruget med implementeringen skal have 30 % mere udspretningsareal til rådighed. Derudover vurderer Holstebro Kommune, at der er flere usikkerheder i beregningen af nitratudvaskningen, som kan have indflydelse på beregningen af husdyrbrugets individuelle udvaskning. For det første angiver basisanalysen et landbrugsareal på ca. 70 % af det samlede opland, et skøn der reelt kan være større, hvorved den individuelle udvaskning vil mindskes. Desuden indeholder Farm-N beregningerne en vis usikkerhed, som der også skal tages højde for i vurderingen af husdyrbrugets individuelle betydning. Endeligt er miljøklagenævnets praksis om udvaskningen fra et husdyrbrug, som det fremgår af Kammeradvokatens notat til miljøministeriet, at anse som vejledende, hvorfor Holstebro Kommune vurderer husdyrbrugets individuelle udvaskning i de konkrete sager.

Følgende faktorer ligger til grund for Holstebro Kommunes konkrete vurdering:

- Reduktionen af husdyrtrykket på bedriften fra 205,72 DE til 168,18 DE
- Implementeringen af de nye dyreenhedsdefinitioner i 2009/2010
- Faldet i antallet af DE i oplandet til Venø Sund på 0,20 DE/ha
- Opfyldelsen af det generelle reduktionskrav på 15 %
- Omregningsfaktorer og usikkerheder

Holstebro Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at nitratudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsarealer ikke vil påvirke Venø Sund væsentligt negativt.

Udvidelsens kumulative effekt

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at strukturudviklingen i landbruget i oplandet til Nissum Fjord og Venø Sund, implementeringen af de nye omregningsfaktorer ved beregning af dyreenheder, VMP III, Grøn Vækst samt kommunens individuelle vurdering af husdyrgodkendelser i oplandet til de to Natura 2000-vandområder samlet virker for en forbedret miljøtilstand for udpegningsgrundlaget. Holstebro Kommune vurderer at nærværende udtalelse med de opstillede vilkår er tilstrækkeligt til at fremme miljøtilstanden for udpegningsgrundlaget.

⁴⁹ Udkast til "Bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af husdyrbrug" af 28.05.09

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbrugets arealdrift er forenelig med naturområdets sårbarhed og kvalitet, sammenfattende vurderes det, at områdets integritet ikke ødelægges af husdyrbrugets arealdrift.

GRUNDLAGET FOR FORHÅNDSVURDERINGEN

Holstebro Kommune har foretaget vurderingen på baggrund af bl.a. kommunens oplysninger om områdets natur og miljøforhold, områdets sårbarhed over for påvirkninger fra landbruget, målsætninger og retningslinier fra Regionplan 2005, CTtools, basisanalyse for N 62 og N65 samt miljødata fra STOQ.

Holstebro Kommune er i gang med, at udarbejde og operationalisere oplysninger, som kan tilvejebringe de oplysninger, der skal anvendes i fremtidige vurderinger af husdyrbrugenes betydning i forhold til de kumulative effekter (på husdyrbrugsniveau) eksempelvis i oplandet til delvandopland 375 - Venø Bugt, Kås bredning og Sallingsund. Holstebro Kommune er opmærksom på, at nærværende vurdering af husdyrbrugets eget bidrag og andel til de kumulative effekter på natur om miljø, er baseret på dels datamateriale, hvor der kan forekomme tidsforskydninger og deraf følgende unøjagtigheder, dels foretaget på skøn på baggrund af de oplysninger kommunen har til rådighed.

Holstebro Kommune foretager løbende evaluering af kommunens forudsætninger for udarbejdelsen af fremtidige forhåndsvurdering af natur og miljøeffekten af miljøgodkendelser af landbrug, således at afgørende og nyeste tilgængelige viden inddrages i vurderingerne.

Holstebro Kommunes samlede vurdering af husdyrbruget

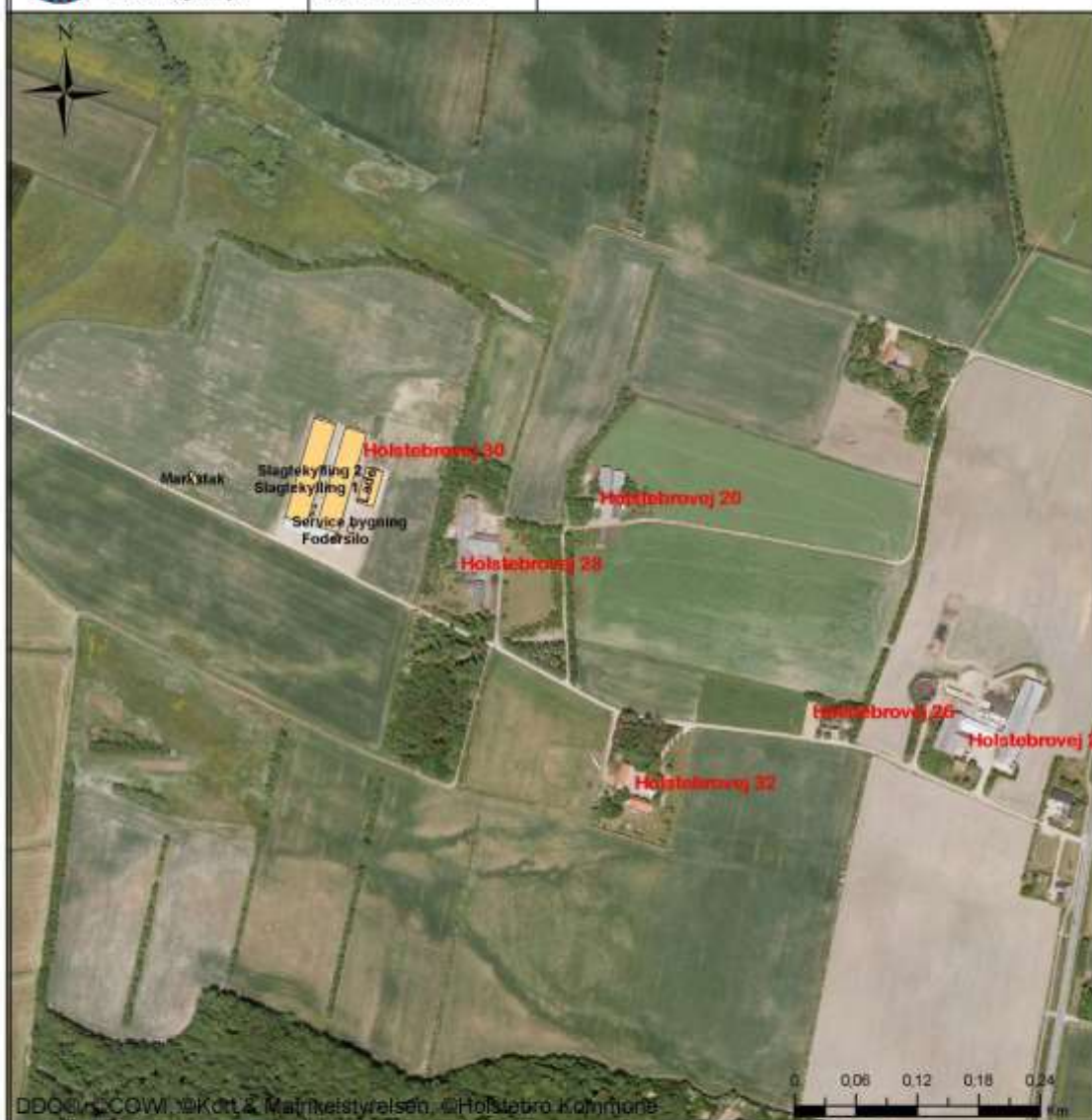
Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påføre omgivelserne forurening, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet.

Husdyrbrugets forenelighed med naturområdets sårbarhed og kvalitet er desuden vurderet og sammenfattende vurderes det, at områdernes integritet ikke ødelægges af husdyrbrugets drift.

På baggrund af ovenstående vurderer kommunen, at husdyrbruget kan drives uden væsentlige gener for omgivelserne og risiko for forurening, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

Bilag

Bilag 1 – Lokalisering i forhold til naboer



DDO, COWI, Kort & Matrikelstyrelsen, © Holstebro Kommune



Signaturforklaring

-  Driftsbygninger
-  Opbevaringsanlæg

Bilag 2 – Husdyrbrugets indretning



Landscentret, Fjerkræ

Tlf. Fax:

Bygninger og anlæg
Mads Nielsen

Dato: 30.04.2009 / 10:55:19

J.Nr. Holstebrovej 30

Målforshold: 1:1000

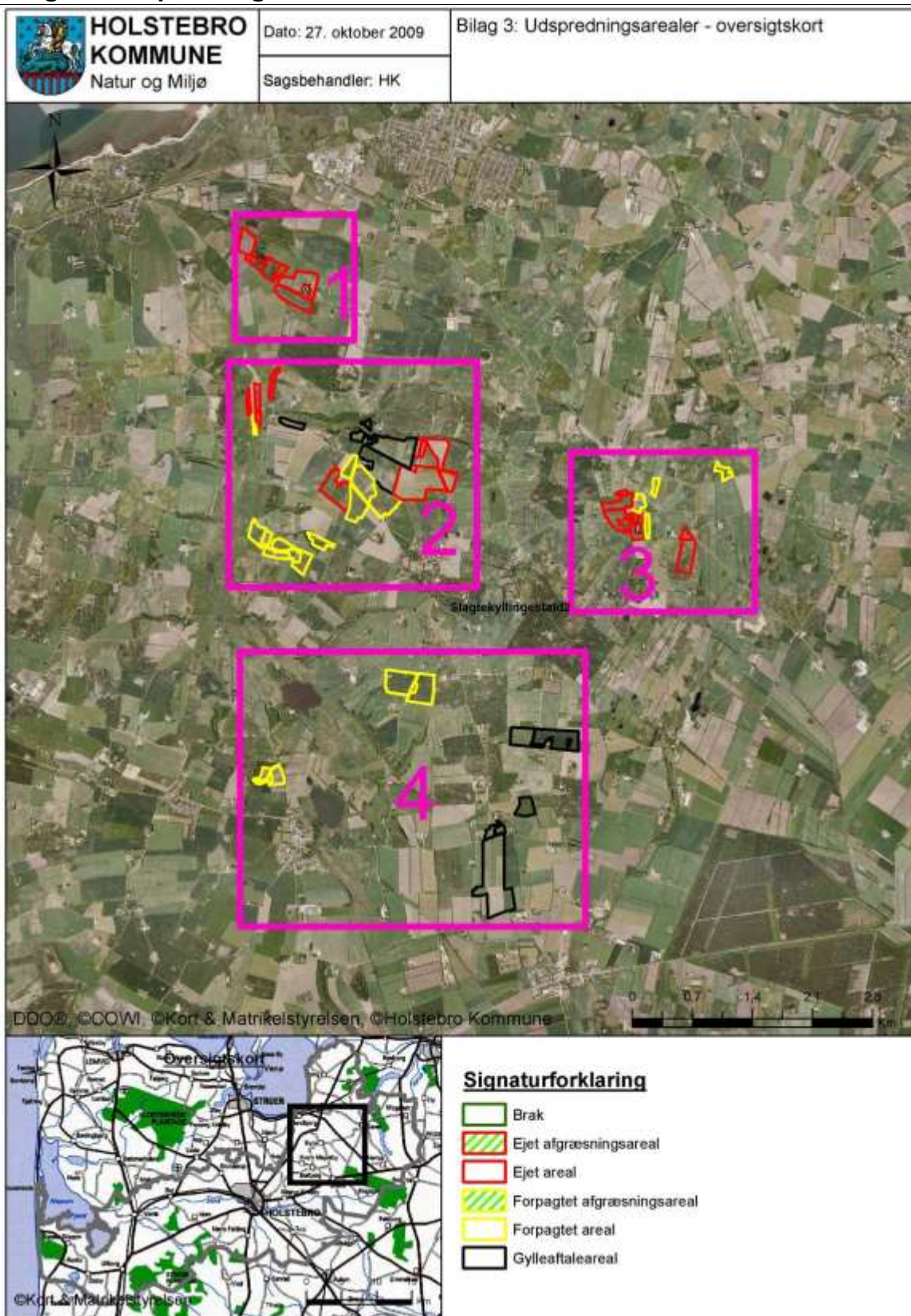
Init.: nep

TEKNIK OG MILJØ

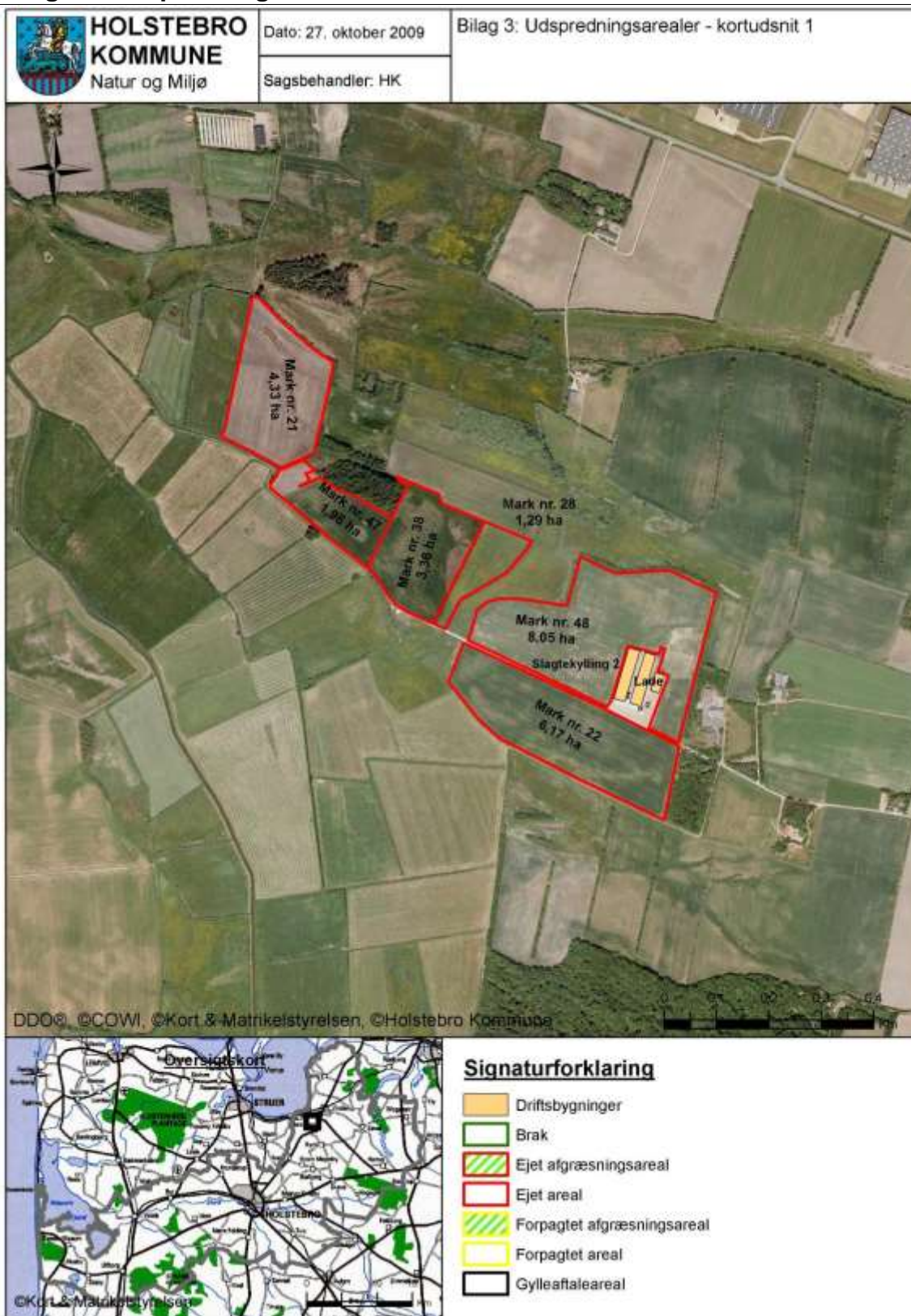
Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

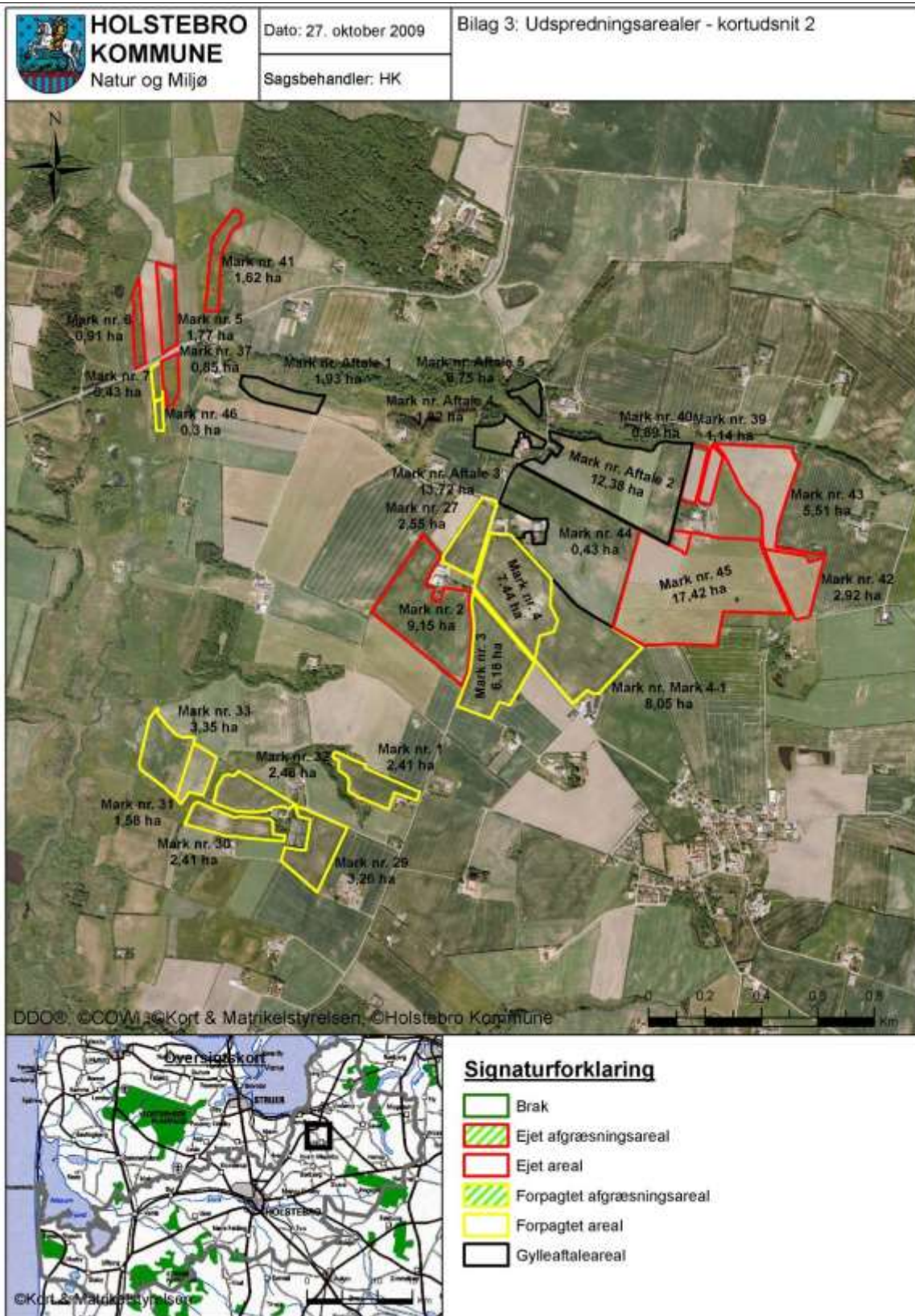
Bilag 3 – Udspretningsarealer



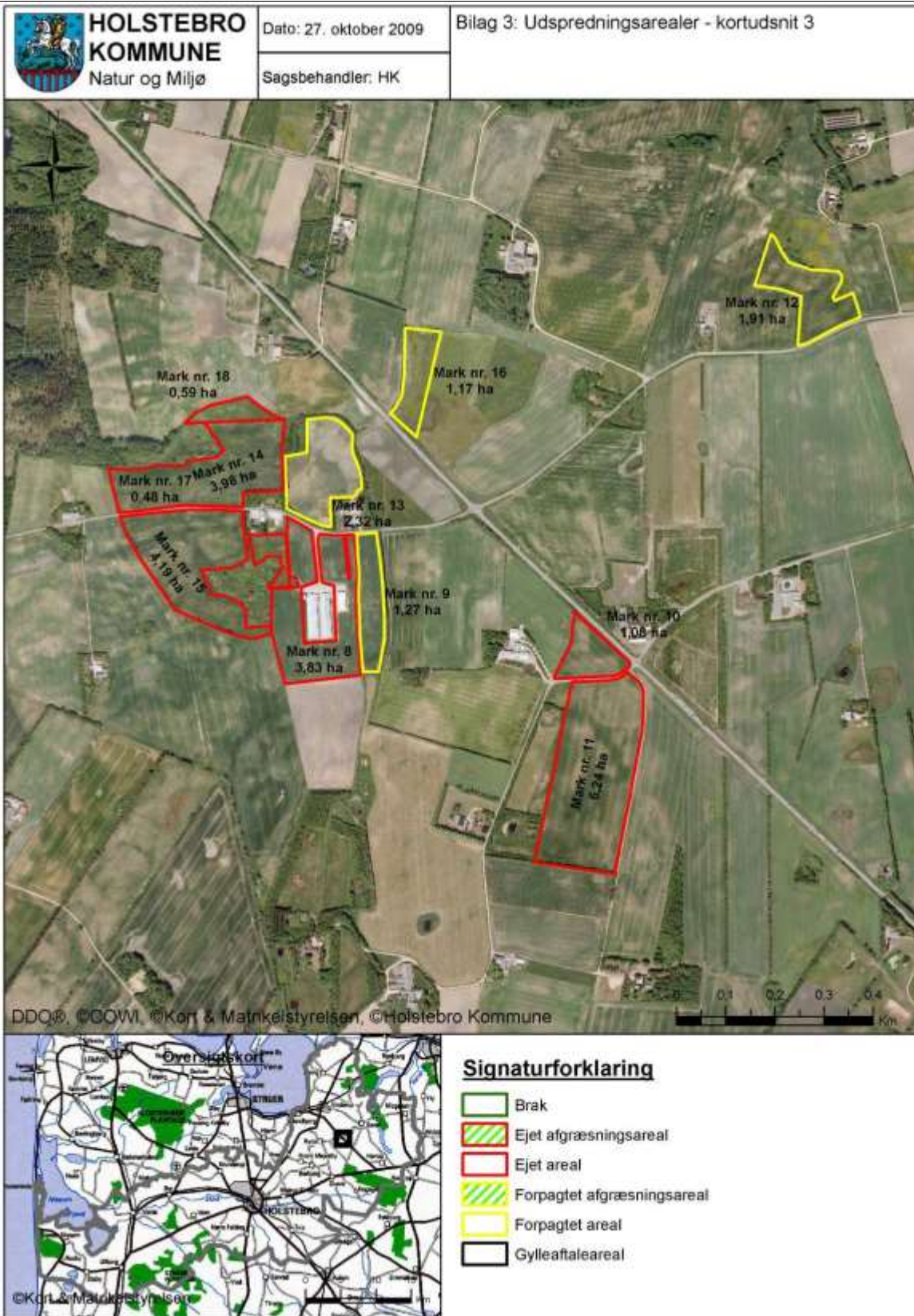
Bilag 3 – Udspretningsarealer kortudsnit 1



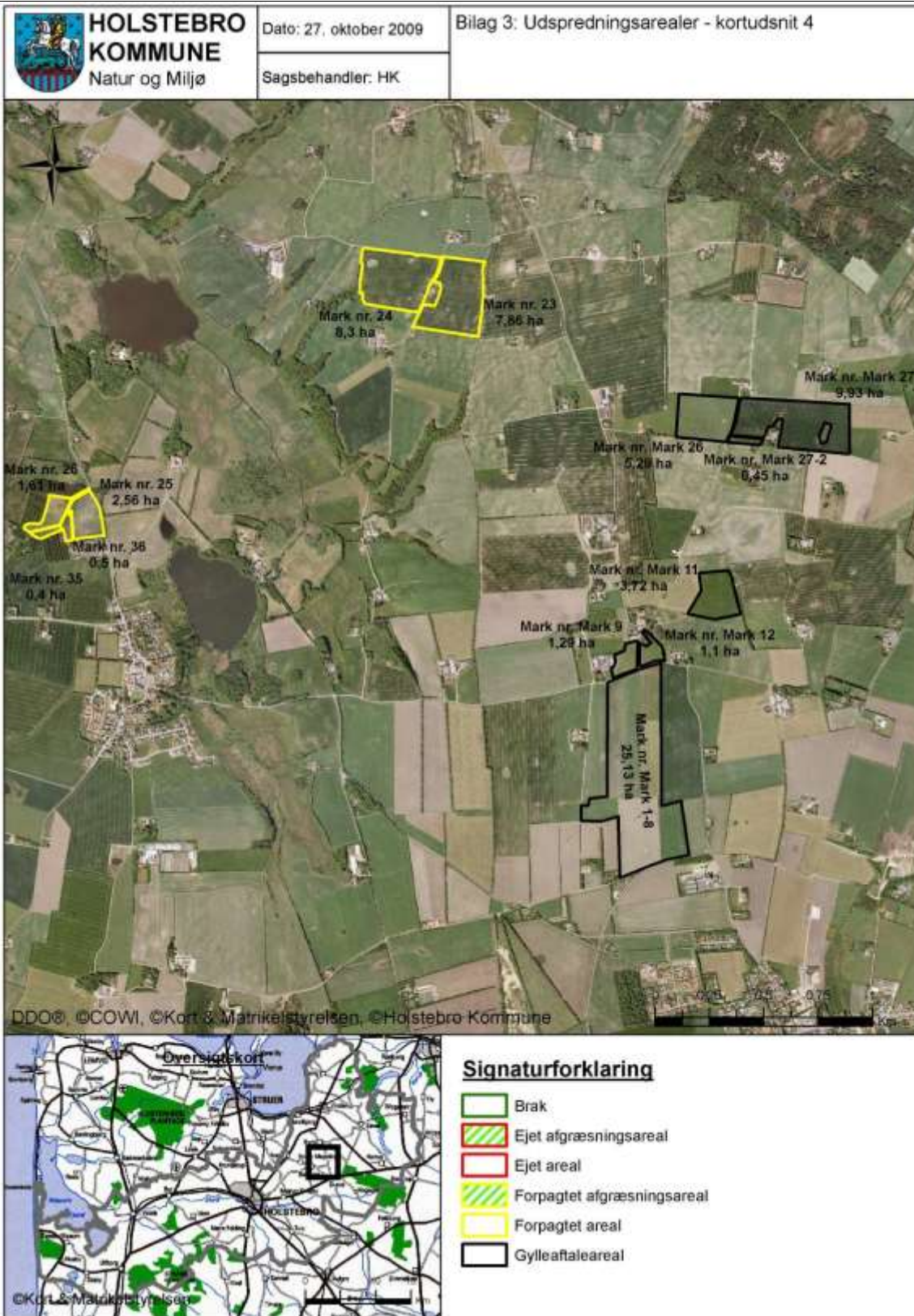
Bilag 3 – Udspretningsarealer kortudsnit 2



Bilag 3 – Udspretningsarealer kortudsnit 3



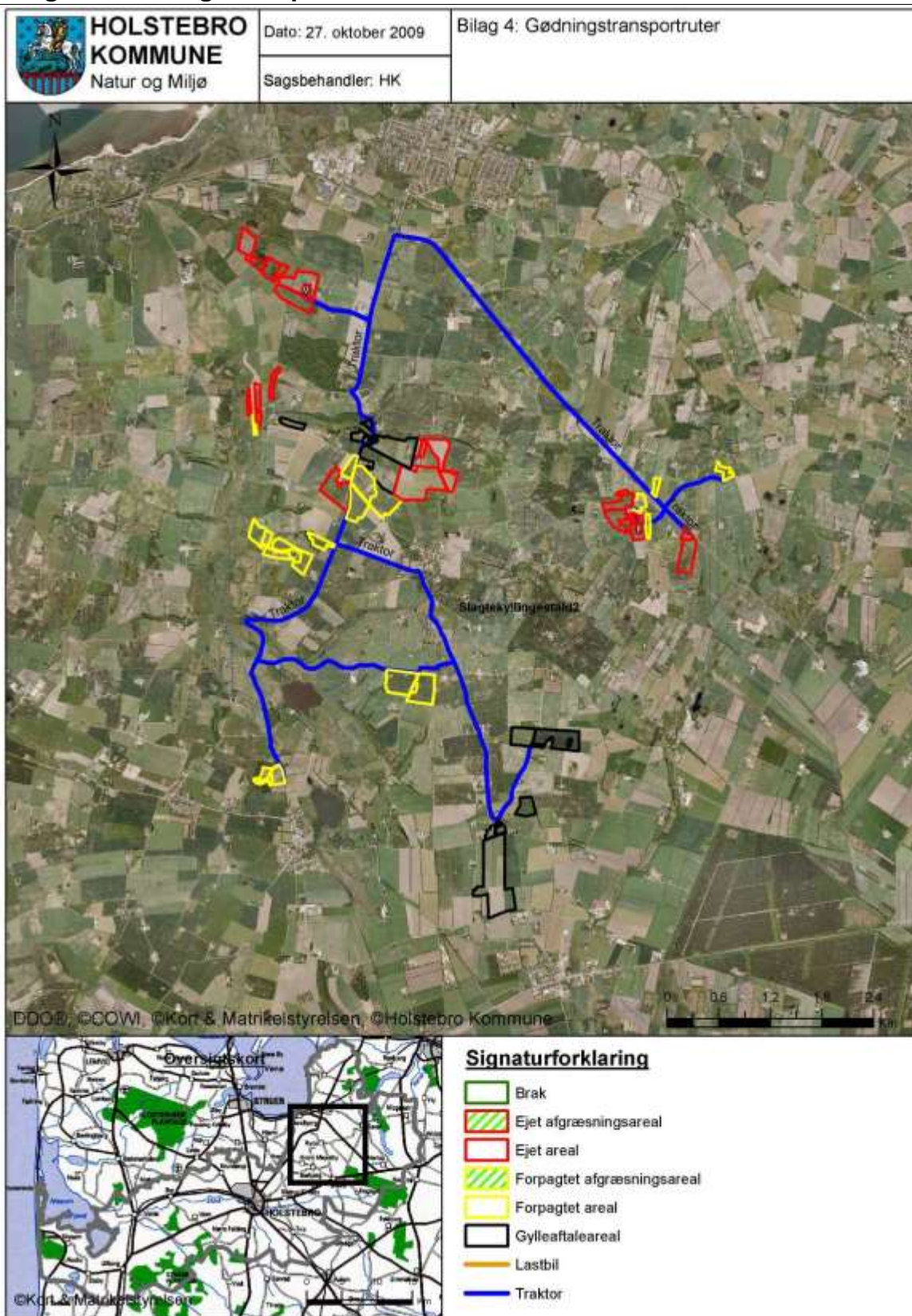
Bilag 3 – Udspretningsarealer kortudsnit 4



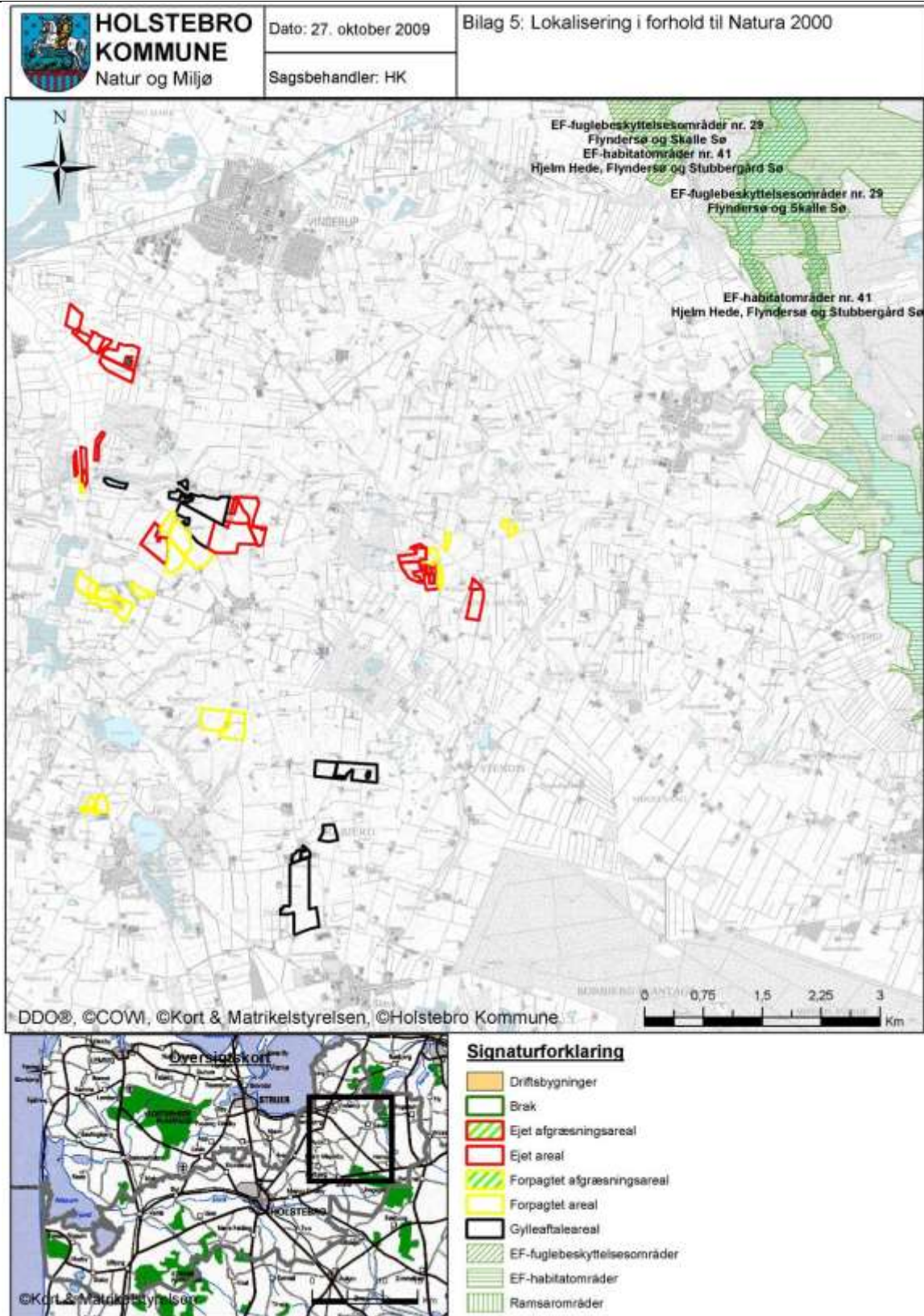
Bilag 3 - Udspretningsarealer kortudsnit 5



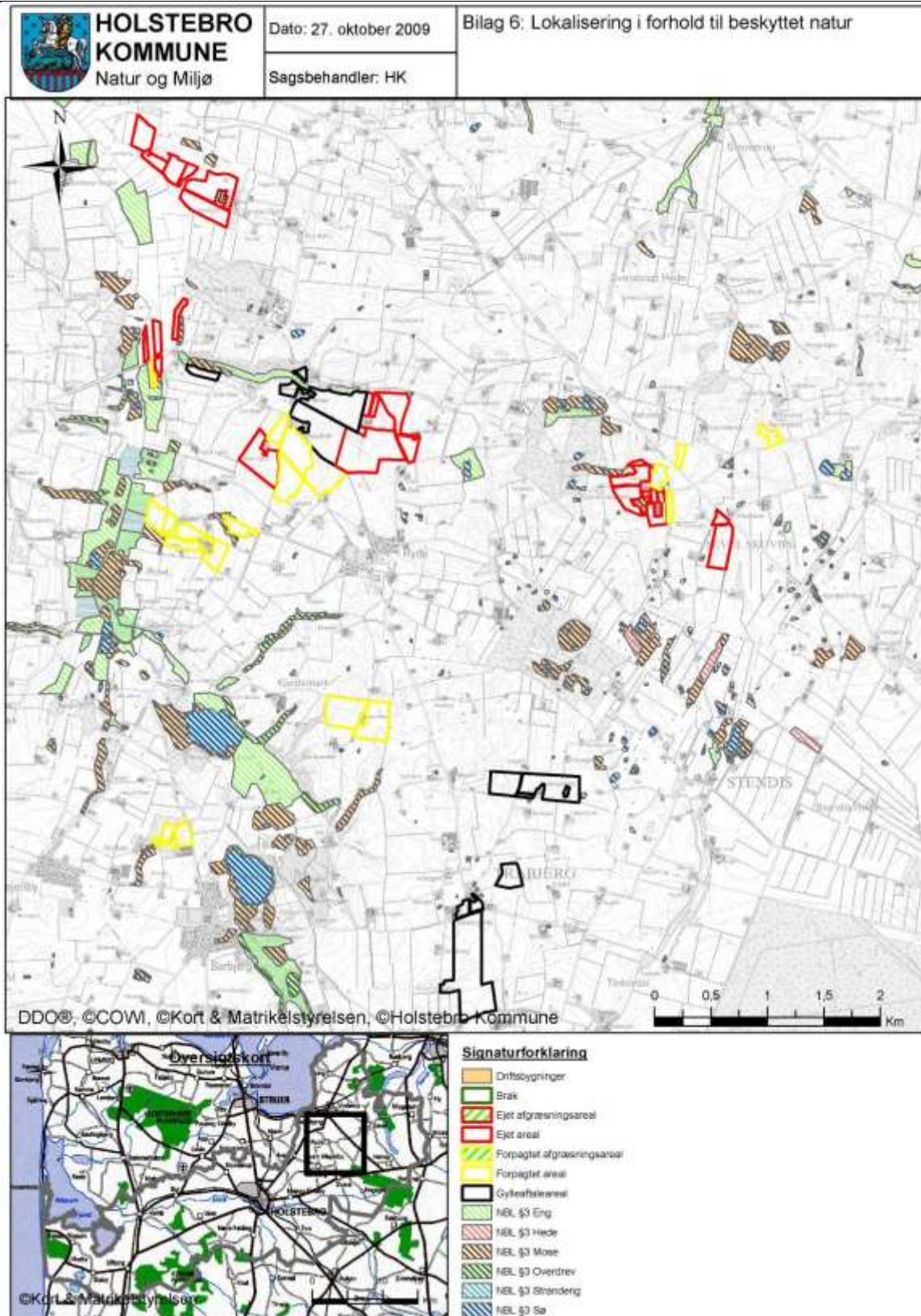
Bilag 4 – Gødningstransportruter



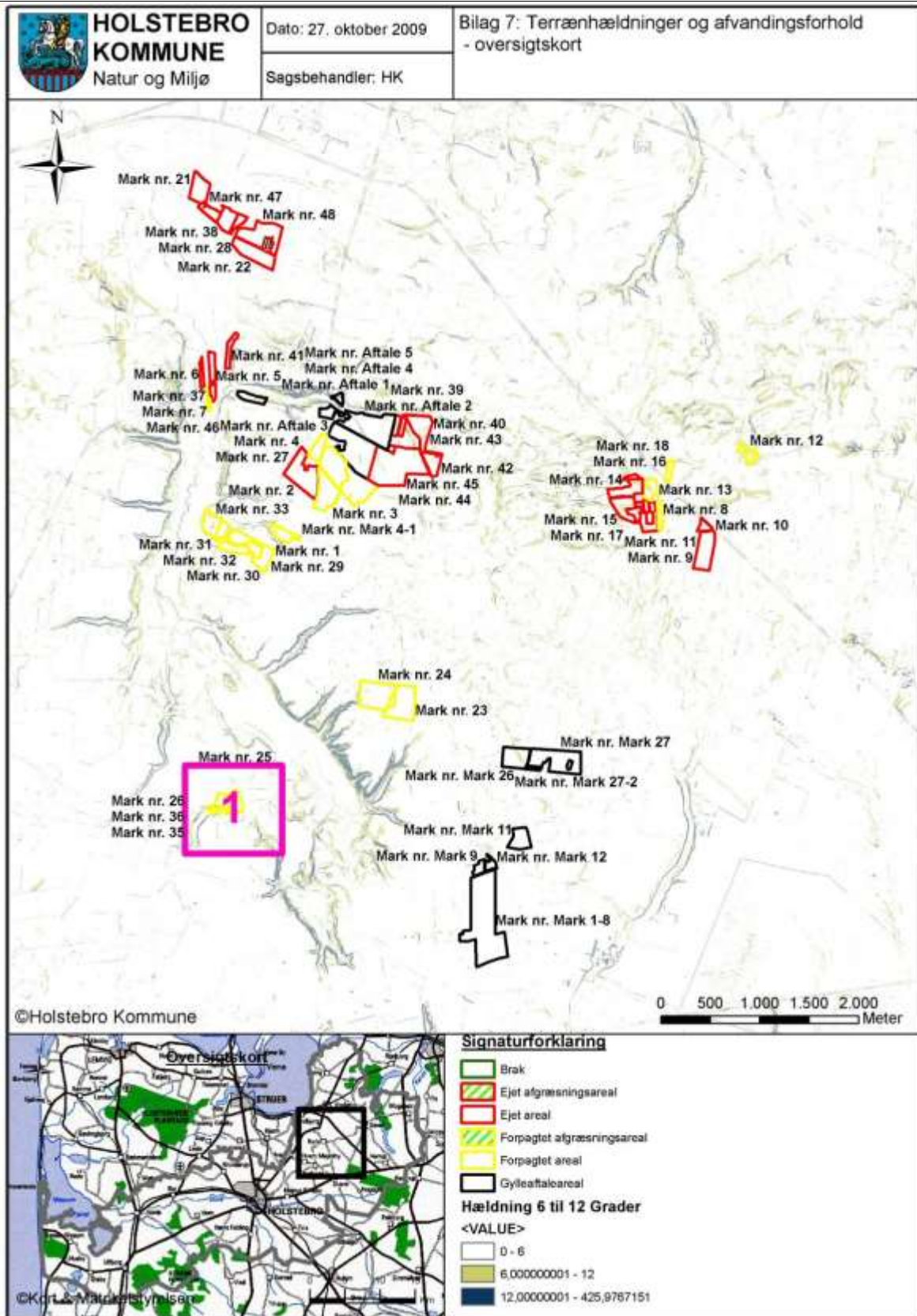
Bilag 5 – Lokalisering i forhold til Natura 2000



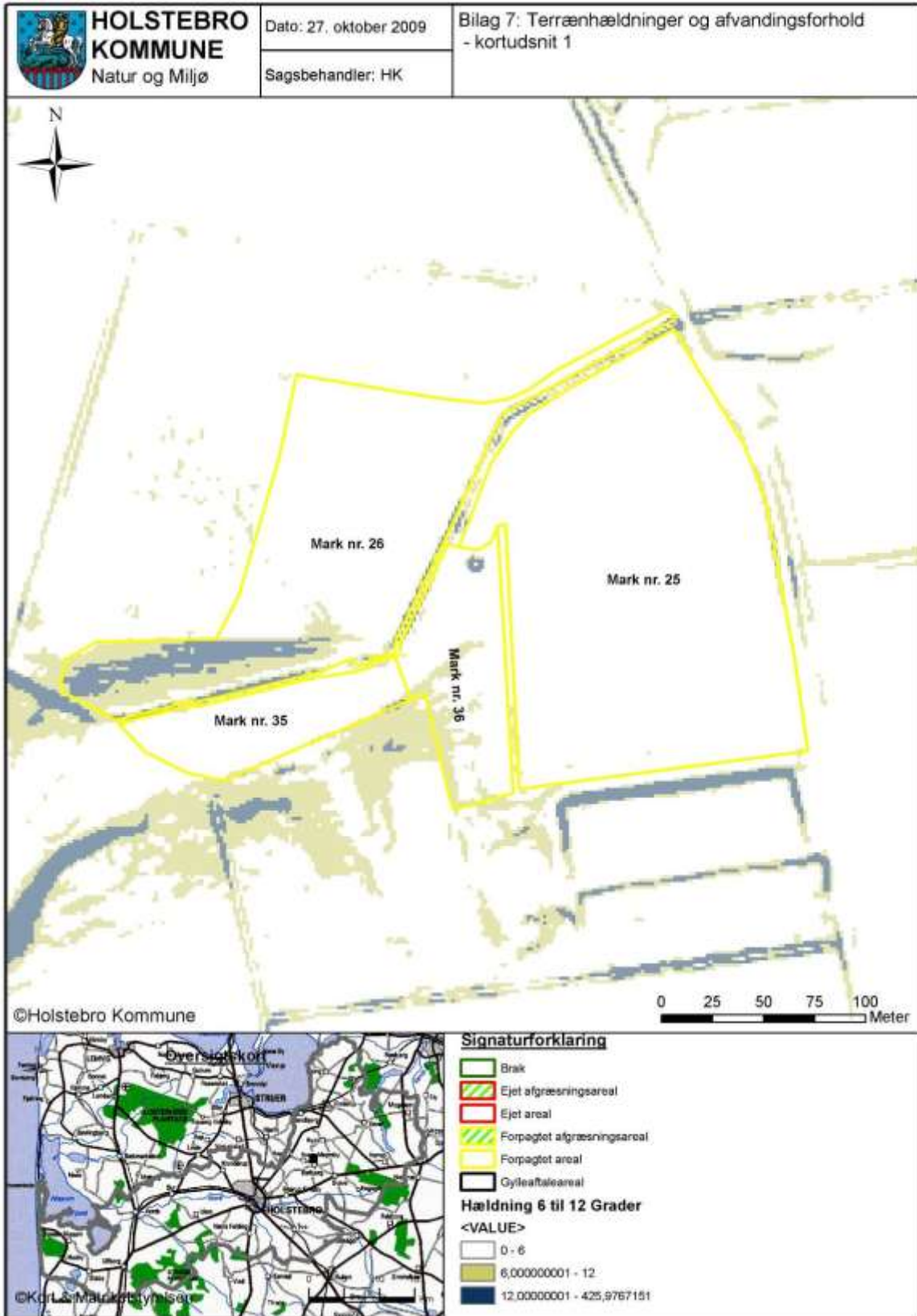
Bilag 6 – Lokalisering i forhold til beskyttet natur



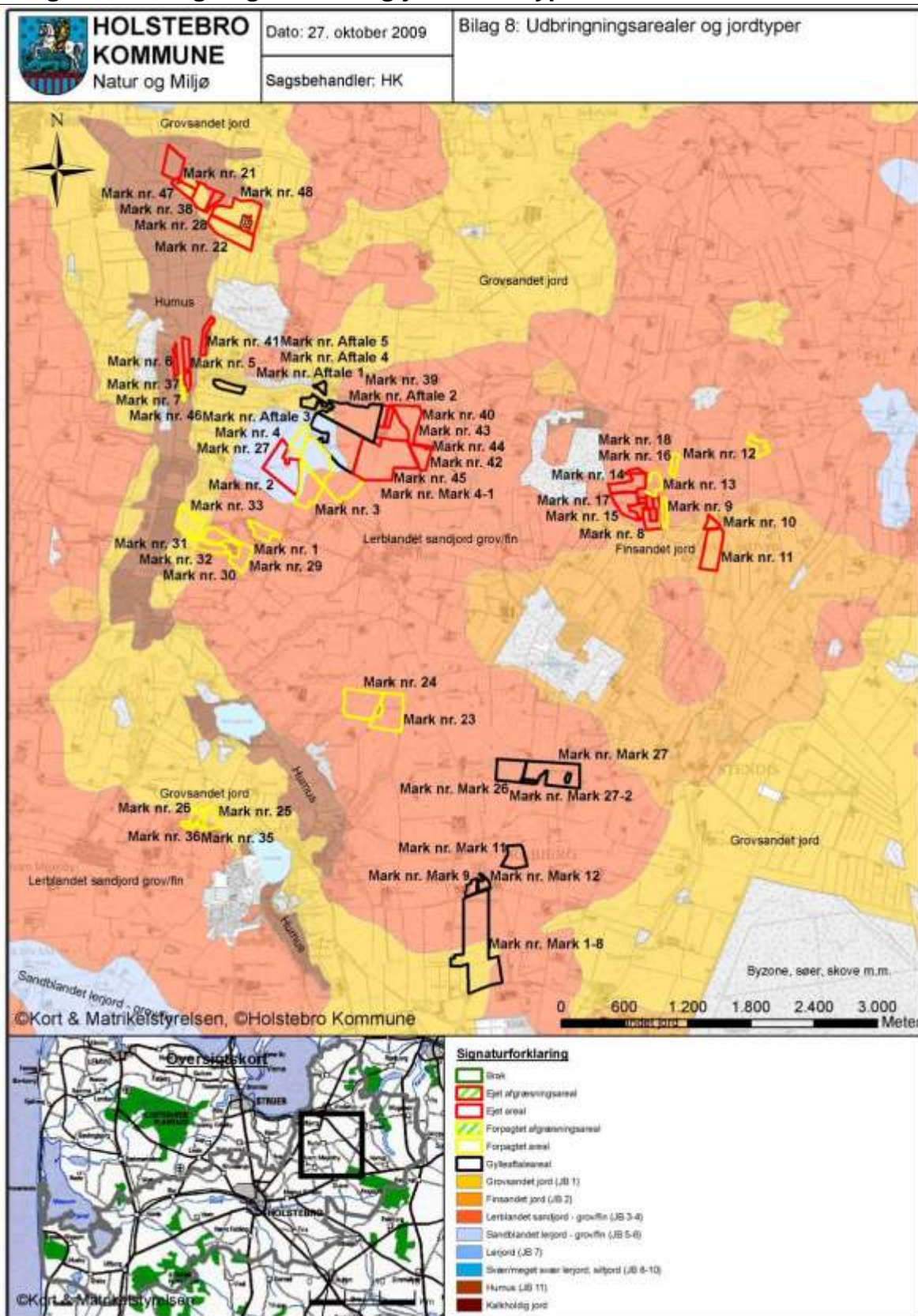
Bilag 7 – Terrænhældninger og afvandingsforhold - oversigtskort



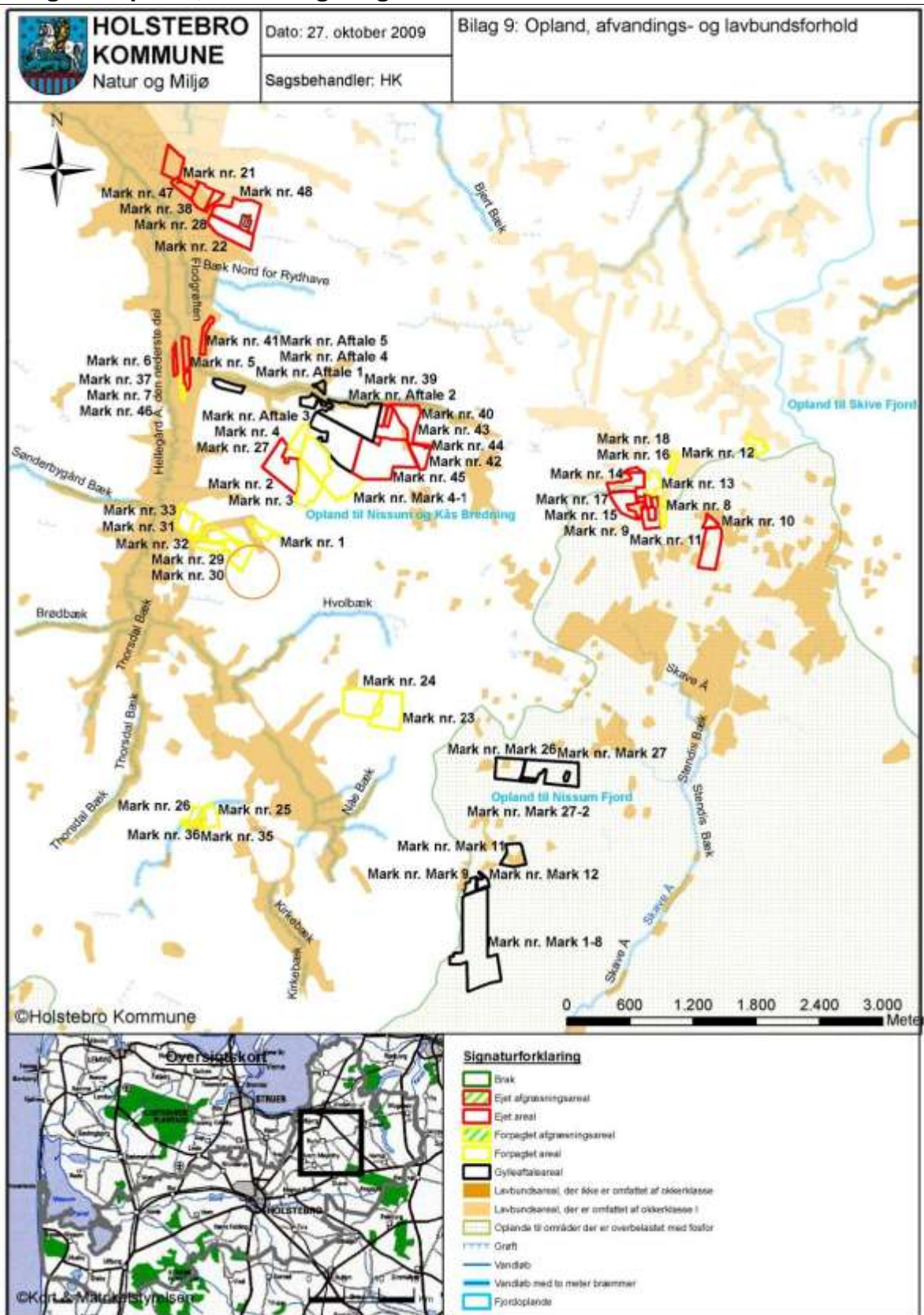
Bilag 7 – Terrænhældninger og afvandingsforhold -



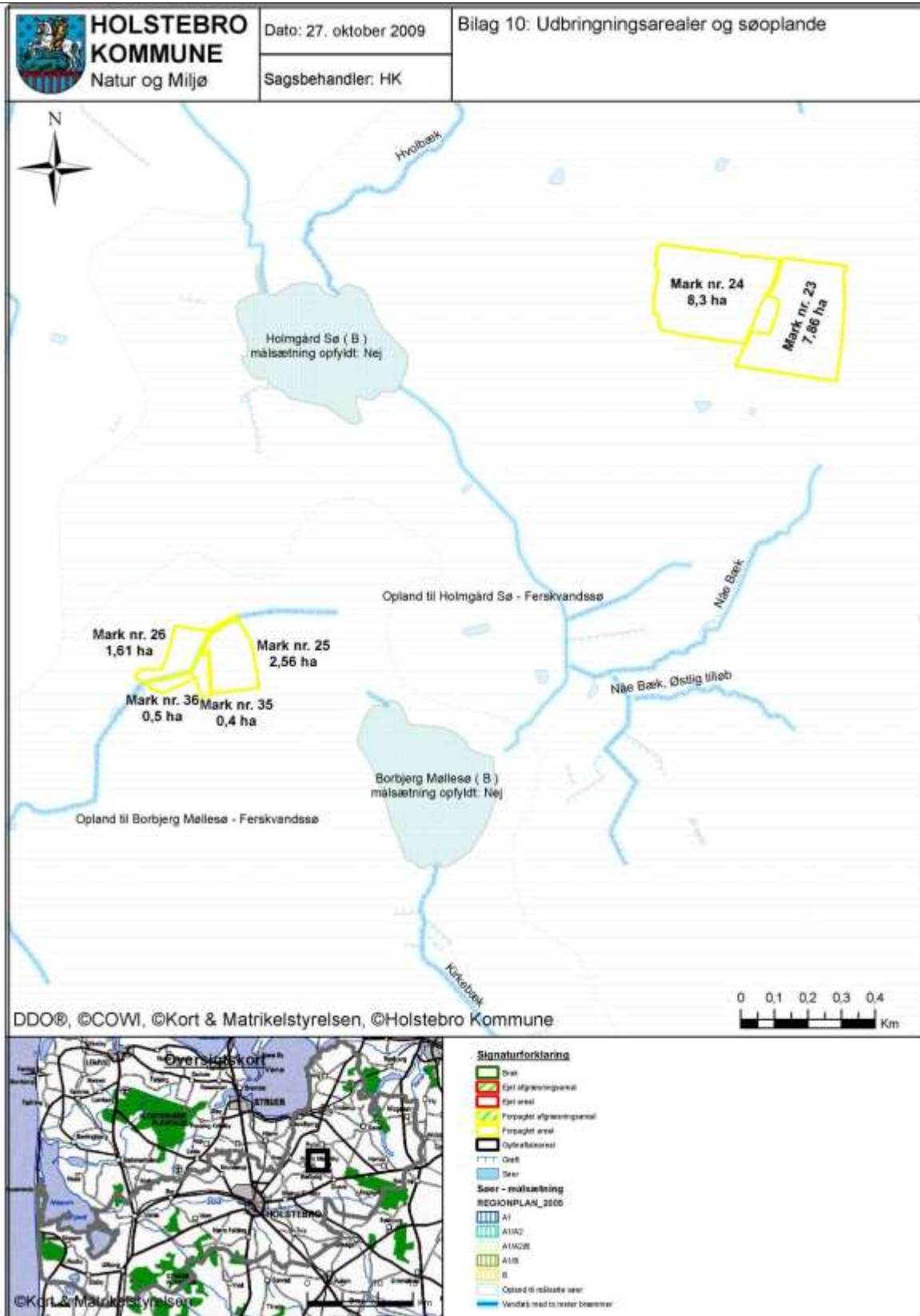
Bilag 8 – Udbringningsarealer og jordbundstyper



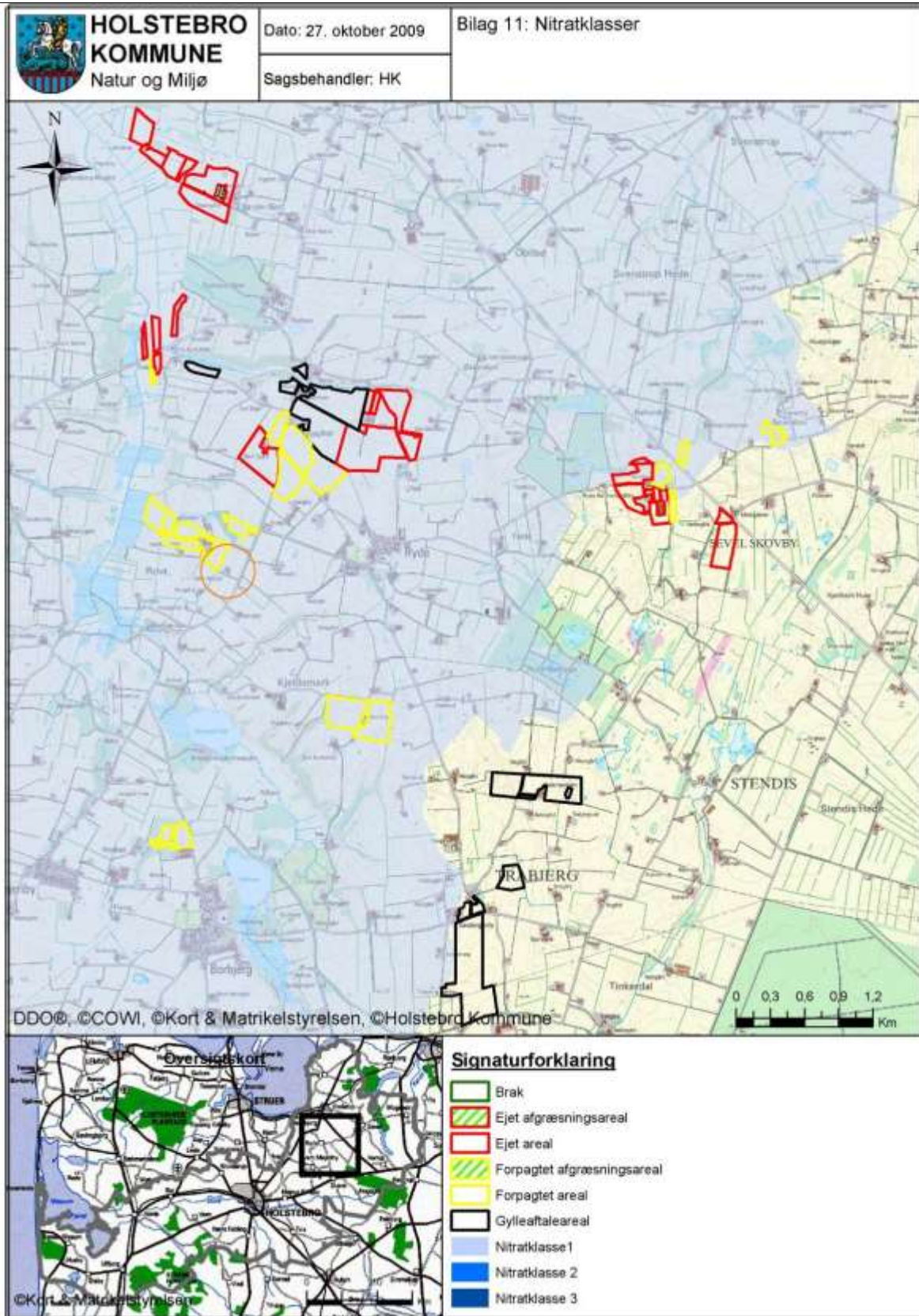
Bilag 9 – Opland, afvandings- og lavbundsforhold



Bilag 10 – Udbringningsarealer og søplande



Bilag 11 - Nitratklasser



Bilag 12 – Driftsjournal - del 1 / 2

Nedenstående driftsjournal skal føres løbende i henhold til godkendelsernes vilkår.
Datoer, handlinger m.v. skal fremgå.

PRODUKTIONSKONTROL					
Egenkontrol 01/08-31/07 år:					
	Maksimalt antal DE	antal dyr	antal/de	DE	+/- DE
Slagtesvin (30-102 kg)	163,93				

Husk at gemme bilag til dokumentation af ovenstående

INSPEKTION AF fortanke							
	Størrelse	Dato for tømning	Er der synlige revner	Er der synlige utætheder	Er evt. kabler intakte	Reparatør tilkaldt (dato)	Dato for reparation
Gyllebeholder nr. 1							
Gyllebeholder nr. 2							
....							

Bilag 12 – Driftsjournal - del 2 / 2

VENTILATIONSANLÆG		
Handling	Dato for vedligeholdelse	Dato for kontrol
Kontrol eller vedligeholdelse		
...		
...		

Husk at gemme kopi af kontrolrapporter.

ENERGIGENNEMGANG AF EJENDOMMEN			
	Dato	Tiltag	Tiltag
Gennemgang af ejendommen af en energifaglig person			

Skal gennemføres minimum hvert 3. år.
Husk at gemme kontrolrapporter i minimum 5 år.

EL, VAND og VARME	Januar kvartal			April kvartal			Juli kvartal			Oktober kvartal		
	start	slut	forbrug	start	slut	forbrug	start	slut	forbrug	start	slut	forbrug
EI [kWh]												
Vand [m ³]												
andet												
andet												
andet												

UHELD				
Hændelse	fra dato	til dato	Alarmcentral alarmeret	Anmeldelse til Natur og Miljø
...				

Beredskabsplan	Dato
Revideret den	
...	

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927